POSTA ROMANA

DIRECȚIA GENERALĂ A POȘTELOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR

Romprestfilatelia

Lei 20

ALMANAH FILATELIC 1984

ALMANAH FILATELIC 1984

INTREGURI POȘTALE

Primele întreguri poștale ale Republicii

EMANOIL SĂVOIU

Proclamarea Republicii Populare Române la 30 Decembrie 1947 a impus scoaterea din circulație a timbrelor și întregurilor poștale cu efigia fostului rege și înlocuirea acestora cu timbre și întreguri poștale care să reflecte noua realitate. Scopul acestui articol este de a prezenta primele întreguri poștale ale Republicii și de a face completări la articolul „Din primele întreguri poștale cu francaturi mecanice ale Republicii", din Filatelia nr. 11/1982. În urma proclamării Republicii au fost supratipărite cu diferite tipuri de supratipare, cărți poștale cu răspuns și răspuns plătit, cărți poștale militare, mandate poștale, telegrame, telegrame-mandat și acte de procedură. O parte din aceste întreguri poștale au fost supratipărite cu francaturi mecanice cu o nouă taxă poștală. Aplicarea francaturii mecanice s-a făcut cu cel puțin opt mașini de francat ale Administrației P.T.T., întrucît se cunosc opt tipuri de impresiuni ale acestora după cum urmează :

Tipul 1 de impresiune are forma pătrată, avînd imprimat în partea superioară legenda „REPUBLICA / POPULARĂ ROMÂNĂ", în partea inferioară fiind imprimat cuvîntul „POȘTA" încadrat într-un dreptunghi. Francatura are dimensiunile 30/30 mm, 9/10 zimți, iar în colțurile superioare apar inițialele „P.T.T.". Înaintea valorii nominale de 06,00 lei, de 5 mm înălțime, apare o steluță cu 5 raze. Între valoarea nominală și cuvîntul „POȘTA" se află cuvîntul „LEI". Cu acest tip de francatură mecanică s-au supratipărit cărțile poștale cu răspuns și răspuns plătit.

Tipul 2 de impresiune este asemănător cu tipurile 1—4 avînd dimensiunile de 30/30 mm, 9/9 zimți, valoarea nominală de 02,00 lei de 5 mm înălțime. Înaintea valorii nominale se află o steluță cu 5 raze. Cu acest tip de francatură mecanică s-au supratipărit telegramele cu valoarea timbrului fix de 2 lei.

Tipul 3 de impresiune este asemănător cu tipurile 1—4 avînd dimensiunile de 30/30 mm, 8/8 zimți, valoarea nominală de 05,00 lei de 4 mm înălțime. Înaintea valorii nominale se află o steluță cu 5 raze. Cu acest tip de francatură s-au supratipărit telegramele-mandat cu valoarea timbrului fix de 100 lei.

Tipul 4 de impresiune este asemănător cu tipurile 1—4 avînd dimensiunile de 29,5/29 mm, 11/10 zimți, valoarea nominală de 02,00 lei de 4 mm înălțime. Înaintea valorii nominale se află o steluță cu 6 raze. Cu acest tip de francatură mecanică s-au supratipărit telegramele cu valoarea timbrului fix de 100 lei.

Tipurile 5—8 de impresiune sînt asemănătoare cu tipurile 1—4 cu deosebirea că în colțurile superioare nu mai apar literele „PTT".

Tipul 5 de impresiune este asemănător cu tipurile 6—8 avînd dimensiunile de 30/29 mm, 10/10 zimți, valoarea nominală de 05,00 lei de 5 mm înălțime. Înaintea valorii nominale se află o steluță cu 5 raze. Cu acest tip de francatură mecanică s-au supratipărit mandatele poștale cu valoarea timbrului fix de 100 lei.

Tipul 6 de impresiune este asemănător cu tipurile 5—8 avînd dimensiunile de 29/29 mm, 9/9 zimți, valoarea nominală de 05,00 lei de 5 mm înălțime. Înaintea valorii nominale se află o steluță cu 5 raze. Cu acest tip de francatură mecanică s-au supratipărit telegramele mandat cu valoarea timbrului fix de 1000 lei.

Tipul 7 de impresiune este asemănător cu tipurile 5—8 avînd dimensiunile de 29/30 mm, 10/10 zimți, valoarea nominală de 05,00 lei de 5 mm înălțime. Înaintea valorii nominale se află o steluță cu 5 raze. Cu acest tip de francatură mecanică s-au supratipărit telegramele mandat cu valoarea timbrului fix de 5 lei.

Tipul 8 de impresiune este asemănător cu tipurile 5—7 avînd dimensiunile de 29/30 mm, 13/13 zimți, valoarea nominală de 05,00 lei, de 5,5 mm înălțime. Cu acest tip de francatură mecanică s-au supratipărit mandatele poștale cu valoarea timbrului fix de 100 lei. Tipul 8 de impresiune a fost aplicat la oficiul București 162, și este singurul tip de impresiune aplicat cu tuș roșu.

Prezentăm mai jos întregurile poștale supratipărite în urma proclamării Republicii :

1. Carte poștală dublă cu răspuns și răspuns plătit. Dimensiuni 147,5/106 mm, carton crem, valoarea nominală de 4,50 lei, în urma supratipăririi timbrului fix cu valoarea nominală de 9 lei. Deci pe acest întreg poștal se găsesc două supratipăruri diferite. Supratipărirea s-a efectuat prin aplicarea unei francaturi mecanice de tipul 1 (valoare nominală de 6 lei) atit pe cartea poștală cu răspuns cît și pe cartea poștală cu răspuns plătit. Întregul poștal pe care s-a aplicat acest supratipar este inventariat cu numărul 113 (C.P.) în CMPR '74. Atît pe cartea poștală cu răspuns cît și pe cartea poștală cu răspuns plătit este aplicat pe stema regatului, cu tuș, supratiparul RPR încadrat într-un dreptunghi. Distanța între cele două supratipare variază între 29 și 36 mm.

2. Cartea poștală militară. Dimensiuni 153/102,5 mm carton gri. Supratiparul R.P.R. este aplicat cu tuș negru pe timbrul fix cu valoarea nominală de 2 lei. Întregul poștal pe care s-a aplicat acest supratipar nu este catalogat în C.M.P.R. '74.

3. Mandat poștal. Dimensiuni 148/103 mm, carton alb sau gri. Supratipărirea s-a efectuat prin aplicarea unei francaturi mecanice de tipul 5, tuș negru, sau de tipul 8 (tuș roșu) pe timbru fix cu valoarea nominală de 100 lei. Întregrul poștal pe care s-a aplicăt acest supratipar nu este catalogat în CMPR '74.

4. Telegrame. Dimensiuni 215/151,5 mm. Supratiparul mecanic de tipul 2 a fost aplicat pe un formular de telegramă avînd valoarea nominală a timbrului fix de 2 lei, iar supratiparul mecanic de tipul 4 a fost aplicat pe un formular de telegramă avînd valoarea nominală a timbrului fix de 100 lei. Ambele formulare de telegrame nu sînt catalogate în CMPR '74.

5. Telegrame-mandat. Se cunosc trei tipuri de telegrame mandat supratipărite :

— cu valoarea timbrului fix de 5 lei supratipărit cu tipul 7 de francatură mecanică ;

— cu valoarea timbrului fix de 100 lei, supratipărit cu tipul 3 de francatură mecanică ;

— cu valoarea nominală a timbrului fix de 1000 lei supratipărit cu tipul 6 de francatură mecanică.

Toate cele trei tipuri de telegrame mandat au dimensiunea : 214/154 mm. Telegramele mandat pe care s-au aplicat aceste supratipare mecanice nu sînt catalogate în CMPR '74.

6. Acte de procedură. Dimensiuni 252/175 mm, hîrtie gălbuie. Supratiparul R.P.R. este aplicat pe timbrul fix cu valoarea nominală de 47 lei. Întregul poștal pe care s-a aplicat acest supratipar nu este catalogat în CMPR '74.

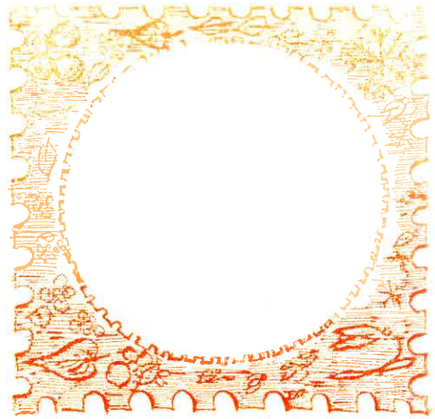

MEDALION

Cezar Librecht

Ing. LEONARD PAȘCANU

Prirvind istoria secularei instituții care este Poșta Română, descoperim în zbuciumata ei existență, numeroase interferențe cu însăși istoria patriei.

Esențiala sa contribuție in dezvoltarea relațiilor economice și social-politice a poporului român i-au adus un binemeritat prestigiu atît pe plan național cît și internațional.

Acest renume a fost clădit cărămidă cu cărămidă, prin munca neobosită și unanimă a personalului corpulului telegrafo-poștal, precum și prin rolul determinant al unor personalități care au condus în diverse perioade destinele Poștei Românești.

Una din cele mai prestigioase personalități care și-a închinat viața bunului mers al Poștei, a fost Cezar Librecht, Director general al telegrafului și poștei în perioada 1 septembrie 1864 — 11 februarie 1866.

Desfășurîndu-și activitatea într-o epocă de profunde transformări social-politice, care au culminat cu mărețul act al Unirii Principatelor, Cezar Librecht și-a adus o importantă contribuție în desfășurarea evenimentelor vremii.

Dotat cu un energic caracter, inteligent și foarte bun organizator, Librecht a desfășurat în timpul directoratului său, una din cele mai rodnice activități, reușind să pună noi și solide baze pentru organizarea și dezvoltarea administrației poștelor și telegrafului.

Cîteva date biografice despre Cezar Librecht le-am întîlnit în lucrarea „Istoria României Contemporane" — (1901), autor Fr. Damé, care la pagina 72 oferă următoarele amănunte : „De origine belgiană, a venit în Moldova în 1853. În 1854 îl întîlnim ocupînd funcția de Șef al Serviciului telegrafic din Galați".

Sub această calitate este cunoscut și apreciat de colonelul Al. I. Cuza, pe atunci pîrcălabul județului Covurlui. În ianuarie 1858 îl regăsim ca Inspector șef al Telegrafului, funcție primită după alegerea ca domn al Moldovei a colonelului Cuza, bunul său prieten. Reprezentînd Guvernul Moldovei, încheie în calitate de Inspector șef al telegrafului, o convenție cu Comisia Europeană a Dunării (înființată prin tratatul de la Paris din 18—30 martie 1856), pentru transmiterea depeșelor telegrafice pe linia Galați—Sulina, realizînd în acest mod o prelungire a liniei telegrafice Tulcea—Sulina ce aparținea Comisiei Europene a Dunării.

Dubla alegere ca domn a lui Al. I. Cuza oferă acestuia posibilitatea de a-l numi pe Cezar Librecht, Inspector general al telegrafului atît în Moldova cît și în Muntenia, fapt ce s-a realizat la 1 mai 1862. În această calitate Librecht muncește neobosit pentru ridicarea telegrafului autohton la nivelul țărilor occidentale avansate. Devotat trup și suflet domnitorului, acesta îi apreciază activitatea promovîndu-l în scurt timp de la gradul de sergent cu care se eliberase din armata belgiană, la cel de maior, devenind adjutant domnesc și unul din consilierii cei mai apropiați domnitorului.

Ajuns la gradul de maior, domnul Cuza îi încredințează lui C. Librecht atît directoratul telegrafului cît și al poștelor. Cunoscîndu-și menirea, Librecht organizează serviciul telegrafo-poștal și îl pune la dispoziția Domnitorului, pe care îl informează foarte exact de tot ceea ce se petrecea în țară.

Utilizînd canalul diplomatic al consulului belgian, C. Librecht vestește pe domnul A. I. Cuza printr-o telegramă de mare importanță istorică, despre recunoașterea dublei sale alegeri de către marile puteri.

Telegrama expediată din București la 19 mai 1859 avea următorul conținut :

„Știu din izvor oficial că cinci din marile puteri, semnatare ale Convențiunii, care au recunoscut dubla alegere, au dat ordin agenților și consulilor generali în Principatele Unite de a recunoaște oficial alegerea Alteței — voastre la tronul Principatelor Unite, și recunoașterea va avea loc în curînd ; agenții și consulii generali ai acestor puteri trebuie să se întrunească spre a se înțelege în acest scop".

Librecht.

Prin slujirea cu devotament a Domnitorului A. I. Cuza, Cezar Librecht a slujit interesele poporului român în acea perioadă de formare a statului.

Pe plan telegrafo-poștal, C. Librecht a inițiat o serie de măsuri care aveau ca scop dezvoltarea rapidă a acestei instituții.

Dintre măsurile luate putem aminti :

1) Legea de organizare a poștelor și telegrafului pusă în aplicare la 1 ianuarie 1865, prin care se stabilesc principalele baze de exploatare a celor două mari servicii întrunite.

2) Reducerea taxelor poștale.

3) Statutul personalului poștal și telegrafic prin care s-au fixat lefurile și ierarhia personalului.

4) Decret privind uniforma personalului telegrafo-poștal.

5) Lege pentru organizarea unui serviciu poștal rural-aprobată prin decretul nr. 357 din 26 februarie 1865.

6) Introducerea abonamentelor la jurnalele din țară și străinătate prin intermediul poștei, cu începere de la 1 mai 1865.

7) Înființarea în august 1865 a patru birouri sucursale de poștă și telegraf în București, situate spre periferia Capitalei pentru ca publicul să nu mai fie nevoit să se deplaseze în centrul orașului.

8) Înființarea de birouri poștale balneare la Slănic (Bacău) Balta-Albă (R-Sărat) Călimănești (Vîlcea) și Ștefănești (Dîmbovița).

9) Tipărirea Buletinului Telegrafo-Poștal, începînd cu luna decembrie 1864 — periodic care avea scopul de a face cunoscute ordinele privitoare la buna administrare a telegrafelor și poștelor.

10) Reducerea taxelor telegrafice și înființarea de noi linii.

11) Depunerea unei intense activități pentru desființarea poștelor străine și efectuarea întregului serviciu poștal intern și internațional de poștă română.

Toate aceste măsuri inițiate de Directorul general Cezar Librecht, pentru dezvoltarea armonioasă a poștelor și telegrafului, relevă devotamentul și puterea sa de muncă dedicată în întregime Poștei Române.

Numeroasele reforme populare înfăptuite de A. I. Cuza i-au atras ura moșierimii care își vedea lezate interesele, astfel încît în urma unor frămîntări politice domnitorul A. I. Cuza fu silit să abdice în noaptea de 10 spre 11 februarie 1866. O dată cu detronarea lui Cuza a început o prigoană asupra tuturor celor care i-au fost prieteni și l-au slujit cu credință. De această situație nu scapă nici Cezar Librecht, care este acuzat de grave fraude din avutul statului, și este arestat. S-a format o Comisiune ad-hoc telegrafo-poștală compusă din G. I. Filionescu, Th. N. Augustin, N. N. Soimescu, Lăzureanu, Chirițescu, care au analizat activitatea fostului lor director general și care i-au adus numeroase acuzații cum ar fi :

1) Neefectuarea unei licitații publice, pentru așezarea unui fir telegrafic în București care să unească Comisiunea de galben, Mitropolia și bariera Filaret.

2) Aprobarea de către C. Librecht de a se edita Buletinul Telegrafo-poștal, tipărire ce era în contradicție cu dispozițiile unei legi contabile.

3) Însușirea unor bani proveniți din abonamentele efectuate în țară pentru respectivul Buletin.

4) Unele nereguli în activitatea de evidență a gropurilor la cîteva oficii poștale.

5) Unele nereguli constatate în distribuirea blanchetelor poștale pentru transportul persoanelor.

6) Dotarea stațiunilor poștale cu clopote pentru a semnaliza sosirea și pornirea diligențelor.

7) Înființarea a 48 de case de poștă pe contul Statului deși se prevăzuseră numai 27.

8) Comandarea la Viena, anual, de diligențe fără licitație publică.

9) Închirierea unui apartament din palatul său pentru biroul telegrafic de stat.

Toate aceste acuzații abuzive îi atrag confiscarea averii precum și o condamnare dată de Curtea de juri din București. Făcînd recurs la casație Curtea a casat sentința și procesul s-a judecat din nou la Craiova, unde Librecht a fost achitat, achitarea din Craiova, dovedind încă o dată că acuzațiile aduse lui Librecht au fost înscenări abuzive puse la cale de dușmanii Domnitorului Cuza, care nu i-au iertat niciodată fostului Director general, dragostea și devotamentul cu care și-a servit Domnitorul.

În cadrul averii confiscate a fost cuprins și frumosul palat din str. Dionisie Lupu cumpărat ulterior de generalul G. Filipescu, astăzi fiind sediul Casei universitarilor.

Construit prin anul 1860, palatul Librecht a fost și sediul serviciului telegrafic de stat. Despre palat scriitorul Fr. Damé în lucrarea „Bucurest en 1906" — afirma că în afară de el nu mai există alt palat în București.

Această clădire de o rară frumusețe, înconjurată de un elegant parc, ar putea fi și prin tradiția sa, locul cel mai potrivit pentru amplasarea viitorului muzeu poștal român. Poate în acest mod, amărăciunea și dezgustul care l-au cuprins pe Cezar Librecht, în urma numeroaselor acuzații, deși toată puterea sa de muncă și-a pus-o în slujba ridicării pe treptele cele mai înalte a instituției telegrafo-poștale, ar putea fi uitate. După eliberarea sa, Cezar Librecht părăsește țara și se stabilește în Spania unde se ridică prin virtutea faptelor sale la titlul de Șef de Stat Major al generalului Prim, distingîndu-se în bătălia de la Albeya.

Anul 1870 îl găsește luptînd în războiul franco-german ca ofițer în legiunea Garibaldi, uimind pe contemporani prin faptele de vitejie și inteligență. Obosit și înaintînd în vîrstă, acest om acuzat că a furat milioane, se retrage la Londra unde moare în mizerie, cu gîndul la opera începută, dar neterminată, de organizare a poștelor române.

CORNEL SPINEANU

În luna noembrie sa stins din viață, după o grea suferință, Cornel Spineanu, personalitate de seamă a filateliei românești.

Filatelist de peste patru decenii, Cornel Spineanu s-a impus ca cunoscător al primelor mărci poștale românești și străine.

Autor al unor lucrări filatelice de prestigiu, de numele său legîndu-se apariția celor mai bune studii despre emisiunea a II-a „Cap de bour" și despre emisiunile „Principatele Unite", a lucrării „Mărci poștale românești 1948—1965", Cornel Spineanu își încununează activitatea cu ultima sa lucrare, care va apărea în luna ianuarie, „Catalogul mărcilor poștale românești 1984", rod al muncii sale din ultimii ani.

Cornel Spineanu a asigurat controlul științific la multe publicații de specialitate, dintre care și a „Almanahului filatelic, începînd cu primul său număr.

În perioada cît a fost Director la I.C.S. Filatelia, a contribuit la popularizarea filateliei românești în străinătate, prin organizarea de standuri la marile expoziții internaționale.

Vicepreședinte al Asociației filateliștilor din România, președinte al comisiei de expertiză A.F.R., președinte al cercului de studii și documentare, Cornel Spineanu a participat ca membru în juriul marilor expoziții internaționale, Praga 78, Sofia 79, Istambul 81, și membru în toate juriile expozițiilor naționale care au avut loc în ultimii ani.

Om de mare finețe sufletească, Cornel Spineanu a contribuit la formarea unei noi generații de cunoscători ai primelor mărci poștale românești.

Posesor al unor calități deosebite, sobrietate, francheță, o mare dăruire sufletească, probitate profesională, Cornel Spineanu a fost un om căruia toți cei ce au colaborat cu el, îi vor păstra o respectuoasă amintire.

CONTRIBUȚII

ȘTAMPILE

prefilatelice datate

KIRIAC DRAGOMIR

Introducerea începînd din 1853 a ștampilelor datate „biliniare de zi" este rezultatul unor fapte consemnate în documente de epocă, aflate azi în Arhivele Statului din București, documente ce stau la baza prezentului studiu. În principal succesiunea faptelor s-a desfășurat după cum se arată în cele ce urmează.

a. La 11 august 1852, mai mulți negustori depun „o jalbă" domnitorului țării, Barbu Știrbei (fig. 2), prin care își manifestă unele nemulțumiri în legătură cu greutățile „ce întîmpină la expeduirea prin poștă a corespondenței comerciale" (d. 310) [1]. Referitor la lipsa unei ștampile de zi (denumită atunci „timbru") semnatarii arată în aliniatul 5 :

Trebuința de mare importanță este ca poșta să aibă timbrul său sub autorizația guvernului, spre a-l pune la toate scrisorile, ca să (se) verifice ziua în care i se predau, spre a nu da ocazia de procesuri și smăcinări cu corespondenții în caz de nereușită în ceva ce s-ar putea atribui, ca necredința ce ar pune, ori o parte ori alta pe (în legătură cu) data scrisorii" (fig. 3).

b. Cu nr. 5710 din 16 decembrie 1852, Secretariatul Statului comunică Ministerului de Interne aprobarea dată de domnitor privind menținerea taxei portului scrisorilor și introducerea și folosirea ștampilei de zi pe scrisorile expediate prin poștă (fig. 4) :

„Din raportul acelui C(instit) Departament cu No. 7064, atingător de reclamația unor negustori, în privința anevoințelor ce ar fi întîmpinat la expeduirea prin poște a corespondențelor comerciale, precum văzîndu-se părerea C. Departament, ca plata portului scrisorilor să rămîie în viitor precum se păzește astăzi, Măria Sa binevoind au dat următoarea rezoluție :

„Primit. Despre taxa scrisorilor, se va pune însă deasupră lor timbrul cu data primirii, iar cu condeiul de plumb roșu se va însemna numărul paralelor pentru prețul scrisorii.

„Pentru toate celelalte orînduieli, Departamentul se va încredința că s-au adus la îndeplinire și se păzesc de obște pretutindenea.

Aceasta cu cinste se dă în cunoștința acelui Departament spre cuvenita urmare".

Secretarul Statului. Ion Manu. Șeful Secției, D. Poenaru (d. 873).

c. Cu nr. 7598/1852 Ministerul de Interne transmite Direcției poștale din subordinea sa aprobarea domnească, cerîndu-i-se „raportarea de urmare".

[1] Arhivele Statului București, fondul Vornicia din lăuntru, dosarul 1633/1850. Este compus din 11 volume totalizînd peste 14 000 pagini. A fost consultat prima dată de cercetătoarea Lidia Iancovici, publicînd tema „Cu privire la introducerea ștampilelor datate în Țara Românească". Filatelia nr. 2/1970.

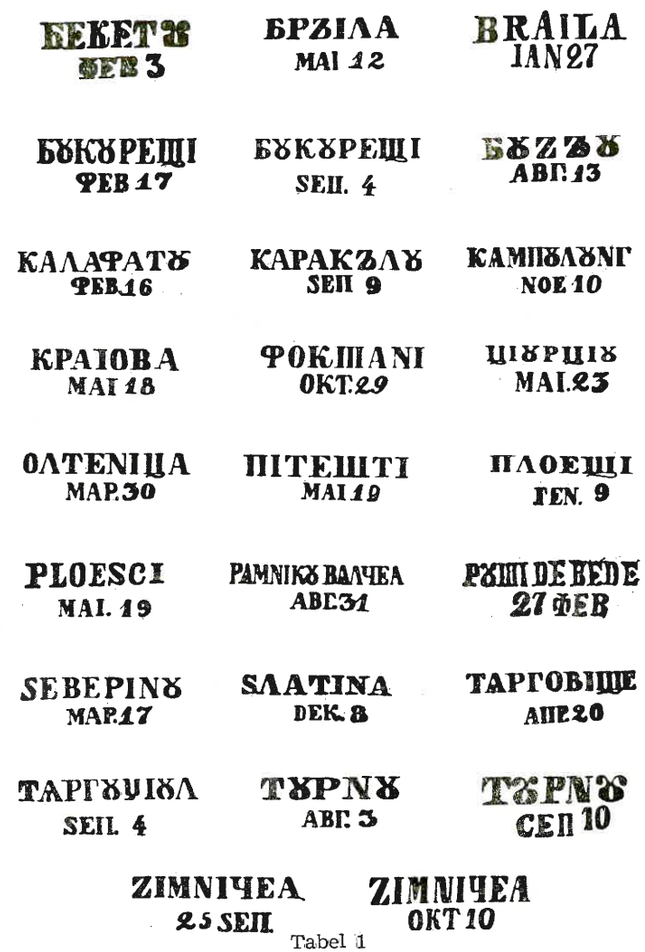

Tabel 1

d. Cu raportul 2764 din 25 februarie 1853 Direcția poștelor aduce la cunoștința Ministerului de Interne măsurile de punere în aplicare a dispozițiilor primite (e. 278) :

„Dispozițiile luminatei rezoluții domnești comunicată direcției prin porunca no. 7598, îndeplinindu-se prin formarea timbrului pe scrisori, cu data primirii lor și prețul portului se și urmează astăzi aici (în București n.n.) la toate despărțirile drumurilor, aceasta rămînînd a se înființa expusa orînduială și pe la toate celelalte puncturi (birouri poștale) de pe la puncturile rezidențelor județelor și a celorlalte porturi (dunărene n.n.) îndată ce se va isprăvi de însărcinatul fabricant (gravor) cu lucrarea acelor timbruri" [2]. Director M. Pencovici.

Făcînd o paranteză, menționăm că procurarea ștampilelor constituia o obligație exclusivă a antreprenorilor : erau comandate și plătite de ei, rămînînd în același timp proprietatea lor. Dacă antrepriza își lichida contractul, noul antreprenor prelua inventarul sau își comanda la rîndul său ștampile proprii pentru

[2] În acea vreme „Facerea sigiliilor de sate și a dregătoriilor administrative" (f. 1—260) erau executate în antrepriză de către gravorii Menahem Carniol și Moise Samft, din București.

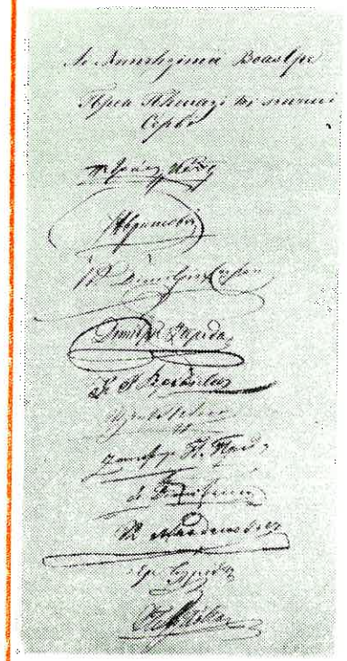

Fig. 2

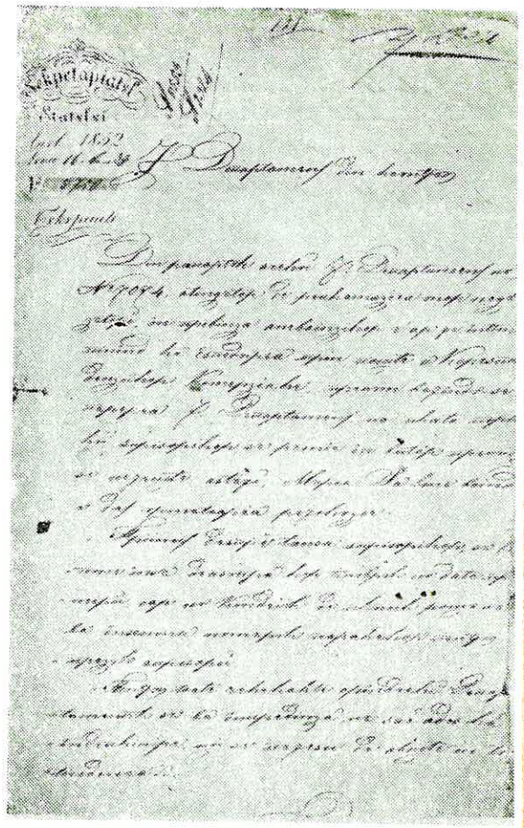

Fig. 4

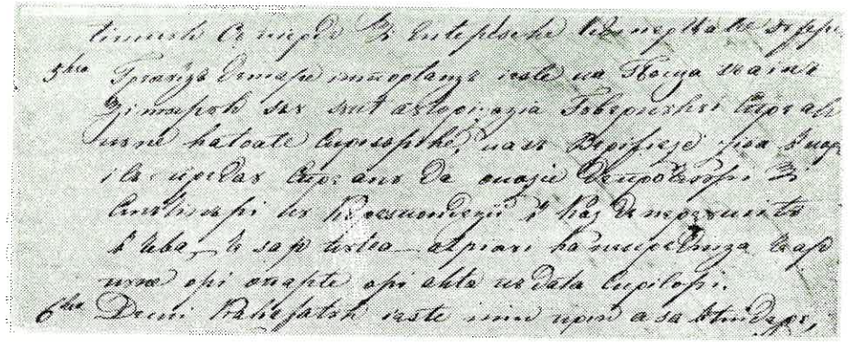

Fig. 3

birourile poştale de pe drumul contractat. În continuare, trebuie să reţinem şi faptul, că dacă pentru Bucureşti (unde era direcţia poştelor cu birourile antreprizelor) s-a reuşit a se raporta „formarea timbrului“ la 27 februarie 1853, nu acelaşi fapt s-a petrecut cu restul de birouri poştale. Din TABELUL P 53 (fig. 5) întocmit după documente de arhivă şi material de colecţii, reiese că în cursul anului 1853 s-au executat ştampile datate doar pentru 13 birouri, din care avem inventariate cu dată timpurie : BUKUREŞTI MAR. 6 şi tîrzie FOKŞANI OKT 17 (pentru restul v. TABELUL 2).

e. În anul 1856 apare în litografia Colegiului Naţional o broşură cu titlul : „Condiţiile cu care se arenduiesc poştele ţării, începîndu-se de la 1 august 1856 pînă în anul 1861“ (h. 15). Prin „Art. 13. BIROURILE DE POŞTE“ (fig. 6), nou introdus se stabilesc obligaţiile antreprenorilor cu privire la organizarea, dotarea şi întreţinerea pe a lor cheltuială a birourilor poştale de expediţie :

„Antreprenorii poştelor vor fi datori a organiza şi a întreţine cu a înşile cheltuială birouri de poşte prin toate oraşele şi schelele ţării pentru expedierea pachetelor şi a banilor ce i se vor aduce în asemănare cu dispoziţiile art. 9, 10, 11 şi 12 ; pentru acest sfîrşit se va închiria în fiecare oraş sau schele cîte o casă într-o poziţie cît se va putea mai centrală pentru aşezarea cancelarii şi a personalului biroului ce se va alcătui dintr-un expeditor, un ajutor al său şi un împărţitor de scrisori.

„Birourile au a fi deschise în toate zilele şi orele ca să primească scrisorile şi banii ce i se vor aduce spre expediat, pînă la două ceasuri înaintea pornirii expediţiei, precum şi ca să împartă îndată pe cele ce vor sosi.

„Se vor ţine în fiecare birou 4 condici, din care două pentru înscrierea scrisorilor şi a gropurilor cu bani ce se vor primi ca să se expedieze şi celelalte două pentru acelea ce se vor primi ca să se împartă în acel oraş sau schelă. Condicile pentru bani vor fi şnuruite şi pecetluite de Direcţie ; ele vor cuprinde numele celui ce a pornit banii, data, numele şi locul acelora către care sînt adresaţi, cîtăţimea banilor, greutatea, felul monezii şi vor avea o osebită coloană în care să se ia iscălitura primitorilor lor (conductor, curier sau particular), după cum se vorbeşte despre aceasta şi la art. 9.

„Se va pune timbru (ştampila) pe orice scrisoare ce se va primi la birou ca să expedieze, arătător de punctul de unde se porneşte şi data primirei : precum asemenea şi asupra scrisorilor ce vor sosi se va pune timbrul cu data predării lor ; iar plata portului se va însemna pe scrisoare cu condeiul de plumb roşu.

„Spre obştească ştiinţă, se va pune asupra localului fiecărui birou inscripţia cuviincioasă.“

Din art. 13 reţinem patru obligaţii de bază : 1. localul biroului, 2. personalul, 3. cele patru condici şi 4. ştampila (cu data zilei).

Potrivit poruncii domneşti din 16 februarie 1852 şi a prevederilor art. 13 din condiţiile de arendare a poştelor din 1 august 1856, urmau să ia fiinţă poşte de expediţie în toate capitalele de judeţ, schelele (vămi şi porturi dunărene în care existau şi carantine) şi oraşele (tîrgurile) interioare. Astfel, se încadrau în normativele respective 28 localităţi.

a. Capitale de judeţ : 1. Bucureşti (jud. Ilfov şi capitala Ţării Româneşti), 2. Brăila (jud. Brăilei), 3. Buzău (jud. Buzău), 4. Caracal (jud.), 5. Cîmpulung (jud. Muscel), 6. Craiova (jud. Dolj), 7. Focşani (— munteni, jud. Slam Rîmnic), 8. Giurgiu (jud. Vlaşca), 9. Piteşti (jud. Argeş), 10. Ploieşti (jud. Prahova), 11. Rîmnicu Vîlcea (jud. Vîlcea), 12. Turnu Severin (jud. Mehedinţi), 13. Slatina (jud. Olt) 14. Ştirbei (fost şi viitor Călăraşi, din 1832 capitala jud. Ialomiţa), 15. Tîrgovişte (jud. Dîmboviţa), 16. Tîrgu-Jiu (jud. Gorj) şi 17. Turnu Măgurele, (jud. Teleorman) ;

b. Schele (şi carantine) dunărene (în afară de Severin, Turnu, Giurgiu, Ştirbei şi Brăila prevăzute la capitale şi judeţe) : 18. Gruia, 19, Calafat, 20. Bechet, 21. Izlaz, 22. Zimnicea, 23. Oltenita şi 24. Gura Ialomiţei (fără documentaţie de birou poştal) ;

b. Schele (şi vămi) de graniţă : 25. Ciineni (— Sibiu) şi 26. Predeal (— Braşov, începînd din 1855) ;

c. *Oraşe (tîrguri) interioare :* 27. Rîmnicu Sărat şi 28. Ruşi de Vede.

f. Trebuie să reţinem faptul constatat din documentele de arhivă că antreprenorii nu au respectat în totalitate actele de guvernămînt cunoscute, nici în 1853 şi nici în 1856. Astfel la repetatele plîngeri, că, în unele localităţi nu s-au înfiinţat birouri poştale cu respectarea în totalitate a dispoziţiilor contractuale, cu deosebire din anul 1856 se iau măsuri superioare. În primul rînd, Nicolae Golescu, ministru de interne, semnează ordinul 248 din 28 ianuarie, către Directorul poştelor, din care citäm :"

„Neîndeplinirea dispoziţiilor stipulate prin art. 13 din condiţiile poştale, de către d-nii antreprenori ai poştelor, au discreditat atît de mult acest mijloc de corespondenţă în ţară, încît, din pricina nesiguranţei expediţiei scrisorilor, cei mai mulţi aleargă de a-şi da scrisorile lor la curieri străini şi chiar la particulari.., Mai în toate rezidenţele de districte, birourile de poşte sau nu există deloc, sau că sînt cu totul în neasemănare cu dispoziţiile prevăzute pentru înfiinţarea lor... Scrisorile se pierd de multe ori, nu li se respectă sigiliu... Timbrul nu se pune pe dînsele, nici la primire, nici la predare... şi alte asemenea nemulţumiri produse din neregularitatea în care s-au lăsat toate aceste aşezăminte pînă acum"... (a. 44).

Şase luni mai tîrziu Neculae Kreţulescu, noul ministru de interne, cu ordinul 3964 din 11 august 1859, se adresează Direcţiei poştelor cu dispoziţii categorice :

BIROURILE POŞTALE ŞI ŞTAMPILELE PREFILATELICE DIN ŢARA ROMANEASCA

TABELUL P53

NR. CRT.	BIROURI	1850	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862	?	TOTAL
1	BIZETU									1	4	33	38
2	BRAILA cyrill.	1	11	8	5	87	60	36	64				272
3	idem latine									55	28	2	85
4	BUCUREŞTI	3	2	3									8
5	idem mică					15	7	5	10	36	34	13	119
6	BUZĂU		1			2	5	4	2	7	6	14	41
7	CALAFAT			2		7	2	5	29	2		46	93
8	CARACAL			4		4	5	6	19	3		53	92
9	CAINENII												
10	CAMPULUNG				3				1	1			5
11	CRAIOVA	4	2		17	12	13	15	14	26	6	14	123
12	FOCŞANI	1	4	5			3		4	15		4	36
13	GIURGIU	2	5										7
14	IZLAZU												
15	OLTENIŢA		3			1	9	18	12	27	6	3	78
16	PITEŞTI		2			1	22	22	23	27		1	98
17	PLOEŞTI cyrill.		6	2	1	2						1	12
18	idem latine										12	5	17
19	PREDEALU												
20	RAMNIC SARAT												
21	RAMNIC VALCEA					1	1		1	3	1	4	12
22	RUŞI DE VEDE										1		1
23	SEVERIN			5					2	6	6	26	44
24	SLATINA			3	1		2	2	1	3	3	9	27
25	STIRBEIU (1852)												
26	TARGOVIŞTE		1		1				8	3	4	8	25
27	TARGUJIUL								2	2	1	3	8
28	TUTNU mică						2						2
29	idem mare								1	6	4	3	14
30	ZIMNICEA mică	2	1	5	3	9	1						19
31	idem mare		1						18	24	10	6	63
	TOTAL	13	46	22	42	166	141	152	230	230	97	231	1370

Fig. 5

...„În urma raportului Dv. cu No. 3772, am dat ordin administratorilor (prefecţilor n.n.) de districte, că dacă în termen de zece zile, antreprenorii poştelor nu vor înfiinţa birouri poştale conform obilgaţiunilor art. 13 din condiţiile de arendare, să se raporteze ce este lipsă, (ca) să li se dea aprobare a le înfiinţa în contul antreprenorilor". (a. 108). Urmare acestor dispoziţiuni, prefecturile au ordonat pretorilor un control urgent. Din rapoartele acestora sau putut desprinde elemente interesante, care stau acum la baza elucidării unor enigme şi controverse cu privire la existenţa unor birouri şi ştampile poştale.

Prima confuzie o datorăm lui Rudolf Zoscsak. Acesta întocmeşte la timpul său o documentaţie cu privire la vechile ştampile ale poştei române. Privind : „Cap. II. MUNTENIEN. Landstempel mit cyrillischen Buchstaben" (fig. 6), constatăm prezentarea a 44 schiţe de ştampile prefilatelice de zi, din care 11 a unor localităţi în care nici nu au existat în perioada respectivă birouri poştale : ex. Alexandria, Baia, Berislăveşti, Budeşti, Cerneţi, Strehaia, Curtea, Mizil, Motru, Găeşti etc.

Din studiul Zoscsak reţinem schiţele nr. 11. GRUIA, 16. IZLAZU 17. KAINENII, 29. PREDEALU, 30. RAMNIKU SARAT şi 34. ŞTIRBEIU, care fac obiectul celor ce urmează (fig. 9).

1. ŞTIRBEIU. Cu privire la existenţa certă a ştampilei P53. ŞTIRBEIU a poştei din localitatea cunoscută astfel în perioada 1852—1881 (iar anterior şi după,

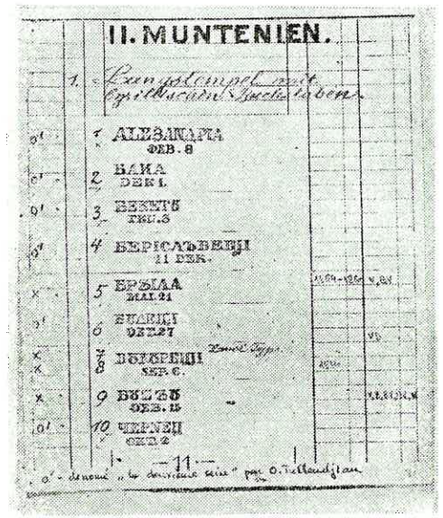

Fig. 6

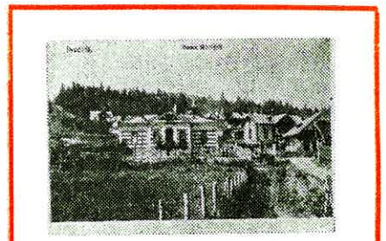

Fig. 7

de Călărăsi), port dunărean, carantină, vamă, poştă de graniţă cu legătura spre Constantinopol etc. şi capitala judeţului Ialomiţa avem acum probe concrete de confecţionarea ei şi dotarea biroului poştal local, cel puţin din 1856. Dăm ca documentaţie un extras din „Jurnalul din 5 martie 1859", încheiat la „Masa Poştei Ştirbeiu" de către A. Rădulescu, ajutorul plăşii Borcea, cu ocazia unui control ordonat de prefectură, făcut căpitanului A. Frunzescu, privind aplicabilitatea prevederilor art. 13 din condiţiile contractuale :

— casa biroului poştal ce se prevede de art. 13 din condiţii, de a fi înfiinţat în centrul oraşului, lipseşte cu totul, cît şi amploaiaţii ce se zice a avea de acest articol ;

— cele patru condici (etc.). se ţin oarecum de căpitan urmînd şi această lucrare, ţinute în casa în care locuieşte... la reşedinţa poştei în capul oraşului, pe moşia mărgineni,

— din uneltele trebuitoare, timbrul ce urmează a se pune pe scrisori la expediere şi darea în primirea adresanţilor, deşi în fiinţă, dar lipsesc cinci numere, adică 9, 13, 14, 15 şi 17 precum şi maşinile a două luni, adică MAI şi NOE. din douăsprezece ale anului.

— lipsesc cu totul cumpenele greutăţilor de monede, gropuri şi altele (a. 82).

Nu numai că nu „s-au luat măsuri de indreptare" dar ca urmare unui alt control, s-au găsit lipsă încă „două zile ale lunii" (în total 7 şi unele deosebite faţă de „jurnalul" din martie). Abaterile de la art. 13 sînt arătate în ordinul 4426, din 3 septembrie 1859 semnat de N. Kreţulescu, ministru de interne, către Direcţia poştelor, din care reţinem : „lipseşte localul din centrul oraşului, expeditorul său şi împărţitorul de scrisori şi din timbru, şapte numere, care sînt : 9, 12, 14, 16, 29, 30 şi 31, din care cauza s-a neglijat" (a se mai utiliza n.n.). În ceea ce priveşte reîntregirea ştampilei cerută de căpitan, acesta arată că „antreprenorul a zis să le facă din leafa sa, dacă-i trebuie" (a. 102). O lună mai tîrziu, ca urmare a măsurilor de îndreptare, se arată că „s-a închiriat pentru biroul poştii din „Călăraşi" o casă cu două odăi în centrul oraşului, şi (s-au angajat) amploaiaţii trebuincioşi, care după darea cuvenitelor garanţii au şi intrat în funcţii de la 17 octombrie 1859" (a. 116). Nu se pomeneşte nimic de ştampilă.

2. PREDEAL. Începînd din septembrie 1854 se înfiinţează „Biroul Poştal Predealu" care va face legătura între Bucureşti şi Braşov pe culmea Carpaţilor. Actul de naştere al înfiinţării biroului Predeal, îl constituie „Jurnalul din 31 august 1854" încheiat de Sfatul Andministrativ al Ţării Româneşti, prin care se hotărăşte înfiinţarea a încă trei noi staţii de poştă : la Comarnic, Sinaia şi Predeal, în legătură cu staţia Cîmpina, (la acea vreme „punctus terminus al drumului Ploeşti") şi la nord cu staţia austriacă Timiş. Această măsură a fost luată datorită evenimentelor de ordin militar din acea vreme :

JURNAL.

„Astăzi marţi August 31 anul 1854, luîndu-se în băgare de seama de către Sfatul Administrativ extraordinar al Ţării, cuprinderea notei Excelenţei Sale comandantul K. K. Corpos de armiie, Konte Koronini, sub No. 29 îndreptată Excelenţei Sale Prezidentul acestui Sfat, prin care arată că anevoinţa şi întîrzierea ce întîmpină la expedierea deselor depeşe de corespondentă de la Bucureşti la Braşov, cere a se înfiinţa din nou (?), cît mai nezăbovit a trei staţii de poşta şi anume, la Comarnicu de Jos, Sinaia şi Predealu...

„Sfatul în îndeplinirea acestei cereri pentru întîmpinarea trebuinţei ce i se cere de a îndeplini comunicaţia poştală pe acel drum, chibzuind, hotărăşte ca Departamentul din lăuntru să ia îndată măsurile cuviincioase, de a se înfiinţa vremelniceşte aceste staţii poştale, cu cîte 16 cai fiecare, cu surugii, cărucioare, tacîmuri şi toate celelalte trebuincioase, pe deplin, care însărcinare, pentru mai multă înlesnire şi grăbnicie, se va da de către Cinstitul Departament din launtru, prin cîrmuirea locului (prefectură n.n.) asupra locuitorilor ţărani din partea locului, a căror meserie este chiar aceasta de a fi chirigii şi pentru a lor despagubire, osebit de banii pregroanelor ce vor lua după olacele ce vor face cu caii lor, ce li se va slobozi de către guvern şi lei 234 de fiecare cal, cît adică se plăteşte şi contracciului drumului Ploeşti, răspunzîndu-li-se pomenita plată treptat şi cu analogie, numai pe cîta vreme va fi trebuinţa a se ţine aceste poşti, fără a li se face nici un fel de vre-o altă despăgubire sau înlesnire de către Stat.

Dispoziţiile acestui jurnal se vor aduce de îndată la întocmai îndeplinire prin Cinstitul Departament din lăuntru". (iscaliţi) : K. Kantacuzino, Nasturel K. Herescu, Iancu Filipescu, Ioan A. Filipescu, Ioan Otetelesanu, Ioan K. Kantacuzino (a. 60).

Acest document prezintă un interes deosebit, de oarece, pentru prima dată în istoria poştală, ţărani („chirigii din satul Breaza") pătrund în administraţia de stat, ca contraccii (din 1855), pînă acum apanajul unor cercuri privilegiate. Vremelniceşte, cum glăsuieşte jurnalul, activitatea acestei originale antreprize, începe în septembrie 1854. Un dosar cu „Socoteala de olacele făcute de locuitorii ce ţin caii lor la poştele Comarnicu, Sinaia şi Predealul" conţin 9 miziluri (formulare de transport pentru stafete şi persoane), depuse spre decontare. Este activitatea în contul statului pe trei luni (noiembrie-decembrie 1854 şi ianuarie 1855). Reţinem mizilul No. 1538 de 2 cai prin care s-a transportat o stafeta a K. K. Agenţie, Bucureşti la Braşov. Citim : „Alăturat aici stafeta No. 686 al Cinstitei Agentii K. K. la (pentru) Direcţia Karantinei, la Timiş". purtînd pe verso atestul de primire : „Stafeta No. 686 s-a primit în Carantina Timis, prin poştasul Wafellsasia. Popp". (c. 36). Este prima stafetă înregistrata la biroul postal Predeal.

Provizoratul antreprizei Comarnic—Sinaia—Predeal se încheie la 31 ianuarie 1855. La 1 februarie se trece la încheierea contractului tip de 18 luni, pînă la 1 august 1856, cu aceeaşi ţărani, care, citez „s-au aflat însărcinaţi cu ţinerea poştelor Comarnic, Sinaia şi Predealul". Contractul s-a încheiat prin prefectura de Prahova, la recomandarea Ministerului de interne, „spre a se stărui să se iscălească de acei contractanţi, iar celelalte măsuri ce se mai cer, rămîn asupra cinstitei Direcţii a poştelor a le lua şi a le exercita de vreme ce şi numiţii sînt deopotriva contraccii ca toţi ceilalţi antreprenori de poşte ai ţării, cu aceleaşi îndatoriri şi drepturi. Pentru nămestii s-au luat cuvenitele dispozitii pentru a le înfiinţa". Şef. Departament, N. Kreţzulescu.

Cu privire la aplicarea prevederilor în vigoare contraccii se adresează Direcţiei poştelor, cu raportul nr. 1 din 30 martie 1855 din care reţinem : „iar pentru tembru, ne rugăm de onorata Direcţie ca să-l facă în socoteala noastră şi să ni-l trimiată cît se va putea mai grabă". (semnat) Ioan Dumitru Şovăială, Gheorghe Ioan Frăţilă, Dinu Dobre, Neculae Oprea şi Ion sin Oprea Colăceală (a. 60).

Un interes deosebit pentru marcofilie prezintă documentul ce urmează, prin care se consemnează executarea şi dotarea poştei Predeal cu prima sa stampilă :

Direcţia Poştelor Ţării Româneşti
17 martie 1855
No. 7583

Contracciilor Poştelor Comarnicu, Sinaia şi Predealul.

Asemanat cererii ce aţi făcut prin raportul No. 1, s-a executat de pecetar timbrul cu slovele lunelor de peste an şi cifrele numărului zilelor, ce urmează să le puneţi pe scrisorile ce se primesc la punctul Predeal, ca să se expedieze la Ploeşti şi Bucureşti, precum şi (pe) acele ce le primiţi de aici ca să se expedieze la Timiş, ca cu acest mijloc să se poată cunoaşte zilele ce au mijlocit pînă a sosi scrisorile de la punctul pornirilor pînă la punctul unde sînt adresate. Toate acestea vi se trimit într-o cutie de tinichea în care se află uneltele trebuincioase întru aceasta, împreună şi cu stecluţa cu cerneală albastră ; şi ca să se poată pătrunde de urmare cu trebuinţa, va merge unul din Dv. la căpitanul Poştii Ploeşti, ca să-i arate cu deslusire cum are să întrebuinţeze această masină. Iar acuma, de primire şi urmare întocmai să raportaţi Direcţiei, trimiţînd totodată şi galbeni patru şi şapte sfanţi, preţul obiectelor de mai sus, spre a se da fabricantului lor". Director, M. Pencovici (a. 62).

Poşta Predeal a fost în strînsă legătură cu vama română (fig. 7) şi cu pichetul de grăniceri local, ambele vecinale, precum şi cu poşta şi carantina austriacă din Timiş şi uneori cu poşta din Braşov. (vezi „Filatelia" nr. 10 din 1983).

În încheiere, subliniem că „antrepriza ţăranilor prahoveni" s-a achitat cu cinste, respectînd conştiincios „condiţiile contractuale" şi dispoziţiile direcţiei poştelor chiar şi în cazuri excepţionale[3]. Şi totuşi, la 1 august 1856, la noua licitaţie pentru cincinalul 1856—1861, „bravii ţărani" n-au mai putut înfrunta pe concurentul privilegiat Ion Brezeanu, care a reuşit să obţină concesiunea întregului traseu Bucureşti-Predeal, pe care aveau să străbată curînd elegantele diligenţe ale ţării spre Braşov.

3. RÎMNICU SĂRAT. Ştampila P 53. RÎMNIKU SĂRAT a fost semnalată prima oară de către Zoscsak în „Detscher Altbrief Samler Verein" nr. 121 oct. 1934 şi o regăsim şi în caietul său de studii (fig. 6). Din documentele de arhivă rezultă

că existența acestei ștampile nu era posibilă înainte de 1860. Din raportul 394 din 10 noiembrie 1859 contracciul M. Parascheva protestează cu privire la aplicarea art. 13 pentru stația Rîmnicu Sărat :

„Prin ordinul din condițiile poștelor, mă îndatorez ca să înființez Birouri de Poște prin orașele care sînt cele de reședință, precum Buzău, Focșani și Brăila (unde este și schele), la care am și înființat birouri, încă de la luarea contractului. Dar pentru că onor. Administrația de Rîmnicu Sărat mă zorește acum ca să înființez asemenea birou și la tîrgul Rîmnicu Sărat, dar apoi și corespondența acelui tîrg nu se urcă mai mult decît una la cinci sau șase scrisori, pentru care am întocmit orînduiala, ca îndată ce sosește curierul acolo, căpitanul cu scrisorile îndată să le împartă în tîrg". (a. 156).

Întîmpinarea antreprenorului a fost trimisă de Ministerul de interne prefecturii de Rîmnicu Sărat (la Focșani n.n.), „spre analizare". Răspunsul prefecturii din 4 decembrie 1859 ne prilejuiește azi o plăcută lectură :

„La ordinul Domniei Voastre No. 6241 prin care se arată plîngerea ce-a făcut antreprenorul drumului Focșani, că s-ar fi dorind a înființa birou poștal și în tîrgul Rimnicu Sărat, unde n-ar fi cu drept a se obliga după art. 13 din condițiile poștale.

„Drept răspuns se face cu onoare cunoscut că Dl. antreprenor se abate din adevăr, declarînd Rîmnicu Sărat de tîrg, cînd în realitate e oraș cu populație și comerț îndoit și întreit de cît Focșanii (atunci capitala județului n.n.) [4]. Subscrisul, în adevăr, conform ordinului de a înființa un asemenea birou în oraș, după obligația citatului articol 13, unde zice curat că asemenea localuri să fie în toate orașele și schelele țării, dar nu la casa poștii precum declară dumnealui (antreprenorul), căci este într-o depărtare foarte mare de oraș și peste apa Rîmnicului, unde orășenii ar fi nevoiți s-o treacă de două ori, în ducere și întoarcere, pe timpuri urîte și noroioase și mai cu seamă, cînd s-ar fi oarecum umflată de ploi, ninsori și ghețuri, ar trebui, ca aceia ce n-au cai sau trăsuri să închirieze într-adins, ceea ce nu se prea găsește, spre a nu fi expuși, a se dezbrăca spre a trece gîrla ! După aceasta, sînteți rugat, Domnule Ministru, să binevoiți a da cuvenita dezlegare, dacă urmează a se executa la înființarea acestui birou în oraș, după citatul articol, sau nu". Administrator, C. C. Grădișteanu (a. 161).

Urmare acestui raport Ministerul de interne, cu ord. 6469 din 11 decembrie 1859 cere prefecturii „a se înființa birou poștal și la orașul Rîmnicu" și în continuare cere prefecturii, ca „în caz de opunere din partea antreprenorului, să se înființeze acest birou în contul antreprizei". (a. 160). Antreprenorul Parascheva, sub presiunea avertizărilor, se conformă în cele din urma dispozițiilor prevăzute de art. 13 și la 16 decembrie 1859 răspunde cu adresa nr. 242 :

„Cu onoare vi se face cunoscut că subscrisul își are pe la toate puncturile sale birouri poștale în centrul orașelor, cu amploaiați necesari, bine disciplinați și

[3] Un exemplu elocvent ni-l ofera executarea ordinului Ministerului de interne, nr. 485 din 4 februarie 1845 în legătură cu „o călătorie de mare amploare", pentru care s-a ordonat, citez : „144 lei și 6 sfanți, progronul celor 40 cai dați de poșta Predeal, la Timiș și Brașov, Excelenței Sale conte I. B. Koronini" (a. 150). Trebuie să amintim că în acea vreme, condițiile ținerii poștelor era foarte grea din cauza abuzurilor armatei de ocupație. Căpitanul din Cîmpia (G. Amățeleanu) raporta la 3 februarie 1855 : „...ne supără oștirea austriacească, mai cu semaă la poșta din Kimpina ; suferim mari neorînduilei și jafuri de către oștire ; au ars gardurile și au mîncat fînul cu caii lor... au ținut și țin cîte 20 oameni în cvartir, care mi-au dat caii poștii din grajd afară și au băgat pe ai dumnealor... caii poștii se prăpădesc cu totul, stînd ziua și noaptea pe asemenea vreme de iarna geroasă, afară"... (b. 12).

[4] La 23 martie 1862 se strămuta reședința județului Rîmnicu Sărat de la Focșani (-munteni) la Rîmnicu. La Focșani se organizează un singur birou poștal comun pentru ambele prinecipate

Ene Topescu Gh.

capabili și care pînă astăzi n-au dat pretext de reclamații nimănui. Mai mult încă, subscrisul ca să fie consecvent ordinului ministerului, am înființat și chiar în Rîmnicu Sărat birou poștal, în centrul tîrgului ; această favoare (sic), dar, și acolo am zis, s-au organizat aceleași orînduieli ca și în principalele orașe, iar asta pentru punctualitatea expedițiilor și regula ce se cere, rămîind a se aprecia din întreaga împrejurare, cred, a comercianților ce se corespund cu loialitate despărțirii acestui drum". (a. 227) În completare, la 27 ianuarie 1860 Ministerul de finanțe primește următoarea depeșă telegrafică din Focșani :

„La Rîmnicu, biroul poștal exista după art. 13 din condiții". Prefect de Rîmnicu Sărat, Slăvescu (a. 245).

Aplicabilitatea „întocmai" a prevederilor art. 13 din condițiile contractuale este atestată documentar și la „punctele" : 4. Cîineni, 5. Gruia, 6. Izlaz și 7. Ruși de Vede. Nu avem documente cu privire la schela Gura Ialomiței.

4. CIINENI. Conform datelor istoriografice, comunicația pe valea Oltului a fost organizată cu mult înainte de acum 2000 de ani, de către daci. Romanii, la rîndul lor, au introdus în secolul al doilea, serviciu poștal imperial, bine organizat și pe valea Oltului. Tronsonul Oltului făcea parte din drumul Roma—Drobeta—Romula—Resca—Ponte Vetere (Cîineni)—Cedonia (Sibiu) și de aici spre Apulum, Potaisa, Napoca etc. Acest drum a fost în decursul veacurilor mereu reorganizat, în 1875 se deschide linia poștală pe distanța Viena—Timișoara—Sibiu și de aici, prin Turnu Roșu—Cîineni se făcea legătura cu București. La Rîul Vadului se află carantina austriacă pentru călătorii și corespondența din Țara Românească. Poșta română din Ciineni s-a încadrat în prevederile art. 13 din „condiții" după cum rezultă din raportul prefecturii Vîlcea nr. 12568/1859 :

„Cancelaria poștii se află în bună regulă și deschisă în toate zilele și orele... pe lîngă cancelarie se află un expeditor și un împărțitor de scrisori, iar expeditorul își are ajutorul său... În cancelaria poștii se află două condici, pentru înscrierea scrisorilor și a gropurilor de bani ce se vor primi să se expedieze, șnuruite și sigilate cu sigiliul onor. Direcției Poștelor, iar pentru înscrierea scrisorilor ce se vor primi, ca să se înmîneze, se află numai o condicuță mică, din două cîturi, nepecetluită, dată de Dl. contracciul poștelor" (a. 170). După cum vedem nu se pomenește despre ștampila de zi, care trebuia să existe din momentul ce „s-au respectat prevederile art. 13".

5. GRUIA. Shelă și carantină (jud. Mehedinti, pl. Blahnita). Singurul document arhivistic găsit care atestă existența biroului poștal Gruia este raportul 205 din 15 octombrie 1860 semnat de antreprenorul G. Zissu, prin care răspunde adresei 6783 din 29 septembrie a Direcției poștelor din care cităm :

„...iar la Gruia, Beket și Zimnicea sînt poștele în centrul acestor sate, precum și expedierea și împărțirea scrisorilor se urmează regulat ca și în trecut, despre care și de rîndul acesta, li s-a comunicat, ca să respecte cele ordonate, fără abatere" (c. 226). Cu privire la ștampile, cunoaștem P 53. Beket și P 53. Zimnicea ; ștampila P 53. Gruia nu s-a întîlnit pînă acum.

6. IZLAZ. Schelă, vamă, pichet, carantină și poșta din 1830. Din ord. 1023 din 7 martie 1859 al Ministerului de interne către Direcția poștelor desprindem :

„...Prefectura Romanați arată că și la Izlaz, unde este schelă, nu exista nici cum birou prevăzut de art. 13 din condiții poștale, fapt care a cerut „îndatorire prefecturii de Dolj ca să oblige antreprenorul poștelor ca să înființeze biroul necesar (a. 53)". Interpelat, antreprenorul Zissu răspunde cu adresa nr. 80 din 10 martie 1859, în care, cu privire la Izlaz arată (a. 74).

„La Izlaz există birou poștal lîngă piață, la casa lui Enache Bivolu" și mai departe, că s-au luat măsuri ca și la Izlaz, „nici o scrisoare sau grop cu bani să nu se refuze și nici altă împotrivire pînă la două ore înaintea pornirii expedițiilor, pe care, deasupra să le însemneze cu plaivaz roșu dramurile ce trage, de la cine anume este, **punîndu-se și timbrul poștii** pe toate cele particulare și din slujbe, în ce zi s-au primit și se trimit, precum ca să fie înmînate îndată cele ce vor veni, după orinduială, decît numai aceluia ce este adresată, ca prin aceasta să nu se iveaască nici cea mai mică neorînduială și nici reclamație de nemulțumire".

Din raportul 2337 din 13 aprilie 1859, pretorul plășii Oltu raportează prefecturii conștiinciozitatea căpitanului poștii Izlaz, confirmînd raportul Zissu (a. 87).

7. *RUŞI DE VEDE.* În Ruşi de Vede[5] poşta de scrisori era ţinută de către căpitanul staţiei, neavînd birou în centrul localităţii, nici personalul prevăzut de art. 13, pentru care Ministerul de interne cu nr. 4472 din 24 septembrie 1856 trimite Direcţiei poştelor sesizarea prefecturii Teleorman din care rezultă, că „pînă acum nu s-a rostit nici o urmare în privinţa înfiinţării biroului prevăzut prin art. 13 din condiţiile poştale la poşta din Tîrgul Ruşi de Vede, potrivit cărei arătări, Departamentul scrie Onor. Direcţiei ca să puie îndatorire Dlui Contracciul poştelor drumului Craiova şi Micii Valahii, a înfiinţa negreşit acel birou" (a. 18). La 3 mai 1860, Ministerul de interne revine la ordinele anterioare, arătînd că „relativ la înfiinţarea de birouri poştale conform art. 13 la Turnu, Ruşi de Vede şi Zimnicea, nu sînt deloc puse în vigoare dispoziţiile art. 13 din condiţii" (a. 201). Ordinul se referă la localul în centrul localităţii şi a personalului pentru serviciul expediţiilor;

[5] Azi Roşiori de Vede judeţul Teleorman, cu gara Roşiori, nord de cale ferată pe ruta Bucureşti-Videle-Caracal-Craiova.

TEBELUL nr. 2. Datele timpurii şi tîrzii de folosire a ştampilelor prefilatelice datate (early and late date).

	early date	late date
1. BEKETU	SEP. 20 (1860)	FEB. 6 (1861)
2. BRAILA, cyrilic	APR. 24 (1853)	OKT. 24 (1861)
3. idem, latine	MAR. 3 (1861)	JUN. 12 (1862)
4. BUKURESTI, mare	MAR. 6 (1853)	AUG. 26 (1858)**
5. idem, mica	SEP. 8 (1858)	MAI 31 (1862)
6. BUZAU	APR. 10 (1854)	FEB. 15 (1862)
7. KALAFATU	MAR. 3 (1856)	MAI 19 (1862)
8. KAMPULUNG	APR. 6 (1856)	NOE. 11 (1859)
9. KARAKALU	MAI 3 (1858)	GEN. 24 (1862)
10. KRAIOVA	JUN. 23 (1853)	MAI 30 (1862)
11. FOKSANI	OKT. 17 (1853)	DEC. 25 (1861)
12. GIURGIU	SEP. 20 (1853)	MAI 23 (1854)
13. OLTENITA	MAR. 30 (1854)	FEB. 20 (1862)
14. PITESTI	JUN. 29 (1854)	SEP. 30 (1861)
15. PLOEŞTI, cyrilic	GEN. 30 (1854)	APR. 11 (1857)
16. PLOEŞCI, latine	GEN. 15 (1862)	MAI 29 (1862)
17. RAMNIKU VALCEA	SEP. 24 (1856)	JUN. 15 (1862)
18. RUSI DE VEDE	FEB. 29 (1860)	—
19. SEVERINU	GEN. 10 (1854)	JUL. 24 (1861)
20. SLATINA	MAR. 15 (1854)	APR. 15 (1862)
21. TARGOVISTE	MAR. 9 (1859)	APR. 27 (1862)
22. TARGUJIUL	DEK. 23 (1859)	FEB. 22 (1860)
23. TURNU, mică	AUG. 20 (1857)	JUL. 7 (1859)
24. idem, mare	APR. 14 (1853)	GEN. 23 (1862)
25. ZIMNICEA, mica	APR. 13 (1853)	JUN. 14 (1859)
26. idem, mare	JUN 23 (1859)	JUL. 21 (1862)

În ceea ce priveşte ştampilele de zi şi sigiliile pentru gropuri, ele existau la acea dată. Cunoaştem atît sigiliul de ceară (oval, 28/23 mm) cît şi ştampila P 53. RUŞI DE VEDE aplicată în tuş albastru-verde pe raportul No. 35 din 27 februarie 1880, cu adresa: „Principatele Unite. Dlui Directoru Poştelor române. No. 35" din col. Fr. Heimbüchler.

BIBLIOGRAFIE

ARHIVELE STATULUI BUCUREŞTI. I. Fondul Direcţia Poştelor (ASB. P.): a. dosar 15/1854, b. dosar 3/1855, c. dosar 7/1855; II. Fondul Vornicia din lăuntru (ASB. VL): d. dos. 1633/1850, vol. 3, e. idem, vol. 4, f. dos. 51/1853 vol. 1, g. dos. 259/1862; III. Fondul Obştescul Control (ASB. OC): h. dos. 149/1856.

Exemplu de prescurtări: ASB. VL. dos. 1833/1850 vol. 3, fila 873 = (d. 873).

Naivitate

Ion Nicolescu

Nici filatelia, nici filateliştii nu au constituit vreodată obiectul pasiunii mele. Desigur că nu-s ostil domeniului respectiv şi consider că punctul meu pertinent de vedere are toate şansele, fie să-i amuze, fie să-i enerveze pe dînşii, filateliştii convinşi.

Mi s-a întîmplat să-mi fie profesor de istorie Mircea Cristescu. Respectivul profesor de istorie, un ilustru de altfel, ne-a spus că filatelia este o ocupaţie serioasă pînă la vîrsta de doisprezece ani. Locul în care se află profesorul meu de istorie acum cît şi faptul că îi păstrez o amintire frumoasă pentru multe alte lucruri mă determină să nu comentez această cugetare a sa, stupidă.

Ca orice muncă, filatelia, ca orice activitate umană susceptibilă de a fi practicată cu pasiune, este respectabilă. Creatorii de efigii poştale îs din sorgintea creatorilor, din obştea, dacă vreţi, a artiştilor. Categoric, pasionaţii domeniului respectiv, au capacităţi şi înclinaţii enciclopedice. Nu se poate nega faptul clar că filatelia este un drum de cultură şi o cale spre cultură.

Clar, însă, este şi faptul că multă lume ignoră aproape cu desăvîrşire filatelia. Explicaţia e simplă. Filatelia este o consecinţă, un efect al corespondenţei, corespondenţa fiind, la rîndu-i, o parte de comunicare. Raţiunea şi respectabilitatea filateliei derivă din, primordial, faptul că efigiile poştale îs documente istorice, principial, de necontestat. Aidoma numismaticii filatelia poate fi considerată o disciplină istorică. Mi-ar surîde, zic, ideea să fiu eu acela care, caragialeşte-ne-

înscris sub calificativul de istorie poștală. Odată stabilit acest lucru, punctajul se va face după cum el este profilat pe studiul general sau pe marcofilie și după felul cum acest caracter rezultă din exponatul însuși. Cu alte cuvinte, va exista o egalitate de tratament, fără depunctaje pentru cele marcofile, dar clasificarea se va stabili după măsura în care — în cadrul specialității respective — exponatul reușește să acumuleze un punctaj cît mai ridicat.

Pentru posesorii de colecții de istorie poștală, noua orientare prezintă un interes deosebit. Dacă au scăpat de furcile caudine ale declasării sau ale tratamentului diferențiat, ei trebuie în schimb să demonstreze cu precizie și claritate caracterul colecțiilor lor, criteriile după care au fost construite. Altfel, riscă să nu fie apreciate la deplina valoare a pieselor componente.

Întrucît nu sînt puțini colecționarii români care elaborează exponate de istorie poștală, fie ele de studiu sau de marcofilie, cunoașterea și interpretarea justă a noilor orientări este o condiție pentru succes. Ea comportă urmărirea atentă a modului cum vor evolua orientările noi în această direcție, precum și a felului cum ele se vor reflecta în regulamentele sau textele interpretative ale F.I.P.

Paradox

D. C. Mazilu

Mărturisesc că mărcile poștale
Îmi satisfac o curiozitate
Și le acord destulă-nsemnătate
Acestor poze miniaturale.

Dar nu-nțeleg de ce-s apreciate
Și chiar ajung „valori" universale
Anume mărci și unele din coale,
Ce sînt cam cu eroare imprimate.

Încît greșelile de editare,
În loc să fie desconsiderate,
Sînt dimpotrivă puse în valoare.

Ce-n genere sînt lucruri rebutate,
Aici, le văd ca „artă" specialiștii...
Paradoxali mai sînt filateliștii !

Primele încercări de transport al corespondenței poștale cu un tren aerian

MIHAI POPOVICI

În afară de clasicul transport poștal terestru, maritim și fluvial cu rezultatele cele mai satisfăcătoare și mai înainte ca transportul corespondenței cu avioanele să predomine, s-au făcut încercări cu baloanele, zepelinele și rachetele care din păcate n-au corespuns întru totul scopului poștal, deoarece aceste mijloace transportau corespondența la intervale mari unele de altele, nu erau sigure și pe deasupra transportul era și costisitor.

S-a căutat deci un alt sistem de transport a corespondenței.

În ianuarie 1933, Administrația poștelor austriace „OSTERREICHISCHER FLUGPOSTFEREIN" în colaborare cu Asociația Colecționarilor de Poștă Aeriană au organizat între Viena și Semmering (distanță de cca 80 km) un zbor poștal pentru transportul corespondenței cu planorul. De la această primă încercare anul acesta se împlinesc 50 de ani (27.I.1933)

Pentru acest prim zbor experimental, corespondența poștală a fost francată suplimentar cu 50 groși pentru cărțile poștale și cu 1 șling scrisorile, iar prin bunăvoința Administrației poștelor austriace, colecționarii din străinătate au avut posibilitatea să-și expedieze corespondența francată cu mărcile poștale din țara lor. În acest scop corespondența din străinătate francată cu mărcile poștale ale țărilor respective s-a primit pe adresa GRUNNERGASSE 1 — Viena, de unde împreună cu cea locală (din Austria), a fost transportată pe aerodromul ASPERN din Viena.

Aici, întreaga corespondență a fost obliterată cu o ștampilă ocazională, dublu cerc, tuș violet, cu inscripție de jur împrejur : „1. ÖSTERR. SEGELFLUGPOST — WIEN — SEMMERING/1 WIEN 1" și central data „Jänner 1933" **(Fig. 1)**, iar sosirea la Semmering a fost marcată de poșta locală cu ștampila de zi din 27.I.33 ora 14 **(Fig. 2)**.

Fig. 1

Fig. 2

Primul transport poștal a fost efectuat de asul planorismului austriac și mondial pilotul Robert KRONFELD. Planorul său „WIEN", tractat de pe aerodromul din Aspern, la peste 5000 m altitudine, a aterizat după 2 ore la Semmering, ducînd cu el o greutate de 90 kg corespondență, cuprinzînd nu mai puțin de 16 810 cărți poștale și scrisori.

Prin acest zbor, Kronfeld a vrut să convingă pe cei neîncrezători că zborul fără motor ar putea să aibă și un scop practic în afară de cel sportiv. Zborul a fost repetat de același pilot cu același rezultat satisfăcător în ziua de 31 ianuarie 1933, avînd de această dată numai 510 cărți poștale și scrisori.

Datorită celor 2 reușite transporturi aeriene experimentale cu planorul, curajosul pilot austriac, R. Kronfeld, a în-

treprins la 5 iulie același an 1933 un zbor mult mai spectaculos, de data aceasta cu un tren aerian (mai multe planoare legate în șir și remorcate de un avion), care a survolat patru țări: Austria, Ungaria, Italia și Elveția.

Zborul a avut ca scop numai de a transporta corespondența inițial luată de la Viena fără a ridica corespondență din orașele escală: Budapesta — Triest — Milano — Zürich — Innsbruck și Salzburg

Evenimentul a fost marcat de poșta austriacă prin emiterea a 3 cărți poștale, special tipărite pentru acest zbor. Fiecare carte poștală avea imprimată pe lîngă marca poștală uzuală de 12 respectiv 24 și 30 groschen, o a doua marcă poștală cu valoarea de 2 schillingi, reproducînd un avion sub care se afla în plin zbor un cocor. Cărțile poștale au fost tipărite fiecare într-un tiraj de 5000 exemplare, prezentînd de jur împrejur un chenar înflorat, lat de 6 m/m, pe care erau inscripționate din loc în loc cele 7 localități escală **(Fig. 3).**

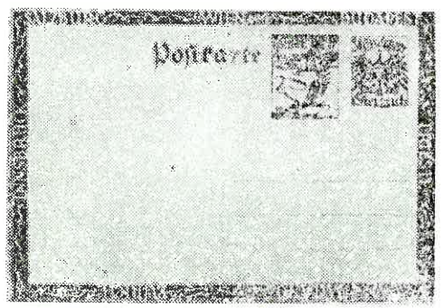

Fig. 3

Aceste imprimate s-au găsit între 19.6 și 9.7.1933 atît la ghișeul de poștă aeriană Viena 1, cît și la serviciul poștal din incinta expoziției filatelice internaționale „WIPA 33".

Din lucrările de specialitate aerofilatelice aflăm că din prima valoare s-au vîndut 1841 buc., din a doua 1642 buc. iar din cea de a treia valoare 2371 buc., restul tirajelor fiind distruse.

Întreaga corespondență a fost obliterată la plecare cu ștampila de zi a poștei centrale din Viena cu data 5 IULIE 1933, ora 11, precum și cu ștampila circulară ocazională aplicată cu tuș violet, cu textul: „POST SEFELFLUG ÖSTERREICH-UNGARN-ITALIEN-SCHWEIZ-JULI 1933".

După Austria, Ungaria a fost a doua țară care a căutat să experimenteze trenul aerian pentru transport de corespondență poștală între orașele ZALAEGERSZEG și BUDAPESTA, distanță de cca 190 km. Ca dată de plecare s-a ales ziua de 24 IUNIE 1934, care coincidea cu „ZIUA AVIAȚIEI" iar orașul ZALAEGERSZEG a fost ales pentru festivitățile de deschidere a Jamboreii.

Corespondența a fost obliterată cu ștampila de zi a poștei cu inscripția ZALAEGERSZEG, cu litera „B" de control, avînd central data „1934 JUN. 24 ora 6". S-a mai aplicat o ștampilă ocazională dreptunghiulară (74 × 21 m/m) avînd în stînga „CRINUL", simbolul jamboreilor, în dreapta un avion iar în mijloc pe trei rînduri inscripția primului zbor: „ELSÖ REPÜLÖPOSTA/ZALAEGERSZEG — BUDAPESTA/1934 JUN. 24" **(Fig. 4).**

La plecare din orașul ZALAEGERSZEG, pilotul ungar BANHIDI Antal și-a luat startul cu un avion tractînd planorul de construcție maghiară „KARAKAN" pilotat chiar de însăși constructorul planorului ing. ROTTER Lajos. În după amiaza zilei de 24 Iun. 1934, trenul aerian a aterizat pe aerodromul MATYASFÖLD din Budapesta. Angajații poștei care l-au așteptat au constatat cu mirare că trenul aerian nu a adus transportul poștal de la ZALAEGERSZEG. După o convorbire telefonică destul de agitată, s-a constatat că transportul poștal, din motive necunoscute a rămas la ZALAEGERSZEG.

Tîrziu, în după amiaza aceleași zile de 24 IUNIE, sacul poștal a fost transportat cu avionul „GERLE 12" de piloții DEZSÖFI și PINSZKI Gabor, din orașul ZALAEGERSZEG în localitatea SIOFOK (95 km de ZALAEGERSZEG) și de aci, a doua zi 25 IUN. cu același avion la BUDAPESTA.

După sosirea avionului la Budapesta, oficiul poștal al aerodromului MATYASFÖLD, a ștampilat toată corespondența cu o ștampilă poștală uzuală, dublu cerc cu inscripția de jur împrejur „MATYASFÖLD/REPÜLÖTER", cu litera „B" de control iar central cu data 934-JUN-25 ora 20. Corespondența a mai fost ștampilată și la Oficiul poștal central cu o ștampilă rotundă uzuală cu inscripția „BUDAPESTA/741" iar central data 934-JUN-25 ora 20.

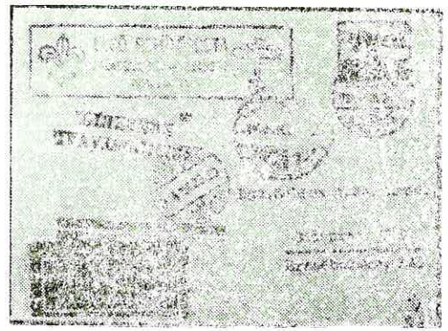

Fig. 4

Din cercetările efectuate s-a aflat că Direcția Generală PTT, cu cîteva zile înainte de ziua aviației și a Jamboreii. a dat o dispoziție în sensul că toate oficiile poștale din țară să îndrume corespondența cu mențiunea „PRIN AVION" prin orașul ZALAEGERSZEG, în care sens să aplice ștampila „REPÜLÖS POSTAVAL ZALAEGERSZEGEN AT" (PAR AVION prin ZALAEGERSZEG). Dispoziția a ajuns la toate oficiile poștale chiar în ziua de 24 iunie 1934 (ziua aviației și a **jamboreii).**

În acest fel, practic din alte localități din Ungaria nu s-a mai putut trimite și nici transporta corespondența la ZALAEGERSZEG pentru a putea fi expediată mai departe cu „trenul aerian" spre Budapesta, excepție făcînd corespondența din orașul ZALAEGERSZEG. Cu toate diligențele depuse nici pînă azi nu s-a aflat dece a rămas la ZALAEGERSZEG transportul poștal și dece dispoziția emisă cu cîteva zile înainte de 24 JUN., a ajuns numai în ziua respectivă la toate oficiile poștale.

România a fost cea de a treia țară care în anul 1935 a făcut o încercare de transport a corespondenței cu un tren aerian de la BRAȘOV la BUCUREȘTI (cca 160 km).

Valentin Popescu, pe acea vreme șef al Școalei de planoare din București, a contribuit la lărgirea cunoștințelor noastre despre planorismul românesc prin articolul publicat în revista Filatelia.

Prin acel articol Val. Popescu mărturisește că la 26.X.935 aerodromul Băneasa (București), a găzduit un miting internațional de aviație, la care a participat pentru prima oară în țara noastră și o puternică formație de aviație civilă sovietică.

Unul din numerele programului a fost și prezentarea trenului aerian cu două planoare trase de un avion militar POTEZ XXV. Pentru aceasta decolarea trenului aerian de la Brașov a trebuit să se facă cu o zi înainte de miting, adică pe data de 25.X.935.

Momentul a fost bine ales, mărturisește Valentin Popescu, pentrucă „a încurajat desvoltarea planorismului, îmbinîndu-l spectacular și cu un transport poștal de corespondență". Aceasta a fost obliterată de oficiul poștal Brașov cu o ștampilă poștală ocazională, dublu cerc, cu inscripția „PRIMUL TREN AERIAN BRAȘOV-BUCUREȘTI-POȘTA" iar în centru data 25 OCT. 935 ora 12, după care a fost introdusă în saci poștali **(Fig. 5).**

Tot Valentin Popescu ne mai spune că un moment solemn a fost cînd dirigintele Oficiului poștal Brașov i-a predat sacii poștali care au fost transportați în brațe pînă la planorul biloc, de publicistul, graficianul și omul de teatru

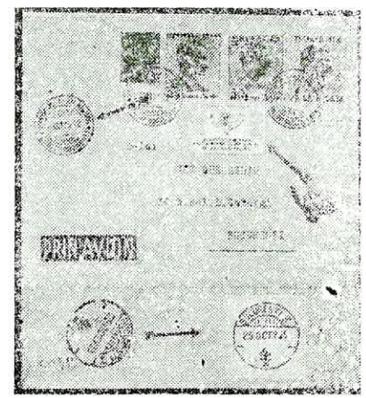

Fig. 5

Marin Iorda, un pasionat și mare amator planorist pe acea vreme, pe care-l avea ca pasager. Deasemeni și în timpul evoluării sale deasupra Bucureștiului, a fost un alt moment impresionant cînd a recunoscut mașina poștei centrale, care aștepta să primească corespondența adusă cu acest mijloc original de transport.

La aeroportul Băneasa, corespondența a fost obliterată cu ștampila Oficiului poștal București III. Pe corespondența celor din București mai figurează și goarna poștală cu indicarea numărului sectorului sau factorului distribuitor.

Un al doilea tren aerian poștal pe aceeași rută Brașov-București a avut loc la 16 IULIE 1978, cu ocazia împlinirii a 55 de ani de la înființarea primului aeroclub român, festivitate organizată de filiala AFR Brașov pe aerodromul „Mircea Zorileanu" de la Ghimbav (Brașov) **Fig. 6.**

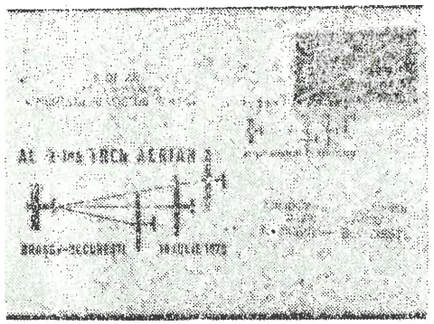

Fig. 6

Cu acest prilej din Brașov a plecat spre București — aerodromul aeroclubului Aurel Vlaicu de la Clinceni — cel de al II-lea tren aerian, format dintr-un avion remorcher și 3 planoare. Filiala AFR Brașov a editat un plic special obliterat la plecare cu o ștampilă ocazională adecvată evenimentului.

Corespondența depusă pentru acest zbor la cutia specială din incinta Oficiului poștal Brașov 1, a fost încărcată în 3 saci poștali, fiecare sac fiind transportat de cîte un poștaș și predată piloților celor 3 planoare ce compuneau trenul aerian și așteptau decolarea.

Startul decolării a fost dat de Valentin Popescu, pilotul primului tren aerian Brașov-București din 25.X.935.

Bibliografie

— Michel Ganz Sachen Katalog 1978.
— Filatelia 12/65 și 9/78.
— Filateliai Szemle 4/73.

PASIUNI

Cu siguranță că numeroși colecționari de cărți poștale ilustrate nu cunosc originea obiectului pasiunii lor care în 1985 v-a sărbători 110 ani de existență.

În 1875, librarul SCHWARTZ din Oldenburg, făcînd o călătorie în vacanța de vară pe malurile Rinului, a adresat unei familii cu care făcuse cunoștință niște ilustrate, fără să se gîndească că această fantezie epistolară v-a servi drept punct de plecare pentru o modă, devenită de atunci universală. După cum se obișnuiește SCHWARTZ și amicii săi de vilegiatură și-au promis la despărțire să-și scrie. Singur, librarul s-a ținut de promisiune dar nu a primit nici un răspuns.

Supărat, îi veni atunci ingenioasa idee să deseneze pe niște cartoane subțiri o alegorie, însoțită de un scurt text expediindu-le amicilor care îl uitaseră. Această manieră amabilă de a trezi amintirea, a obținut mare succes ; moda cărților poștale ilustrate a făcut îndată înconjurul lumii, dînd naștere unei noi pasiuni cunoscută sub numele de Cartofilie.

William Faulkner

În 1921, William Faulkner, pe atunci în vîrstă de 24 de ani, devenea șeful oficiului poștal al Universității din Mississippi. A rămas în această funcție pînă în anul 1924 cînd a fost concediat. Era acuzat de o anumită neglijență în îndeplinirea serviciului, de faptul că, citea cărțile și revistele pe care le primea și că nu înceta imediat cititul lăsîndu-i pe clienți să aștepte, de faptul că tipărise o carte, din care cea mai mare parte fusese scrisă în timpul serviciului la oficiul poștal, de faptul că arăta neglijență în mînuirea corespondenței, de faptul că îl lăsau indiferent interesele serviciului, ale șefilor și clienților, de faptul că nu era sociabil, de faptul că vorbea foarte rar și numai cînd era absolut necesar, etc.

Ancorări filatelice

100 ani de la premiera piesei „O scrisoare pierdută"

EUGEN PANIGHIANȚ

Celebra piesă „O scrisoare pierdută" vede pentru prima dată luminile rampei la 13 noiembrie 1884. În preziua premierei piesa este citită de autorul ei, Ion Luca Caragiale, în prezența criticului Titu Maiorescu.

La premieră piesa are un succes extraordinar, autorul fiind chemat la rampă. În luna decembrie a aceluiași an piesa este jucată și la Iași.

În anii care s-au scurs de la premieră, capodopera caragialiană s-a jucat pe alte diferite scene din țară și de peste hotare, cu interpreți mai buni sau mai puțin buni, cu cronici mai elogioase sau dimpotrivă acide, ca să spunem așa — cu toate acestea, piesa a rezistat unui critic și mai aspru și mai necruțător : t i m p u l.

Mulți și-au pus intrebarea : unde poate fi localizată acțiunea acestei piese ? Un exeget al operei lui I. L. Caragiale, Șerban Cioculescu, spune că, „cincizeci de cetăți, zice-se în vechime și-ar fi revendicat locul de naștere al lui Homer" și tot el continuă :" „la noi, nu puține au fost orașele care au revendicat sîmburele acțiunii și personajele din „O scrisoare pierdută". Bine, bine, dar care ? Nu sînt așa de multe ca în cazul Homer. Le-am numărat parcurgînd textul scris de criticul Șerban Cioculescu. Ar fi în total vreo 4 : 1) Piatra Neamț, 2) Iași, 3) Pitești — Argeș, 4) Tîrgoviște. La această „candidatură" mai aspîra și Ploeștiul, dar fără prea mari șanse, nefiind „capitala unui județ de munte, în zilele noastre", cum localizează destul de vag — autorul piesei locul desfășurării acțiunii. Ca poziție geografică ar corespunde mai bine Piatra-Neamț, dar îi lipsesc alte atuuri. Junimistul G. Panu opina mai mult pentru Iași, unde în persoana doctorului A. Fătu găsea elemente de apropiere cu Zaharia Trahanache. A. Fătu, spune G. Panu, prezida toate întrunirile liberalilor din Iași, era o fire blajină de om cumsecade. El rostea adesea cuvintele : „Stimabile", „onorabile", „Vă rog aveți puțintică răbdare". Iar atunci cînd cîte unul întrecea măsura, se adresa cu cuvintele : „Vă rog onorabililor, dați afară pe stimabilul". Tot la Iași s-ar fi găsit asemănări între personajele reale cu cele din piesă : un Tipătescu, un Brînzovenescu, un Farfuridi, un Cațavencu. Nici coana Joițica sau Dandanache nu erau de negăsit în societatea vremii. Dar pe coana Joițica o mai revendicau și tîrgoviștenii, ca și pe Tipătescu, dar fără prea multe șanse de reușită. Și Farfuridi a fost revendicat de piteșteni. În fine, s-ar mai putea scrie multe pe această temă. Realitatea este, cum o afirmă cercetătorii operei sale, că autorul piesei a folosit din mai multe locuri situații comice. Iar vaga localizare a operei sale „în capitala unui județ de munte" ar fi fost doar un pretext pentru a nu ancora prea strîns acțiunea din opera sa de un loc anume. Important este că de o sută de ani — a se reține acest lucru — această piesă a plăcut și place tuturor generațiilor, care au văzut-o. Și sîntem convinși că va place și de aici încolo.

Ne putem pune întrebarea : ce implicații filatelice se pot remarca, legate de opera lui Caragiale și de „O scrisoare pierdută" ? Caragiale a fost destul de frecvent prezent pe mărcile poștale. Nu le vom enumera pe toate. Ne vom opri însă asupra emisiunii de la 28 ianuarie 1952, care cuprinde o marcă pe care este redată o scenă din „O scrisoare pierdută". E vorba de actul al III-lea, care se desfășoară într-o sală a primăriei, unde în prezidiu se află Zaharia Trahanache și unde iau cuvîntul Farfuridi, Cațavencu, în prezența unei asistențe nu tocmai liniștită.

O coliță emisă în anul 1962, sub genericul „50 de ani de la moarte", îl înfă-

Istorie Poștală

Din activitatea serviciilor poştale din deceniul al patrulea

IOSIF MICU

Deceniul al patrulea din secolul nostru a provocat profunde transformări şi în serviciile şi administraţia poştală. Schimbarea aceasta multivalentă a fost rezultatul crizei economice mondiale cu consecinţe nefaste şi în România şi cu scăderi drastice în veniturile administraţiei poştale, tot ca o consecinţă a acestei crize. Legea din 3 august 1929 pune bazele administraţiei P.T.T., organizată în 1930 ca Regie Autonomă, ea trebuind să-şi acopere cheltuielile cu veniturile provenite din activitatea poştală, avînd astfel gestiune autonomă. Ministerul Lucrărilor Publice şi al Comunicaţiilor exercita numai controlul superior al Instituţiei, putînd da însă îndrumări în ceea ce priveşte măsurile utile intereselor superioare ale Statului. Sub formă de Regie Autonomă Administraţia P.T.T. a funcţionat pînă la apariţia Legii din 1 iulie 1934, cînd Regiile Autonome au fost încorporate în Ministerele de care depindeau. Prin această lege Administraţia P.T.T. devine o direcţie specială a Ministerului Comunicaţiilor, păstrîndu-şi totuşi o autonomie bugetară, în sensul că bugetul său a rămas numai o anexă a Ministerului, iar Directorul General şi-a păstrat aproape toate atribuţiile fixate prin legea anterioară.

Prin Legea pentru organizarea Ministerului Lucrărilor publice şi al Comunicaţiilor din 26 mai 1936, se schimbă denumirea de Direcţia Specială P.T.T., în Direcţia Generală P.T.T., ca atribuţii revenindu-i în mare măsură prevederile legii din 1927, care organiza această direcţie ca o Direcţie Generală în cadrul Ministerului Lucrărilor Publice şi al Comunicaţiilor, cu buget separat şi supusă controlului superior al Ministerului. Conducerea Direcţiei Generale era exercitată de un Director General ajutat de cei 6 directori din Administraţia Centrală. Direcţia Generală avea 10 Inspectorate Regionale, cu Oficiile P.T.T. din întreaga ţară.

Legea din 26 iunie 1938 dă Direcţiei Generale PTT o organizare pe bază comercială, specialităţi de competenţe, înlăturîndu-se astfel confuzia dintre conducere şi administraţie, control şi servicii de exploatare.

O inovaţie a acestei legi a fost înfiinţarea unor organe speciale de control, 3 inspectori generali pe lîngă cabinetul Directorului General şi 7 inspectori speciali în serviciul Direcţiilor din Administraţia Centrală, care erau nu numai organe de cercetare sau de inspecţie pentru aceste direcţii, ci şi organe de îndrumare în specialitatea Direcţiei respective.

Oficiile poştale formau o reţea pe tot întinsul ţării şi asigurau legătura de comunicaţii poştale şi telegrafice între cele mai îndepărtate colţuri ale României, fiind organele de exploatare ale Direcţiei Generale P.T.T., cu excepţia oficiilor speciale care au avut un tratament aparte, toate oficiile executau serviciul de poştă, un foarte însemnat număr serviciu de poştă şi telegraf şi un număr mai restrîns şi serviciul de telefon.

Oficiile P.T.T. au fost împărţite în două mari grupe: Oficii de stat, care funcţionau cu personal de cadre şi oficii autorizate, care funcţionau cu personal în afară de cadre. Ierarhic ele s-au prezentat astfel: 1) Oficii speciale, 2) Oficii de reşedinţă principale, 3) Oficii de reşedinţă, 4) Oficii urban I, 5) Oficii urban II, 6) Oficii rural I, 7) Oficii rural II, 8) Oficii de sezon.

Dintre oficiile speciale numai trei aveau caracter propriu de exploatare telegrafo-poştală: Bucureşti I (Poşta Centrală), Bucureşti — Telegraf Central, nodul tuturor telegrafelor interne şi externe şi Bucureşti — Gara de Nord ambulanţe, nodul legăturilor poştale.

Oficiile de reşedinţă de judeţ, în număr de 66 ca şi cele principale, îndeplineau pe lîngă Oficii P.T.T. propriu-zise şi rolul de a centraliza operaţii financiare din judeţul respectiv, formînd astfel o unitate de administraţie.

Oficiile urbane I şi II, primele în număr de 42, iar categoria a II-a în număr de 141 funcţionau în municipii sau reşedinţe urbane.

Oficiile rurale I şi II erau organizate în comunele rurale: 225 rural I şi 225 rural II.

Oficiile de sezon lucrau cu personal detaşat de la alte unităţi P.T.T. şi au funcţionat în timpul cît a durat sezonul balneo-climateric.

Întrucît întreţinerea acestor oficii a fost foarte costisitoare şi interesele economice, sociale şi culturale cereau menţinerea acestor oficii, s-a trecut la înfiinţarea Oficiilor Autorizate, adică conducătorii Oficiilor primeau o subvenţie proporţională cu munca prestată. Acest sistem s-a aplicat Oficiilor rurale deficitare şi altor 145 de unităţi P.T.T. conduse de şefii de gări şi purtînd denumirea „Oficii Gări".

Reţeaua de Oficii P.T.T. este completată prin circumscripţii rurale care legau Oficiile, satele şi comunele între ele. Iar în ceea ce priveşte orarul Direcţia Generală are: 54 Oficii cu serviciu permanent, 67 Oficii cu serviciu prelungit, 101 Oficii cu serviciu de zi complet şi 1576 Oficii cu serviciu limitat. Oficiile poştale bucureştene s-au extins în Bucureşti şi în comunele suburbane. În anul 1936 au luat fiinţă următoarele Oficii P.T.T. suburbane în municipiul Bucureşti: Băneasa, Colentina, Dămăroaia, Dudeşti-Cioplea, Lupeasca, Militari şi Şerban Vodă.

Se poate afirma fără drept de apel că în timpul postbelic, una din perioadele cele mai bogate în mărci poştale este deceniul 1930—1939. În acest deceniu au apărut unele piese filatelice în premieră: încep să apară în tiraj foarte redus mărci nedantelate, apare prima coliţă „EFIRO", este pusă

în circulație prima serie cu subiect sportiv, prima serie supratipar figurativ JAMBOREEA MAMAIA, prima serie de colițe (pentru înzestrarea armatei), primele mărci dedicate costumelor naționale, vapoarelor, căilor ferate și oamenilor de litere (Eminescu).

În acest deceniu au început să circule mai des plicuri cu obliterări speciale de referință. Cîteva exemple: Pe un plic cu antetul „AL IX-lea CONGRES INTERNAȚIONAL DE ISTORIA MEDICINEI", pe un bloc de patru de 1 leu și pe o marcă de timbru de aviație de 1 leu s-a aplicat cu tuș violet ștampila specială a Congresului datată „12 sep. 1932" („cartare „București 3" aceeași dată cu mențiunea CURSA III-a sep. 1932"). O altă piesă din același an, francată cu marca coliței EFIRO și cu două mărci de timbrul aviației de 50 de bani a circulat pe un plic oficial al expoziției care pe sub antetul în limba română, franceză și germană are un straif tricolor. Plicul, printre altele poartă men-

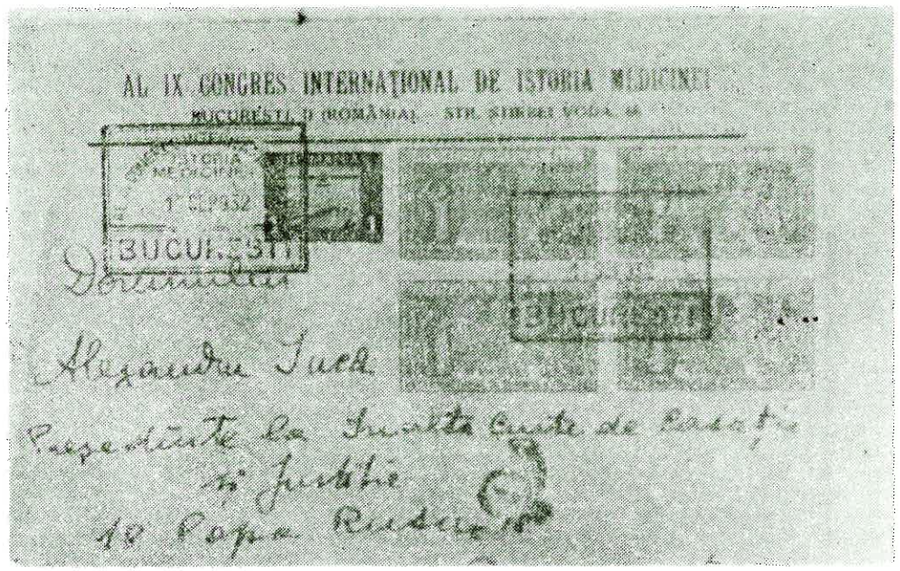

țiunea „Președintele comitetului de organizare George Mateescu Sinaia". Plicul este obliterat cu trei ștampile ocazionale emise cu prilejul expoziției. Stampila în dublu cerc are următoarea inscripție „Expoziția filatelică română „EFIRO" și e datată „2 NOE 932".

O piesă de excepție este plicul circulat la Constanța în anul 1934. Plicul este francat cu serie „MAMAIA" 1934, cu emisiunea dedicată Centenarului Orașului Turnu-Severin, o marcă de 1 leu de Timbrul aviației și o vinietă policromă, dedicată celei de a 3-a Jamboree națională ținută la Constanța-Mamaia între 5—30 iulie 1934. Plicul este obliterat cu o ștampilă specială care între două cercuri are inscripția — MAMAIA-CONSTANȚA, A 3-A JAMBOREE NAȚIONALĂ" și e datată „28 iul. 934". Plicul e obliterat și cu o interesantă ștampilă specială de recomandat. Ștampila dreptunghiulară pe lîngă obișnuitul „R" și „No" mai are inscripția „Mamaia-Constanța, a 3-a Jamboree națională".

Ultimul plic pe care ținem să-l menționăm este cel francat cu mărcile seriei „Prima expoziție marinărească". Plicul a circulat cu o ștampilă specială dublu cerc avînd inscripția „Prima expoziție marinărească, București" și datată „12 OCT. 36".

Un bun cîștigat pentru filatelie în acest deceniu a fost introducerea pe scară largă a ștampilelor publicitare mecanice, care mai tîrziu vor fi de mare folos exponatelor tematice. În această privință pe prim plan se situează obliterările aplicate la Oficiul București, Gara de Nord. În această privință amintim ca prime piese ștam-

continuare pag. 106

Ștampile cu denumirea „POD"

ION ȘAHINIAN

1. INTRODUCERE

În foarte multe cazuri în preajma podurilor, locuri de traversare a rîurilor și fluviilor, s-au pus baze mai mult sau mai puțin stabile de viață în jurul cărora au luat ființă la urmă localități. Nu de puține ori localitățile respective au primit ca denumire toponimică însăși denumirea podului în cauză. Pornind de la acest considerent, am cercetat denumirile toponomice cu amplasamente pe cursurile de apă care conțin denumirea de pod în mai multe limbi, ilustrînd aceste denumiri cu ștampile poștale din localitățile respective. Lucrarea de față constituie rezultatul acestui studiu.

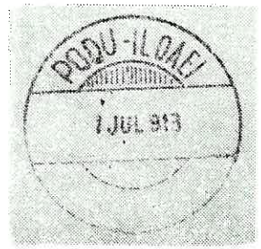

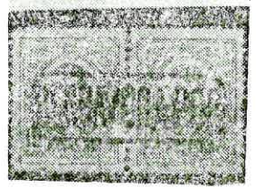

2. ȘTAMPILE ROMÂNEȘTI CU DENUMIREA P O D

Cercetînd Marele Dicționar Geografic al României /1/ am constatat că nu toate denumirile „pod" reprezintă de fapt niște localități. Această denumire a fost atribuită în unele cazuri și unor dealuri (Podul Sf. Mării, Podul Vălenilor) păduri (Podul Pitarului), pîraie și văi (Podul lui Zisu, Podul Lupei) etc.

Dealungul anilor unele localități cu denumirea „pod" au dispărut ca urmare a faptului că au fost înglobate în alte localități administrative (Podul de Fier — înglobat în com. Tălmaciu, Podul Grosului — înglobat în com. Bîcleș, Podul lui Paul — înglobat în orașul Zlatna, Podul lui Neag — înglobat în satul Posada, Podul Virtosu — înglobat în orașul Comarnic, etc.).

La data actuală conform Indicatorului Localităților din România /2/ sînt cunoscute 47 de localități cu denumirea „podul..." precum și 13 localități cu denumirea „podu" și „podurile".

Verificînd corespondentul acestor localități în Nomenclatorul codurilor poștale /3/ constatăm că au fost atribuite coduri unui număr de 4 localități. Cu toate acestea, efectiv în circulație sînt în prezent numai două ștampile cu denumirea „pod" și anume:

2.1. PODU ILOAIEI — localitate în județul Iași pe rîul Bahlui afluent al Jijiei. Deși în Nomenclator (3) se confirmă existența ștampilei Cod 6623 ea nu

este în folosință, în localitate funcționînd o ștampilă fără cod, de tip dublu cerc 24/15 mm.

2.2. PODU TURCULUI — localitate în județul Bacău pe rîul Zeletin afluent pe stînga al Berheciului. Ștampila existentă are codul 5426, este de tip dublu cerc 26/17 mm. Menționăm existența unor ștampile mai vechi cu înscrisul „Podul Turculuí" care au fost folosite concomitent cu cele cu denumirea „Podu Turculuí" în anul 1915.

2.3. Localitatea PODARI — comună suburbană în municipiul Craiova, județul Dolj. Localitatea este amplasată pe rîul Jiu, denumirea acesteia provine de la îndeletnicirea localnicilor de a construi poduri umblătoare. În prezent localitatea nu mai are ștampilă. Amintim ca titlu informativ că denumirea județului de pe ștampila ce se reproduce DOLJIU, provine etimologic din unirea a două cuvinte și anume: a rîului Jiu și a prefixului „Dol", derivat din slavonul „dolina" — vale.

2.4. CERNAVODĂ POD — ștampilă de gară feroviară folosită în perioada 1908—1910 în gara cu același nume de pe linia de cale ferată Fetești—Constanța.

3. ȘTAMPILE CU DENUMIREA POD ÎN LIMBA ENGLEZĂ.

În limba engleză noțiunii de pod îi corespunde cuvîntul „BRIDGE", cuvînt plasat de obicei la finalul denumirii unor localități.

3.1. CAMBRIDGE — localitate în Marea Britanie, aflată pe rîul CAM afluent al fluviului OUSE. Notăm faptul că însemnul heraldic al localității conține și un pod.

3.2. Alte denumiri de localități sînt: LETHBRIDGE — în Canada, CAMBRIDGE BRIDGETON, BRIDGEPORT, BRIDGEWATER, în Statele Unite ale Americii.

3.3. SYDNEY HARBOUR BRIDGE — ștampilă care a funcționat în perioada 19—26 Martie 1932 cu prilejul sărbătoririi punerii în funcțiune a podului realizat peste golful Sydney, care face legătura între port și marele oraș australian.

4. ȘTAMPILE CU DENUMIREA POD ÎN LIMBA FRANCEZĂ

În limba franceză noțiunii de pod îi corespunde cuvîntul „PONT", care precede de regulă o denumire proprie. Se cunosc și ștampile publicitare din aceste localități în a căror desen intervine și un pod. Consemnăm cîteva localități: PONT D'AIN, PONT de BEAUVOISIN, PONT AUDEMER, PONTS DE CE, PONT de RODIE, PONT - SAINT - ESPRIT, PONT A MOUSSON etc. Între localitățile în care denumirea pod este la finele denumirii menționăm: CHARENTON-le-PONT, JOINVILLE-le-PONT, VALLON PONT D'ARC etc.

În majoritatea cazurilor ștampilele uzuale în cauză sînt alcătuite din cerc simplu cu diametru de 28 mm denumirile localităților și ale departamentului fiind plasate perimetral, iar data în centru pe trei registre: ora, luna și ziua, anul. Între localitățile care au și pe însemnul heraldic un pod amintim: PONTARTLIER, PONTOISE, etc.

O mențiune specială facem pentru ștampila poștală PARIS-rue PONT NEUF care a funcționat în perioada 1870—1877, (4). Ștampila este legată de existența unuia din cele mai vechi poduri din capitala Franței — în ciuda denumirii sale — construit între anii 1578 și 1606. Podul care face legătura între cele două maluri ale Senei traversează insula LA CITÉ (fiind ultimul din aval din seria podurilor de pe insulă) continuîndu-se pe malul drept al fluviului cu strada denumită PONT NEUF care se întinde pînă în Rue des Halles. Oficiul poștal rue Pont Neuf nu mai funcționează în prezent, strada respectivă aparținînd Biroului Poștal nr. 117 din Rue des Halles 9.

5. ȘTAMPILE CU DENUMIREA POD ÎN LIMBA GERMANĂ

În limba germană noțiunii de pod îi corespunde cuvîntul „BRÜCKE" care este plasat atît la începutul cît și la sfîrșitul denumirii unor localități și anume: BRÜCKENAU, SAARBRUCKEN, ZWEIBRÜCKEN, în Republica Federală a Germaniei, EMMENBRÜCKE în Elveția, INNSBRUCK în Austria.

O subliniere specială facem pentru localitatea INNSBRUCK amplasată pe rîul INN, afluent pe dreapta al Dunării a cărei denumire provine din contopirea numelui rîului cu aceia de pod. Cercetînd stema localității se constată că pe scutul heraldic este un pod alcătuit din două „căsoaie" — construcții din bîrne de lemn lestate cu bolovani care reprezintă pilele podului peste care este plasată calea podului. Acest pod stilizat apare ca simbol pe majoritatea mărcilor poștale dedicate Olimpiadelor de iarnă din anii 1964 și 1976 care au avut loc la Innsbruck.

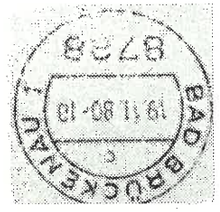

6. ȘTAMPILE CU DENUMIREA POD ÎN LIMBILE ITALIANĂ ȘI PORTUGHEZĂ.

În aceste limbi noțiunii de pod îi corespunde cuvîntul „PONTE" care de obicei precede o denumire proprie.

În Elveția întîlnim localitatea: PONTE BBOLLA, în Portugalia localitățile PONTE DE LIMA, PONTE DE SOR, iar în Brazilia localitatea PONTE NOVA.

7. ȘTAMPILE CU DENUMIREA POD ÎN LIMBA MAGHIARĂ

În această limbă cuvîntului pod îi corespunde denumirea „HID". Din această țară menționăm următoarele ștampile anterioare anului 1925: KIRALIHID, OHID și SZEKELIYHID. Dintre ștampilele actuale menționăm pe aceia din BREHIDA.

8. ȘTAMPILELE CU DENUMIREA POD ÎN LIMBILE SLAVE.

În aceste limbi noțiunii de pod îi corespunde cuvîntul „MOST". În R. S. Cehoslovacia întîlnim localitatea: MOST iar în R. S. F. Jugoslavia localitățile: MOSTAR, ZIDANIMOST etc.

O categorie specială o constituie localitatea românească „PISCHIA" din județul TIMIȘ. Localitatea este amplasate pe pîrîul cu același nume, afluent al Berăsăului și a avut dealungul anilor mai multe denumiri legate de noțiunea de pod. Localitatea a avut inițial denumirea germană BRUCKENAU care ar însemna în limba română PODUL DIN LIVADĂ. În perioada 1905—1918 localitatea s-a numit HIDASLIGET denumire maghiară adică PODUL DIN CRÎNG.

9. CONCLUZII

Ștampilele cu denumire „pod" pot face parte dintr-un exponat de marcofilie alături de ștampile flamă publicitare și ștampile prima zi a emisiunii sub denumirea de „Podurile în marcofilie". Deasemeni pot fi incluse într-un exponat cu tematica „PODURI" într-o măsură care să nu deranjeze putînd să conducă la o mai bună apreciere a acestuia.

BIBLIOGRAFIE.

(1). LAHOVARI George— Ioan — Marele Dicţionar Geografic al României, Vol. IV, fascicola IV, 1901.

(2) IORDAN Ion şi alţii— Indicatorul localităţilor din România, Ed. Academiei R. S. România, Bucureşti 1974.

(3) Direcţia Generală a Poştelor şi Telecomunicaţiilor. — Codul Poştal al localităţilor din R. S. România.

(4) POPOVICI Mihai — Contribuţii la cunoaşterea corespondenţei expediate prin „Ballons Montes" din Parisul asediat. Almanahul Filatelic 1983.

*

Etras din colecţia de şampile a autorului.

Nr. crt.	Denumirea localităţii	Ţara	Data ştampilei	Observaţii
1	Podu-Iloaiei	R. S. România	03.10.1898.	
2	Podu-Iloaiei	R. S. România	01.07.1913.	
3	Podu-Iloaiei	R. S. România	15.03.1978.	
4	Podu Turcului	R. S. România	07.10.1896.	
5	Podu Turcului	R. S. România	12.05.1915.	
6	Podu Turcului	R. S. România	16.06.1915.	
7	Podu Turcului	R. S. România	03.09.1979.	Cod. 5426.
8	Sydney Harbour Bridge	Australia	26.03.1932.	
9	Cambridge	Marea Britanie	06.01.1982.	
10	Bridger, Mt.	S.U.A.	07.01.1982.	
11	Bridgeport-Conn.	S.U.A.	19.07.1936.	
12	Cambridge-Boston	S.U.A.	06.01.1982.	
13	Cambridge-Ohio	S.U.A.	11.01.1982.	
14	Southbridge, Ma.	S.U.A.	08.01.1982.	
15	Pont D'Ain	Franţa	24.07.1980 ora 17.	
16	Pontalieller-sur Saône	Franţa	18.11.1980 ora 17.	şi ştampilă flamă
17	Pont de Beauvoisin-Savoie	Franţa	17.02.1981 ora 18.	
18	Pont de Beauvoisin-Isere	Franţa	18.02.1981 ora 17.	
19	Pont Audemere	Franţa	25.04.1980 ora 17.	şi ştampilă flamă
20	Ponts de Cé	Franţa	29.10.1980 ora 19.	idem
21	Pont de L'Arche	Franţa	23.07.1980 ora 17.	
22	Pont-À-Marq	Franţa	16.01.1981 ora 17.	
23	Pont de Rodie	Franţa	10.01.1981 ora 12.	

Nr. crt.	Ddnumirea localităţii	Ţara	Data ştampilei	Observaţii
24	Pont-Saint-Esprit	Franţa	01.10.1980 ora 17.	şi ştampilă flamă
25	Pont-À-Mousson	Franţa	23.04.1959 ora 19.	idem
26	Pont-Ste-Maxence	Franţa	17.04.1969 ora 18.	idem
27	Charenton-le-Pont	Franţa	09.02.1982 —	
26	Joinville-le-Pont	Franţa	01.07.1962 ora 16.	
27	Vallon Pont D'Arc	Franţa	14.12.1981 ora 16.	
28	Innsbruck	Austria	18.04.1916	
29	Innsbruck	Austria	15.11.1980 ora 22.	inclusiv ştamp. de cenzură
30	Emmenbrűcke	Elveţia	03.11.1980 ora 16.	
31	Bad Brűckenau	R. F. Germania	19.11.1980 ora 10.	
32	Zweibrűcken	R. F. Germania	06.03.1981 ora 19.	
32	Királyhid	Ungaria	04.05.1915.	
33	Székelyhid	Ungaria	24.02.1920.	
34	Mostar	Bosnia Herţegovina	12.11.1914. 24.01.1982	ştampilă poştă milit.
35	Most	Cehoslovacia	29.07.1975.	ştampilă pe ilustrată maximă
36	Ponte de Lima	Portugalia		

CE SÎNT VALENTINELE

Din timp în timp, în cataloagele marilor licitaţii filatelice, printre multele scrisori din perioada clasică şi postclasică, se întîlnesc şi scrisori indicate sub denumirea „Valentine". Ce vor fi fiind aceste piese cu nume atît de curios ?

Iată răspunsul.

În secolul trecut a luat naştere obiceiul ca de ziua de 14 februarie (Sf. Valentin) tinerii să trimită urări logodnicelor sau „dulcinelor" lor. De multe ori, aceste misive nu erau semnate, pentru a lăsa destinatarelor grija de a ghici de către cine au fost expediate.

În gustul romantic, la modă pe vremea aceea, cei ce trimiteau urările au căutat să le îmbrace într-o formă cît mai plăcută. Şi astfel, în locul plicurilor obişnuite au început să folosească plicuri special confecţionate pentru astfel de felicitări. Răspunzînd acestei cereri, librarii au realizat fel şi fel de plicuri bogat ornamentate, cu flori, ghirlande, buchete în culori estompate dar şi cu broderii sau ornamente „rococo" imprimate în relief, incrustate sau chiar cu unele detalii perforate. Aceste plicuri, folosite cu un scop bine definit, au căpătat în filatelie denumirea de „Valentine". Întotdeauna de format mic, care mai pătrat, care mai alungit, plicul cu acest nume constituie un element de mare atractivitate în colecţii şi exponate, atunci cînd francatura sau obliterarea, sau amîndouă prezintă un interes filatelic relevant.

Şi de fiecare dată, privindu-le, vizitatorii expoziţiilor filatelice aud, parcă, ecoul unor timpuri în care supraabundenţa de ornamente se impusese cu o notă de frivolitate romanţioasă dar şi puţin „kitsch".

lor. Participanții la această întrunire aleg un nou comitet și hotărăsc, totodată, transformarea ligii în Liga pentru unitatea politică a românilor — important organism în lupta pentru desăvîrșirea unității naționale a românilor.

Magenta

Nuanță de culoare a unei vopsele descoperite de chimistul francez Verguliu în perioada luptei dintre francezi și austrieci terminată la 4 iunie 1859 cu victoria primilor la Magentre, localitate în nordul Italiei (Lombardia).

Ce este Poșta?

La biroul central al poștelor din Washington este gravată următoarea inscripție privind rolul poștei :

— Purtătoarea noutăților și a cunoștințelor intelectuale.
— Instrument al comerțului și al industriei.
— Promotoare a păcii și a bunei înțelegeri între oamenii și națiuni.
— Mesagera simpatiei și a afecțiunii.
— Tovarășa amicilor despărțiți.
— Consolatoarea sufletelor triste și singuratice.
— Legătura între membrii familiilor ce locuiesc în diverse locuri.
— Acea care contribuie la îmbunătățirea vieții sociale.

La toate aceste calități am mai adăuga și noi una : Poșta este prietena filateliștilor de pe toate meridianele globului.

AF/1984

Poșta austriacă și Principatele Române

Emanoil Munteanu

Imperiul austriac a fost, începînd din secolul al XVIII-lea și pînă la primul război mondial, o mare putere europeană. În politica sa internațională, în concordanță sau în opoziție cu celelalte mari puteri și în special Rusia și Imperiul Otoman, — Principatele Române, Transilvania și Bucovina, au format deseori obiectul politicii sale de expansiune.

Principatul Transilvaniei a fost subordonat direct împăratului Austriei prin diploma leopoldină din 4 decembrie 1691. Prin tratatul de la Passarowitz (21 iulie 1718) Banatul și Oltenia trec sub stăpînire austriacă, pînă la pacea de la Belgrad (18 sept. 1739), cînd Oltenia este realipită Țării Românești.

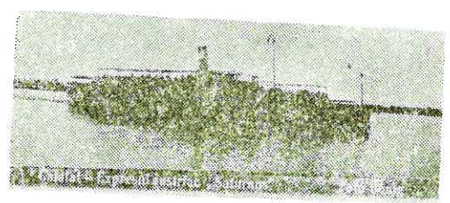

În istoria raporturilor Țărilor Românești cu Imperiul Austriac găsim dese colaborări împotriva Imperiului Otoman, dar și încălcări și alipiri de teritorii, în funcție de interesele marilor puteri. Astfel la 7 mai 1775 în urma unei convenții turco-austriece, Bucovina este cedată Austriei, împotriva protestelor vehemente ale Moldovei. La mijlocul secolului al XIX-lea, marile puteri s-au aliat împotriva Rusiei și în urma războiului Crimeii (16 oct. 1853), trupele austriece ocupă Principatele Române (1854—1857), obligînd pe Ruși să se retragă. În această perioadă austriecii folosesc în Principatele Române o poștă de campanie, pe osatura poștei consulare austriece existente la acea dată.

Datorită declinului Imperiului Otoman, marile puteri au căutat, în afara împărțirii posesiunii acestuia, să impună anumite stîrbiri ale suveranității turcești pe teritoriul turc, cum au fost și capitulațiunile. Capiulațiunile erau acte internaționale prin care se instituie de către un stat, în favoarea cetățenilor altui stat, un regim de drepturi și de privilegii speciale cum ar fi scutirea de impozite, dreptul de a fi judecat de consulii lor, organizarea unei poște proprii, etc. În urma acestor capitulațiuni impuse Imperiului Otoman de către marile puteri, au existat poște străine și în Principatele Române aflate sub suzeranitate turcă.

440 din 27 feb. 1855 ale cancelariei din Viena, prin care se trec toate oficiile poştale consulare din Ţările Româneşti, sub conducerea Direcţiunii poştale din Sibiu.

Primele oficii poştale consulare austriece în Ţările Româneşti au fost înfiinţate între anii 1740—1853 şi sînt în Moldova: Iaşi, Botoşani şi Galaţi, iar în Muntenia: Bucureşti şi Brăila. Celelalte oficii poştale au fost înfiinţate în anii

1857 şi 1858 — şi au fost: Bacău, Bîrlad, Focşani, Giurgiu, Piatra, Ploieşti, Roman şi Tecuci. Funcţiuni poştale au îndeplinit şi sucursalele consulatelor cunoscute sub numele de Agenţie-Starostie. Acestea erau reprezentante consulare în localităţi de mai mică importanţă pentru austrieci, fără ştampile poştale propriu zise dar care utilizau ocazional ştampile administrative şi înaintau poşta celui mai apropiat oficiu poştal consular austriac. Se numeau starostii, după denumirea locală a conducătorului unei unităţi teritoriale administrative. În localităţile unde după războiul Crimeii, s-au înfiinţat oficii poştale consulare, agenţiile-starostii şi-au încetat activitatea.

În general poşta consulară austriacă funcţiona pentru corespondenţa cu străinătatea, în interiorul Principatelor Române fiind folosită poşta autohtonă, dar se cunosc şi excepţii. Consulii Austriei şi Franţei pretindeau ca transportul corespondenţei lor să se facă, pe traseul poştei autohtone în mod gratuit, atît pentru poşta care venea din străinătate cît şi pentru cea care pleca. Diriguitorii Munteniei s-au opus invocînd contractul încheiat cu antreprenorul poştelor, care îşi cerea plata.

Scrisorile care au circulat între Principatele Române şi străinătate trebuiau achitate în numerar. O circulară din 11 decembrie 1857 prevedea că mărcile aplicate pe scrisori sosite din Levant, nu sînt valabile. Primele mărci poştale folosite legal de Austria în Principatele Române au fost conform decretului din 17 februarie 1864, mărcile din emisiunea austriacă 1863/64, destinate de fapt pentru Lombardia—Veneţia. A doua emisiune folosită a fost cea din anul 1867, tipar dur, care a circulat pînă în anul 1869, cînd poştele străine din Principatele Române au fost desfiinţate. În Dobrogea au fost valabile şi după această dată folosindu-se şi emisiunea cu tiparul fin pînă în anul 1879. Valoarea mărcilor utilizate pe teritoriul nostru era exprimată în soldi.

Poşta consulară austriacă în Principatele Române a fost o poştă bine organizată. Această poştă a servit ca model de organizare poştei din Principate, iar legea telegrafo-poştală din anul 1864, apărută sub directoratul lui Cezar Liebrecht cuprinde multe prevederi din organizarea austriacă a poştei. POŞTA DE CAMPANIE AUSTRIACĂ ÎN PRINCIPATELE ROMÂNE.

Funcţionarea poştei consulare austriece a fost întreruptă în Principatele Române între anii 1854—1857 şi înlocuită cu poşta de campanie. Războiul Crimeii a izbucnit la 4/16 oct. 1853, datorită contradicţiilor anglo-franco-ruse, în problema împărţirii posesiunilor Imperiului Otoman aflat în declin, a făcut ca Austria să decidă ocuparea preventivă a Principatelor Române, în scopul înlăturării ocupaţiei ruseşti. La izbucnirea războiului, domnul Ţării Româneşti şi domnul Moldovei, respectiv Barbu Ştirbei şi Grigore Alexandru Ghica, se refugiază la Viena. La 2/14 iunie 1854 trupele austriece, aliate cu turcii, ocupă Principatele Române, iar domnitorii români se întorc în capitalele lor. Austriecii îşi asumă obligaţia, prin tratatul de alianţă anglo-franco-austriac din 2/14 dec. 1854, de a apăra Principatele Române, împotriva unei eventuale invazii ale trupelor ţariste.

Odată cu instalarea trupelor austriece s-au înfiinţat şi servicii poştale de campanie, care cu timpul s-au fixat în localităţile unde îşi avea sediile comandamentele respective. Oficiile poştale consulare existente s-au transformat în oficii poştale de campanie (Botoşani, Bucureşti,

Galaţi, Brăila şi Iaşi), înfiinţîndu-se şi altele noi (Bacău, Bîrlad, Buzău, Focşani, Giurgiu, Craiova, Piteşti, Ploieşti, Roman, Slatina, Tecuci şi Vaslui, ultimul fiind mutat în noiembrie 1855 la Fălticeni).

Din p.d.v. poştal, poşta de campanie a fost dirijată de directorul Direcţiei poştale din Sibiu, Hoffmann şi apoi Berger.

Mărcile utilizate pentru plata taxelor poştale au fost mărcile austriece din prima emisiune (1850) şi nu se aplica nici-o scutire de taxe, în afară de poşta militară oficială.

Toate oficiile poştale de campanie au fost desfiinţate la 16 aprilie 1857 prin dispoziţia Ministerului de comerţ austriac.

LLOYD-UL AUSTRIAC ÎN PRINCIPATELE ROMÂNE a fost o societate de navigaţie, înfiinţată la 3 sept. 1835, cu sediul la Triest, oraş portuar, care se găsea la acea vreme sub stăpînirea austriacă. Fondată ca o societate pe acţiuni, avea de scop stabilirea şi menţinerea legăturilor comerciale cu Levantul, adică a ţinuturilor aflate, sau foste, sub stăpînire otomană. Limba oficială pentru legăturile comerciale cu Levantul, era limba italiană introdusă de Veneţia, Florenţa şi Genova — şi — adoptată şi de Lloyd-ul austriac.

Prima cursă a fost făcută la 16 mai 1837 pe traseul Triest—Constantinopol cu vaporul „Arhiduca Ludovico." În anul 1840 Lloyd-ul îşi extinde cursele şi în Marea Neagră, iar în anul 1845, în urma unei convenţii cu D.D.S.G. preia şi cursele acestei societăţi din Marea Neagră. D.D.S.G.-ul rămîne cu cursele fluviale pe Dunăre, cu excepţia Odesei, pe care o mai deserveşte. Lloyd-ul preia şi cursele din delta Dunării, Tulcea, Galaţi şi Brăila. În urma creerii statului dualist austro-ungar, Lloyd-ul s-a schimbat în Lloyd-ul austro-ungar în anul 1871.

Lloyd-ul austriac a funcţionat de la început ca curier oficial al administraţiei poştale austriece şi primea pentru efectuarea acestui serviciu pînă la 80% din încasări. Agenţiile Lloyd-ului deschise în diverse porturi deveneau automat şi agenţii ale administraţei poştale austriece şi conlucrau cu agenţiile consulare din acele porturi. Ele au primit pentru oficiile lor poştale mai importante ştampile poştale cu denumirea Lloyd-ului şi a portului respectiv. Vapoarele Lloyd-ului avea şi ştampile proprii cu inscripţia Lloyd Austriaco, de diferite tipuri.

Pe teritoriul ţării noastre sînt cunoscute patru ştampile ale agenţiilor Lloyd-ului: Galaţi, Brăila, Constanţa şi Tulcea. O ştampilă „Sulina", amintită de Gr. Racoviceanu, este controversată şi socotită ca un falş.

SOCIETATEA DE NAVIGAŢIE PE DUNĂRE — D.D.S.G., a desfăşurat activitatea sa principală pe Dunăre şi în consecinţă şi în porturile româneşti. Această societate a fost înfiinţată la 13 martie 1830, prima ei denumire fiind „Erste K.K. privilegierte Donaudampfschiffahrt-Gesel-lschaft", dar a rămas cunoscută sub iniţialele de D.D.S.G. Scopul ei a fost executarea transportului fluvial de marfă, persoane şi mai tîrziu, poşta între Viena şi gurile Dunării.

Pentru filatelişti este deosebit de interesant faptul că această societate particulară a avut, cu toleranţa autorităţilor austriece, ştampile poştale şi mărci proprii. Trebuie să menţionăm, că deşi societatea a fost înfiinţată pentru trafic fluvial, a executat şi curse maritime, care au fost restrînse şi apoi desfiinţate, în urma preluării lor de către Lloyd-ul austriac.

Administraţia poştală austriacă, îngrijorată de concurenţa pe care o făcea D.D.S.G.-ul, oficiilor sale poştale, interzice printr-un decret al curţii imperiale din anul 1838, de a se prelua corespondenţă pentru Austria, din porturile unde existau oficii poştale consulare austriece.

Serviciul poştal al D.D.S.G.-ului în porturile dunărene au jucat un rol important, atît la transmiterea scrisorilor între porturi, cît şi la transmiterea lor în străinătate, Via Orşova. În activitatea D.D.S.G.-ului putem distinge mai multe perioade: perioada 1830—1845, cînd so-

cietatea avea 11 linii pe Dunăre și 6 linii maritime care asigurau legătura cu Constantinopol, Trapezunt, Sinope, Beirut și Alexandria ; perioada 1845—1866, cînd în urma convenției încheiate cu Lloyd-ul, D.D.S.G.-ul rămîne numai cu traficul dunărean și are dreptul de a executa traficul poștal de la Orșova la gurile Dunării ; ultima perioadă începe cu anul 1866, cînd cu aprobarea autorităților austriece societatea emite mărci pentru traficul poștal — și — se întinde pînă în anul 1875 în Principatele Române și 1880 în Dobrogea.

Între D.D.S.G. și autoritățile române au existat divergențe. Conform legii din 1864, numai serviciul poștal român are dreptul să transmită pachete și scrisori pe teritoriul țării. În anul 1869 agenția D.D.S.G. din Brăila a fost percheziționată de procurorul orașului. Incidentul s-a încheiat printr-o convenție între ministrul de externe român — Lahovari — și consulul general austriac — Geissel, la 30 martie 1875, prin care se stabilea ca scrisorile să fie expediate numai prin poșta română iar gropurile poștale prin D.D.S.G.

D.D.S.G.-ul a folosit numeroase ștampile poștale în timpul activității sale. Prezentate succint ele pot fi împărțite în trei grupe : ștampilele agențiilor, ștampile utilizate de vapoare și ștampile complimentare.

Datele prezentului articol sînt extrase din manuscrisul autorului „Ștampile poștale austriece pe teritoriul de azi al R .S. România".

LICITAȚIE DE CAI

Într-un moment de cumpănă, Richard al III-lea a vrut să dea un regat pentru un cal. În zilele noastre la o licitație internațională de cai din Caucaz, pentru 44 de cai s-a plătit suma de 2 308 000 dolari.

La licitație au participat amatori din S.U.A., Canada, Olanda, R.F.G., Italia, Suedia. Ei au fost prezenți la un spectacol feeric. La început a avut loc parada cabalinelor din crescătoria Terski. Apoi a urmat licitația propriu-zisă la care s-au prezentat 50 de cai.

Prețurile au urcat vertiginos pentru achiziționarea unor exemplare superbe, grațioase și pline de temperament.

Comerciantul american Robert Stratmore a plătit pentru iapa Narada 350 000 dolari, iar calul Anteu a fost achiziționat de cel mai mare cumpărător de cai sovietici din America, Franklin Klail, pentru suma de 230 000 dolari. Calul său „Muskat", cumpărat tot în U.R.S.S., a cîștigat premiul națiunilor în S.U.A. și Canada în anul 1980.

În timpul licitației, în numele lui Armand Hammer, președintele lui „Occidental Petroleum Co.", a fost semnat contractul de achiziționare a armăsarului arab Pesniar pentru suma de un milion de dolari.

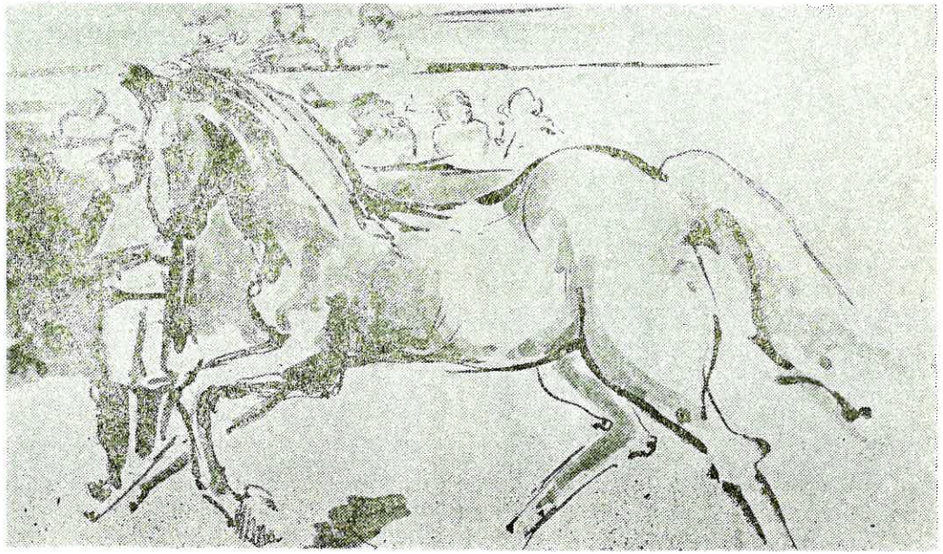

Oniversare filatelică

Ion Opriș

În anul 1691 și-au început activitatea la Sibiu Direcția poștei austriece pentru Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. După, mai bine de un secol, în 1782, a apărut prima ștampilă poștală, cunoscută în Transilvania, de formă liniară, cu inscripția în germană „v. Hermanst", denumirea prescurtată a orașului „Hermannstadt", adică Sibiul de astăzi. Este scrisă cu litere gotice cursive (prima literă este mare, iar restul litere mici) și are dimensiunile 29,5 mm. lungime, 3 mm. înălțimea literelor mici. Puține sînt colecțiile cunoscute, în care se găsesc scrisori circulate și obliterate cu această ștampilă.

La Sibiu, cu ocazia zilei mărcii poștale românești 1982, filiala locală a A.F.R., împreună cu Direcția județeană de poștă și telecomunicații a organizat, la sediul filialei din Piața Republicii nr. 11, o expoziție filatelică, în care a fost expusă și această ștampilă, în colecția lui Em. Munteanu. Cu acest prilej filateliștii sibieni au aniversat împlinirea a 200 de ani de la prima ștampilă prefilatelică cunoscută în Transilvania, aparținînd Sibiului. Evenimentul a fost consemnat și prin realizarea unei ștampile ocazionale, în care este reprodusă ștampila din 1782. Pentru prima dată apare o ștampilă pe ștampilă. Este aplicată pe un plic special francat cu cele două mărci emise de Poșta Română cu ocazia Zilei mărcii poștale românești 1982. Obliterarea mărcilor s-a făcut cu tuș negru, iar separat s-a aplicat ștampila și cu tuș albastru (culoarea poștei).

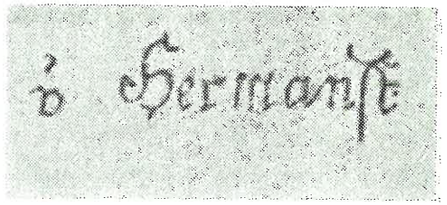

Cîmpul magnetic și viața

Cîmpul electromagnetic a fost o condiție necesară a apariției vieții pe pămînt.

După cum rezultă din cercetări paleologice recente, perioadele de schimbare a poziției polilor Pămîntului, care se repetă la zeci de milioane de ani, au fost însoțite de schimbări în compoziția pe specii a faunei de la fundul mărilor. Faptul că unele vietăți care trăiesc la fund se întîlnesc și în apele tropicale și în cele polare oferă argumente suplimentare în favoarea teoriei privind influența cîmpului geomagnetic al Pămîntului și nu în favoarea schimbării climei. După cum se știe, la mari adîncimi, condițiile de mediu sînt constante, iar radiațiile ionizante sînt absorbite de stratul gros de apă.

Este posibil că cîmpurile electromagnetice naturale trebuie incluse în rîndul factorilor determinanți pentru evoluția regnului animal, deoarece ele pot determina apariția de noi specii și prin aceasta pot participa la procesul biologic.

Începuturile serviciului poştal pe vapoarele Serviciului Maritim Român

ANGHEL VLĂSCEANU

Odată cu punerea în funcţiune la 1 septembrie 1985 a podului peste Dunăre (Feteşti—Cerna Vodă) şi a punerii în circulaţie a Birourilor poştale ambulante nr. 13 (Bucureşti—Constanţa) şi nr. 14 (Constanţa—Bucureşti) la 1 octombrie 1895 se deschide o nouă etapă în dezvoltarea poştei române. După o efemeră funcţionare a Biroului poştei române la Constantinopol de numai 55 de zile (3/16 martie — 26 apr/9 mai 1896) se încheie la 1 iulie 1897 o Convenţie, între Direcţia Generală a Telegrafelor şi Poştelor (DGTP) şi Direcţia Generală a C.F.R., referitoare la executarea serviciului poştal pe vapoarele Serviciului Maritim Român (SMR) pe linia Constanţa — Constantinopol şi retur.

Potrivit acestei Convenţii, serviciul poştal se îndeplinea de către un ofiţer de bord desemnat de Direcţia SMR care lucra sub controlul direct al şefilor de Agenţii şi al comandanţilor de vase. Ofiţerul însărcinat cu serviciul poştal era răspunzător de paza, îngrijirea, manipularea şi remiterea exactă şi completă a tuturor obiectelor de poştă, de la luarea în primire şi pînă la predarea lor celor în drept. Totodată acest ofiţer ţinea în ordine scriptele suportînd toate consecinţele (manipulări greşite, rătăciri, lipsuri, sustrageri etc.) atît timp cît se va constata că neajunsul s-a ivit cînd obiectul respectiv a stat sub supravegherea acelui ofiţer.

Obiectele de poştă care se transportau de vasele SMR erau :

— scrisori şi jurnale închise în pachete sau saci, sigilate cu ceară sau plumb de către biroul de expediţie şi însoţite de o etichetă pe care erau înscrise numele Biroului de expediţie şi de destinaţie ;

— colete poştale adică pachete de mărfuri pînă la 5 kg. şi o valoare de pînă la 500 de lei expediate în saci sau coşuri ca şi scrisorile şi jurnalele iar cînd nu se puteau închide la un loc cu celelalte colete se lăsau libere însoţite de factură sau scrisoare ;

— obiecte de mesagerii adică grupuri cu bani, pachete cu sau fără valoare declarată, scrisori cu valoare declarată, toate acestea fiind însoţite de facturi adresate biroului de destinaţie în care erau menţionate bucată cu bucată.

Toate obiectele poştale care se predau vapoarelor trebuiau să se găsească în bune condiţiuni de împachetare, cu sigiliile intacte şi anvelopa în bună stare.

Predarea şi remiterea expediţiunilor poştale se făceau, atît la Constanţa cît şi la Constantinopol, numai la bordul vaselor şi numai în cazuri excepţionale pe uscat. Predarea expediţiunilor la vapor se făceau, atît la Constanţa cît şi la Constantinopol, în ziua plecării vaporului, începîndu-se cu o oră înaintea plecării acestuia şi terminîndu-se cu 15 minute înainte de plecare, excepţii de la această regulă făcîndu-se numai pentru expediţiile sosite cu ultimul tren şi care se puteau primi pînă în cel din urmă moment al plecării vasului.

La Constanţa predarea poştei către ofiţerul SMR se făcea de către conducătorul poştal din Constanţa şi de conducătorul Poştal care sosea cu trenul (Biroul Ambulant nr. 13).

La Constantinopol poşta se preda la vapor (la bord) de către delegaţii diferitelor birouri poştale şi anume : turceşti, austriece, germane, franceze şi engleze. Operaţiile de predare-primire se făceau numai în prezenţa şefului Agenţiei SMR

care era obligat a asista personal la aceste manipulări. Îndată după terminarea operaţiilor de predare-primire şi tot în prezenţa şefului Agenţiei, ofiţerul de bord primitor închidea toate obiectele de mesagerie şi de valoare primite în casa de bani de la bordul fiecărui vapor iar şeful Agenţiei aplica casei de bani sigiliul de plumb al CFR (pe o parte se imprima numele Agenţiei iar pe cealaltă parte ziua şi luna aplicării) ; aplicarea sigiliului se menţiona în exemplarul formularului de primire care rămînea la bord în păstrarea ofiţerului şi era semnat de şeful Agenţiei şi de către ofiţer. Cheia casei de bani era păstrată de către ofiţer.

Obiectele poştei aflate la bordul vasului erau păstrate într-o încăpere specială aceasta putînd fi schimbată numai în caz de forţă majoră cu menţionarea de către comandant a acestui fapt în jurnalul de bord. Încăperile destinate obiectelor de poştă trebuiau ţinute în curăţenie şi la adăpost de orice deteriorare, ferite de umezeală etc. În cursul călătoriei Comandantul vasului avea obligaţia să controleze îndeplinirea de către ofiţerul însărcinat cu poşta dacă toate obiectele de poştă sînt în bună stare, dacă ofiţerul a completat din timp formularele şi dacă casa de bani este bine închisă şi sigilată. Comandantul avea întreaga răspundere morală pentru deteriorările constatate în îndeplinirea serviciului poştal în timpul cursei putînd fi tras la răspundere şi material cînd se dovedea că nu a făcut un control sever iar în cazuri de vătămare, pierderea sau sustragere a obiectelor de poştă neajunsurile puteau fi înlăturate dacă privegherea ar fi fost mai riguroasă.

În cursul călătoriei ofiţerul însărcinat cu serviciul poştal completa pe formulare speciale tablourile de predare pentru remiterea expediţiei în portul de destinaţie.

În portul Constantinopol remiterea obiectelor de poştă se făcea la bord persoanelor autorizate pe bază de legitimaţii şi în prezenţa şefului Agenţiei SMR. În portul Constanţa remiterea se făcea impiegatului poştal local şi conducătorului poştal al trenului care va pleca cu obiectele de poştă predate (Biroul Ambulant nr. 14).

Remiterea poştei în portul de destinaţie şi deschiderea casei de bani se făcea numai în prezenţa şefului Agenţiei SMR care era astfel obligat să se deplaseze la bordul vasului imediat după sosire pentru a asista la ridicarea sigiliului aplicat în portul de plecare, încredinţîndu-se că acest sigiliu este nevătămat şi că data corespundea cu menţiunea respectivă făcută în tabloul de predare. În cazuri cu totul excepţionale cînd dintr-o împrejurare oarecare nu se putea face primirea sau predarea poştei la bordul vasului, Comandantul vasului în înţelegere cu şeful Agenţiei SMR se îngrijeau ca o barcă, fie a vasului fie a Agenţiei, să fie pusă la dispoziţia ofiţerului cu poşta pentru ca acesta să preia sau să predea pe uscat obiectele poştale. În nici un caz nu se va face derogare în ceea ce priveşte închiderea sau deschiderea casei de bani pentru care scop şeful Agenţiei SMR se deplasează cu barca la bordul vasului plumbuind casa sau asistînd la ridicarea sigiliului de la casa vaporului sosit.

În cazul îmbolnăvirii subite a ofiţerului cu poşta sau de împiedicare provenind din cauze de forţă majoră, Comandantul vasului desemna pe răspunderea sa un alt ofiţer care să îndeplinească provizoriu acel serviciu. După fiecare cursă ofiţerul însărcinat cu poşta preda toate tablourile primite de funcţionarii oficiilor poştale şi toate formularele întocmite de el Agenţiei portului Constanţa care era obligată a le verifica şi la fiecare sfîrşit de lună să le înainteze cu un raport Direcţiei SMR.

Convenţia stabilea şi valorile pe care DGTP trebuia să le plătească SMR pentru transportul pe ruta Constanţa—Constantinopol şi retur a scrisorilor, coletelor şi obiectelor de mesagerii.

Cu începere de la 1 ianuarie 1899 (stil nou) intră în vigoare o nouă Convenţie între Direcţia Generală a CFR şi DGTP referitoare la transportul expediţiilor poştale între Constanţa—Constantinopol şi retur cu vapoarele SMR.

Astfel, în locul ofiţerului de bord însărcinat cu obiectele de poştă „expediţiile poştale vor fi însoţite de un impiegat al poştei care singur va îngriji primirea şi predarea obiectelor de poştă organelor respective ale poştei la Constanţa şi Constantinopol". SMR va pune la dispoziţie poştei o magazie pe vapor suficient de încăpătoare pentru conservarea şi asigurarea expediţiei în cursul transportului, va da deasemenea locuinţă pentru conductor precum şi nutrimentul acestuia atît în timpul transportului cît şi opririi vaporului la Constantinopol. Totodată se reduceau şi valorile pe care DGTP trebuia să le achite SMR pentru serviciile efectuate.

Atragerea traficului tranzitului poştal dintre occident şi orient şi invers prin

România era împărtășită și de Administrația Poștală Germană deoarece parcursul poștal Berlin—Viena—Belgrad—Constantinopol se efectua în 59 de ore iar cel dintre Berlin—Cracovia—Cernăuți—Burdujeni—București—Constanța—Constantinopol numai în 50 de ore (C. Minescu: Istoria Poștei Române pag. 515). Astfel că la 28 iunie 1898 s-a încheiat o Convenție între CFR și căile ferate din Germania și Austria prin care se stabileau comunicații directe și rapide între Berlin și București pe traseul Mislovitz—Cracovia—Lemberg—Burdujeni iar cel puțin de 2 ori pe săptămînă legături directe între Buzău și Constanța spre a fi în legătură cu vasele române care fac legătura între Constanța și Constantinopol. Prin aceeași convenție se prevedea și înființarea unei linii telegrafice Berlin—București—Constanța prelungită cu un cablu submarin Constanța—Constantinopol (pus în funcțiune în mai 1905).

Pentru aducerea la îndeplinire a acestei convenții s-au atașat la trenurile exprese Birourile ambulante nr. 17 (București—Burdujeni) și Nr 18 (Burdujeni—București cu începe de la 1 mai 1899 data intrării în vigoare a Convenției de mai sus.

O urmare firească a celor trei convenții încheiate de DGTP a fost mărirea nu numai a tranzitului corespondenței pe teritoriul României dar și a tranzitului coletelor poștale din occident spre orient și invers (de la 19.385 bucăți în 1897 la 114.685 bucăți în anul 1904) rezultînd avantaje materiale atît pentru Administrația Poștală din România cît și pentru SMR.

Mărci cu inscripții în mai multe limbi

Serii cu inscripțiile curente în mai mult de o limbă reprezintă mărci ale unor țări cu o populație multinațională sau fostele colonii ocupate în diverse perioade istorice de mai multe puteri coloniale.

Dintre cele mai cunoscute exemple amintim: Serii Londra — în limbile engleză, singhaleză și tamil.

Persia — franceză și persană (în alfabetul farsi).

Turcia — franceză și turcă (în alfabetul arab).

Egipt — franceză și arabă.

Liban — franceză și arabă.

Noile Hebride — franceză și engleză.

Borneo de Nord — engleză, malayeză și chineză.

Israel — engleză, ebraică, arabă.

Elveția — germană, franceză, italiană, retoromană (cu denumirea țării în latină !)

Canada — engleză, franceză.

Națiunile Unite — engleză, franceză, germană, spaniolă, rusă, chineză.

Pentru a crește gradul de siguranță al trimiterilor poștale, în Cehoslovacia au apărut în anul 1937 două mărci poștale speciale a căror folosire obliga poștașul să înmîneze corespondența numai destinatarului.

Mărcile, triunghiulare, aveau un nominal de 50 heleri și erau de două tipuri:

1) 50 heleri, carmin, se folosea la oficiul poștal care deservea un beneficiar de servicii poștale ce dorea ca trimiterile poștale să-i fie înmînate personal. Taxa, egală cu valoarea unei mărci, se plătea după primirea corespondenței.

2) **50 heleri,** albastru, se lipea pe corespondență de către **expeditor,** asigurîndu-i și garantîndu-i remiterea corespondenței personal destinatarului.

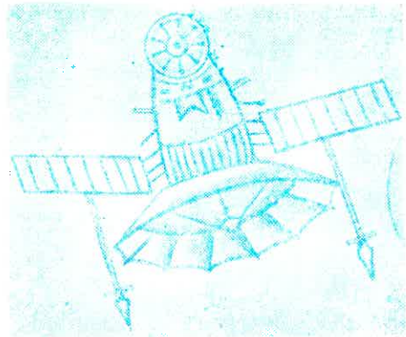

Programul Intercosmos în Filatelie

NICOLAE NEAGU

Programul **Intercosmos** va sărbători peste 2 ani două decenii de la inițierea lui. La început, acest vast program de cercetare a spațiului cosmic, în colaborare socialistă, urmărea obținerea de informații despre Terra, despre fenomenele cosmice, despre efectele cosmosului asupra organismului uman etc. Inițial, s-au lansat mai mulți sateliți din seria **Cosmos,** avînd la bord aparatură realizată în diferite state socialiste care au aderat la acest program. În ultimii 5 ani, în cadrul programului **Intercosmos,** s-au desfășurat mai multe zboruri comune, iar ca aparatură, s-a colaborat și cu R.F.G. și cu Franța.

Ne propunem în aceste rînduri să inventariem mărcile poștale realizate pentru imortalizarea filatelică a zborurilor comune în cosmos a unor astronauți sovietici și din diverse țări socialiste, precum și diferite întreguri poștale, ștampile ocazionale și maxime cu ajutorul cărora se poate deja realiza un exponat cu titlul Programul **Intercosmos.**

Cele mai numeroase mărci poștale cu acest subiect au apărut în Uniunea Sovietică, după cum este și firesc.

La 10.3.1978 s-a emis o serie de 3 mărci poștale (Zm. nr. 4670—4672) în valoare de: 6k., 15 k. și 32 k., cu următoarele imagini: Cosmonauții Gubarev și Remek la rampa de lansare; cuplarea cosmonavei Soiuz 28 cu stația Soliut 6; reîntoarcerea pe Pămînt.

La 12.4., o marcă poștală de 6k. (Zm. nr. 4673), reprezintă, cu ocazia Zilei cosmonauticii, cosmonava

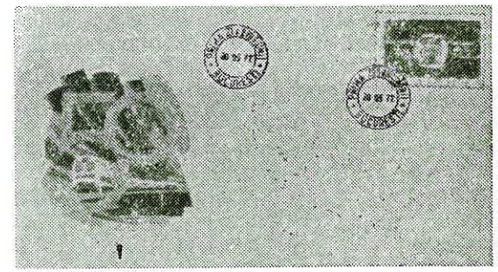

Soiuz 26 cuplată cu stația Soliut 6.

O emisiune formată din patru valori a 10k. și o coliță dantelată de 50k. (Zm. nr. 4690—4694), este dedicată programului **Intercosmos,** în ansamblu, și evocă, în ordine, următoarele obiective: meteorologie cosmică; cercetări privind bogățiile naturale ale Pămîntului; comunicarea prin sateliți; cosmobiologie și medicină cosmică; cercetări ale fenomenelor fizice în magnetosferă și la limita atmosferei terestre.

Cu ocazia zborului comun sovieto-polonez, la 28.6/5.7.1978 s-a emis o serie formată din 3 valori (6k., 15k., 32k.), cu nr. Zm. 4695—4697, evocînd următoarele aspecte: Soiuz pe purtătorul de rachete în cosmodrom; experimentul „Sirena" — studiu de cristalografie; cosmonavă și vapor pe fundal reprezentat de planiglob.

La 27.8.3.9.1978, cu nr. Zm. 4724—4726 s-a mai emis o serie cu aceleași nominaluri dedicată Zborului comun sovieto-vest-german: hale de montaj Soiuz; experimentul „Radu-

Despre diligențe oficiale de stat și Poșta rapidă din Transilvania

ION ILEA

Între anii 1750—1823, în Transilvania au fost înființate și au funcționat, așa-numitele — Diligențe Poștale oficiale — pe care cronicile, calendarele și călătorii din acea perioadă, le înfățișează ca: „...niște vehicule văpsite în culoarea negru-galben, cu roțile exagerat de înalte, acoperite cu prelate și trase de cîte 4—6 cai — în general prost întreținuți, dar prevăzuți cu mulți clopoței și zurgălăi. În fața diligenței, călărea un vizitiu, așa numit „fugar". Acești „fugari" cînd soseau sau plecau dintr-o localitate scoteau strigăte și chiote". În cele mai bune diligențe oficiale erau numai 5 locuri din care: două în față, alte două în spate și unul lîngă vizitiu. Deobicei locurile din spate serveau pentru dormit, astfel că pasagerii — din stație în stație schimbau locurile.

În mod obișnuit, aceste — diligențe oficiale — circulau numai ziua, și făceau între Viena și Sibiu o singură cursă lunar dus și întors. Documentele vremii mai menționează că: „...în stațiile de poștă era o trîndăvie fără pereche". Trebuie remarcat însă că pe atunci călătorii nu cereau punctualitate... aveau răbdare „fiind obișnuiți cu așteptatul". Timpul călătoriei era socotit în zile, și nu conta dacă diligența oficială sosea cu o întîrziere de cîteva ore în oraș. Ca vizitiu era utilizat un așa numit „cursor" care, deosebit de faptul că era îmbrăcat în uniformă, mai purta asupra sa = ca semn distinctiv al serviciului poștal oficial =, goarna sau cornul poștal.

Încă prin jurul anului 1820, diligențele oficiale, puțin comode și cu viteza lor redusă, nu mai puteau face față cerințelor comerciale de transport rapid de mărfuri dintr-un loc într-altul, precum și nevoii locuitorilor de a se deplasa mai repede și mai comod.

În aceste împrejurări iau naștere în anul 1823 „DILIGENȚELE RAPIDE" (sau POȘTELE RAPIDE DE STAT). Acestea, erau mai mari decît diligențele oficiale de pînă atunci, avînd 8—10 locuri și totodată erau mai rapide, deoarece, schimbau caii în fiecare stație de oprire. Spre deosebire de diligențele oficiale, Poștele Rapide circulau și noaptea cu excepția „nopților grele"... cu furtuni, cu inundații etc. cînd, se puteau opri peste noapte la hanurile de poștă din: Alba-Iulia, Cluj sau Zalău. În mod obișnuit ele circulau trase de cîte 4—6 cai; aveau 9 locuri acoperite și 2 neacoperite. Fiecare călător putea transporta bagaje în greutate de maximum 20 fonți (9,06 kg) și care erau așezate deasupra diligenței. Caii erau mînați de un vizitiu în uniformă iar grija pasagerilor (și a valorilor) o avea un salariat poștal cu funcția de „conductor".

Pasagerii nu puteau fi transportați cu poșta decît pe baza unui bilet de călătorie (care cuprindea și numele călătorului), și care se scotea din stație în stație, plătind conductorului călătoria pînă la stația următoare. Tariful de transport depindea de locul pe care pasagerul îl ocupa în trăsură, făcîndu-se însă reduceri pentru copii. Pentru locurile descoperite (de pe capră) se plătea tariful redus cu 50%. În afară de taxa tarifară, de fiecare stație se mai plătea o taxă specială pentru vizitiu, așa numiții: „bani de bici". De menționat că primele poște rapide au funcționat pe distanța Sibiu—Cluj, iar în 1833 poștele rapide au fost introduse pe toate liniile principale de comunicație din Transilvania. Plecările și sosirile poștei rapide se făceau cam la 15 zile odată, iar orașul figura anunțat la fiecare stație de poștă, fiind deasemenea publicat în calendarele și publicațiile din acel timp.

O descriere a modului cum se făceau călătoriile cu diligențele poștale din Transilvania, ne-o dă între alții, și boierul muntean Constantin (Dinicu) Golescu în lucrarea sa: „Însemnare a călătoriei mele" în care descrie drumul făcut de la Brașov la Cluj spre Budapesta în anul 1824. Pe lîngă o serie de observații politico-economice, pe care le face — în comparație cu situația din Țara Românească, el menționează și toate stațiile de poștă prin care a trecut (între Brașov și Oradea 27 de stații).

În cel de al doilea deceniu al sec. al XIX-lea, Direcțiunea Poștelor din Transilvania cu sediul la Sibiu, constată că poștele oficiale nu mai pot face față cerințelor transportului de persoane, de scrisori și de mărfuri și că — mai ales pe rutele secundare — nu poate stăvili transporturile clandestine. În această situație s-a ajuns la o soluție care împacă — atît nevoile populației cît și interesele poștei și anume: Concesionarea transportului — de călători, mărfuri, valori, și scrisori — unor particulari.

Astfel iau naștere: Întreprinderile particulare de transport (Diligențele particulare). Avantajele poștei constau în faptul că diligențele particulare transportau gratuit poșta de scrisori, bani și valori, răspundeau pentru orice pagube cauzate poștei sau călătorilor. Deasemenea ele transportau gratuit persoanele oficiale, iar deosebit de acesta concesionarii plăteau Direcțiunii Poștale și o anumită sumă de bani. Pe de altă parte, concesionarilor le revenea — în întregime — venitul realizat din transportul de călători și mărfuri. Veniturile realizate de către acești concesionari, au fost foarte mari, deoarece aproape toți, în scurt timp, au realizat averi fabuloase.

Un exemplu:

Prin 1834 s-a stabilit la Cluj, milanezul Gaetano Biasini, de profesiune — profesor de scrimă. Avînd la Viena un frate care deținea o înaltă funcție administrativă, acesta în 1836 a reușit să obțină pentru fratele său Gaetano, concesionarea rutei poștale: Cluj—Turda. În numai doi ani, Biasini a ajuns proprietarul unui faimos grajd, cu 40 de cai „mari" de poștă; și în plus, își extinde dreptul de concesionare pe întreaga rută poștală Alba Iulia, Cluj-Oradea-Budapesta. În general, concesionarii erau oameni cu mult spirit comercial, ei s-au priceput să facă o mare reclamă serviciilor de „Diligențe Poștale Rapide". În scopul atragerii clienților, aceștia peste tot, la hoteluri, la stațiile poștale, în toate ziarele, în calendare și reviste, au publicat și afișat „ANUNȚURI" și reclame care aduceau la cunoștință publicului condițiile și avantajele călătoriilor cu diligențele lor. Un astfel de anunț (reclamă) a fost publicat și de către George Barițiu în mai multe numere ale „Gazetei Transilvaniei" condusă de el, și care avea următorul conținut:

„INȘTINȚARE"

«Din partea institutului de călătorie iute de la Brașov pînă la Pești se face cunoscut, că institutul acesta nu numai că primește tot felul de pacheturi, bani și altele spre înaintare mai departe și călătorește cu pasageri în căruțele sale bine orînduite de la Brașov la Sibiu, Cluj, Oradea Mare, Debrețin și Pești, ci că el au și covîrșit totdeodată și acele greutăți, la care era supuși cei ce călătorea cu trăsurile lor și mai ales negustorii Lipscani, neputînd căpăta în toată vremea cai de înhămat, mai virtos în Transilvania și Ungaria, sau de căpătau, le costa de tot mult; acum însă de la Brașov pînă la Pești și iarăși de la Pești pînă la Brașov în cele 23 de stațione se pot căpăta cai în toată vremea, ori și unde, pe lîngă prețurile hotărîte.

Astfel depărtînd numitul institut toate pedecile cei sta în cale, se află vrednic de recomandat cu atît mai vîrtos, că el stă bun pentru nelipsirea cailor și pentru grabnica înaintare a călătorilor.

Pentru caii ce se cer la asemenea trăsuri se poate plăti în Brașov, la „Pomul Verde", la Franț Körner, proprietarul drumului pînă la Sibiu; în Sibiu la Gaspar Xumel, în Cluj la Gaetan Biasini, în Oradea Mare la Ferenț Ianoș, în Dobrițin la Valliș și Pop, negustori, în Pești la proprietarul institutului Franț Biașini — Pești, 25 Iunie 1845".»

În toate privințele, Poșta Rapidă (care în Transilvania era denumită „POȘTA IUTE") a fost mult superioară Poștei oficiale. În primul rînd concesionarii au construit o serie de „Hanuri de Poștă"

care rivalizau în confort cu cele mai luxoase hoteluri din acea vreme. Așa de exemplu concesionarul de la Cluj a construit în 1836 „Hanul de Poștă — mai bine zis — hotelul „Biasini" care timp de 34 de ani a fost locul de plecare și sosire a tuturor curselor poștale de la Cluj. Clădirea avea 40 de camere disponibile, o curte largă, în dreapta și în stînga curții se aflau dependințele hotelului, care cuprindeau: șoproane pentru fîn la caii de poște, grajduri, atelier de rotărie și fierărie, camerele vizitiilor etc. (Clădirea s-a păstrat pînă astăzi în forma ei inițială). Dintr-o revistă clujeană din 1840 se pot citi următoarele relatări privind hanul poștei din Cluj: „...În acest han puteau fi întîlniți călători însemnați, astfel în ziua inaugurării hanului (hotelului) au poposit aici oaspeți celebri, ca: prințul valah Gheorghe Ghica; generalul bavarez, baronul Hertlin și alții oameni de seamă, așa că de la început acesta (hotelul Poștei) și-a menținut întîietatea...". Concesionarii, au construit și diligențe noi — mai încăpătoare, avînd cîte 12 locuri pentru călători, plus locul vizitiului. Spre deosebire de ceilalți, Gaetano Biasini de la Cluj a mers mai departe, astfel, în 1842, pune în circulație — pe ruta Cluj—Budapesta — diligențe ultraluxoase — un fel de faetoane de gală — care au format „POȘTA RAPIDĂ DE LUX", folosită de pătura bogată a populației în așa numitele „călătorii de plăcere" ca: voiajuri de nuntă, vizite familiale, festivități etc. Diligențele rapide de lux erau trase de cîte 4—6 cai albi, iar vizitiul purta costumul de gală burghez: cilindru, redingotă, încălțăminte de lac, iar biciul avea toporișteа dintr-o vergea de argint. Bacșișul vizitiilor se încasa la prezentare, (odată cu plata biletului de călătorie) și se împărțea apoi de către „conductori" tuturor vizitiilor care însoțeau diligențele. Diligențele „Biasini" de la Cluj aveau faima de a fi considerate printre cele mai comode, mai luxoase și mai elegante din Europa. Sosirea și plecarea acestor diligențe într-o localitate era un adevărat spectacol.

Dar... așa cum spune poetul: „Toate trec în lumea asta". Prin 1860 cînd diligențele se aflau în plină strălucire, în cea mai prosperă perioadă a lor, apare la orizont — ca balaurul din poveste — trenul. La sfîrșitul trenului strălucirea diligențelor a început să pălească, și cum o competiție cu calea ferată nu mai era posibilă, diligențele — una cîte una au fost retrase pe rute secundare, pînă ce, în jurul anului 1885, au dispărut pentru totdeauna. Dispărînd, „Poștalioanele" au lăsat totuși și o urmă. Ele au inspirat pe scriitori, pe poeți, pe muzicieni, în sensul că ori de cîte ori se pomenește de „Vremea poștalioanelor" totul capătă o coloratură romantică. Diligențele dau epocii în care au funcționat ceva pitoresc, ceva feeric, care și astăzi emoționează și predispune la visare.

Prima marcă din Trinidad

Deși nu au fost emise oficial în Trinidad, mărcile „Lady Mic Leod" sînt considerate a fi prima serie din această țară. De fapt este vorba numai de o marcă cu valoarea nominală de 5 cenți care, într-o clasificare modernă, ar putea fi considerată o emisiune particulară a unei companii maritime. Marca a fost emisă în aprilie 1847 de David Bryce, proprietarul navei S. S. Lady Mc. Leod și a fost folosită pentru plata

corespondenței dintre Port of Spain și San Fernando. Marca reprezintă inițialele (LML) și profilul navei.

SEMICENTENARUL ZIARULUI CLOPOTUL

VASILE ARNĂUTU

Presa democratică și antifascistă română din anii 1933—1938, a oglindit pe larg lupta maselor împotriva oprimării și a pătrunderii fascismului în țara noastră, împotriva tîrîrii României în torentul războinic declanșat de țările fasciste din Europa în frunte cu Germania hitleristă.

În contextul acestor evenimente și a situației politice generale din țară și din întreaga Europă, apare la Botoșani la 30 iunie 1933, ziarul „Clopotul". Difuzîndu-se nu numai în județele din Moldova ci și în întreaga țară, atingînd un tiraj de 150 000 exemplare, „Clopotul" a preluat și dezvoltat tradițiile presei progresiste și muncitorești din România înscriindu-și activitatea în lupta generală dusă de presa democratică și antifascistă împotriva hitlerismului german, a fascismului, abuzurilor și samavolniciilor autorităților burghezo-moșierești. „Clopotul" a fost primul ziar din țară care a semnalat în numărul din 30 septembrie 1934, participarea la lupta revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu care împreună cu un grup de luptători antifasciști, printre care se aflau: publicistul Scarlat Callimachi, dirijorul și compozitorul Matei Socor și alții, în seara zilei de 20 sept. 1934, citățm din Comunicatul publicat atunci „au fost victima unei barbare agresiuni săvîrșite de către organele polițienești din circumscripția 13 împreună cu un grup de fier în uniformă".

Fondat și condus de Scarlat Callimachi, strănepot al domnitorului Moldovei, care a dat în sec. XIX. codul de legi cu același nume, „prințul roșu" cum fusese numit de legionari pentru concepțiile sale de stînga, „Clopotul" era o tribună a cuvîntului scris împotriva fascismului.

Edificatoare în acest sens, sînt titlurile unor articole apărute în acea perioadă, cum ar fi: „Ura lui Hitler", „Dictatorul morții", „Cum luptăm împotriva fascismului", „Tineretul contra fascismului", „Garda de fier și partidele politice" etc. Datorită poziției și liniei sale combative, „Clopotul" este supus cenzurii, persecuțiilor, mergînd pînă la confiscarea sa, numeroase interdicții și chiar procese, culminînd cu suspendarea sa definitivă la 30 decembrie 1934, după apariția a 60 numere.

În vara anului următor, la 28 iulie 1935 își reia apariția, sub denumirea de „Raza" subintitulîndu-se gazetă independență-democrată, păstrîndu-și întru totul profilul și ținuta combativă în articole ca: „Musolini și Albania", „Frontul popular", etc. Sub titlul de „Raza" a apărut doar pînă la 18 august 1935, doar 4 numere, cînd a fost suprimat din nou.

5 zile mai tîrziu, la 23 august 1935, își reia apariția sub titlul de „Soarele" subintitulat — economic cultural-social. Titluri de articole ca: „Fascismul și baza lui socială" și „Presa reacționară română în slujba fascismului" oglindesc atitudinea sa revoluționară. După apariția a 8 numere la 13 octombrie 1935, este suprimat. La 21 octombrie 1935 reapare sub un nou titlu „Valul" economic cultural-social cu numeroase articole interesante. În timp ce spaltul numărului următor fusese deja pregătit, este suspendat.

La 1 noiembrie 1935, reapare sub denumirea de „Torța" — gazetă pentru apărarea drepturilor cetățenești. În primul și cel de al doilea număr din 8

Considerații cu privire la anularea cu cerneală a mărcilor poștale românești

Ion Ilea

Un subiect al filateliei românești puțin cercetat și care, după cunoștințele noastre, a rămas încă neelucidat, îl reprezintă mărcile poștale anulate cu cerneală. Practica anulării cu cerneală a mărcilor de pe scrisori este mai des întîlnită în următoarele două perioade: perioada 1871—1873 și perioada 1892—1910.

La 1/13 iulie 1871 au fost emise și puse în circulație mărcile serviciului telegrafic care în mod obligatoriu erau obliterate cu două ștampile: prima rotundă, așa numita „ȘTAMPILĂ DEGETAR", iar a doua în formă dreptunghiulară cu inscripția: „COMPT. CONTROLATU". Aproape în mod frecvent însă, mărcile serviciului telegrafic mai poartă și o a treia obliterare — și anume cea inițială în formă de cruce — făcută de mînă cu cerneală curentă.

Atribuim această primă anulare cu cerneală faptului că, la acea vreme primiri de telegrame se făceau de către toate oficiile poștale, chiar și de către acelea care nu aveau instalate aparate telegrafice. În aceste cazuri se proceda astfel: pe blancheta telegramei primită la ghișeu se aplica timbrul telegrafic, care, conform instrucțiunilor (în lipsă de ștampila rotundă) se anula pe loc cu cerneală printr-un semn în formă de cruce, după care se trimitea celui mai apropiat oficiu telegrafic, unde mărcile erau anulate cu ștampila rotundă „degetar", iar după transmiterea telegramelor se efectua controlul corectei taxări aplicîndu-se ștampila dreptunghiulară menționată mai sus. (Fig. 1).

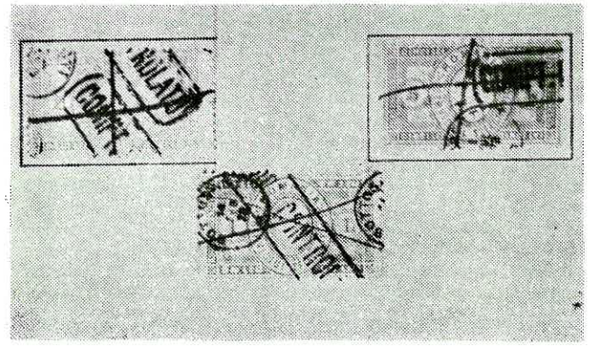

Fig. 1

La data de 19/31 decembrie 1871 aceste mărci au fost scoase din circulație.

În perioada 1892—1910 sînt des întîlnite mărci poștale din emisiunile: „VULTURI"; „CIFRA ÎN PATRU COLȚURI"; și „SPIC DE GRÎU" a căror anulare este făcută de mînă cu cerneală curentă.

În mod obișnuit încă de la apariția primelor mărci poștale românești obliterarea acestora s-a făcut cu ștampilele oficiilor poștale de prezentare, fiecare oficiu poștal avînd ștampila sa proprie. La data de 22 iulie 1892 apare însă: „LEGEA PENTRU ORGANIZAREA SERVICIULUI POȘTAL RURAL ȘI REGULAMENTUL SĂU DE APLICARE" prin care în toate comunele rurale din țară au fost înființate „AGENȚII POȘTALE" care potrivit art. 3 și 20 din Regulament — erau: ... „obligate să primească și să expedieze cel puțin de trei ori pe septămînă tot felul de corespondențe simple și recomandate" în funcție de posibilitatea expedierii lor, la oficiul poștal de control, prin factorii rurali.

La intrarea în funcție agenții poștali primeau un credit în timbre în valoare de 10 lei, cu obligația ca:... „timbrele aplicate pe scrisori să fie imediat stricate cu ștampila agentului poștal primitor". Or, această dispoziție prevăzută de art. 44 din regulament nu a putut fi aplicată decît în măsura în care agențiile au fost dotate cu ștampile de zi.

Pînă la primirea ștampilelor de zi, agenții erau obligați să aplice prevederile art. 67 din regulament care stipulează că: „...stricarea tiimbrelor se va face pe loc pentru ca acestea să nu fie dezlipite și folosite încă odată". Pentru aplicarea acestei dispoziții au fost folosite mai multe procedee.

Mai frecvent mărcile poștale aplicate pe scrisori au fost anulate, cu cerneală prin două linii încrucișate, urmînd ca potrivit art. 47 și 48 din regulament acestea: „...să fie ștampilate cu ștampila celei dintîi comune cu oficiu poștal" din parcursul factorului rural.

Pentru exemplificare prezentăm facsimilul unei scrisori prezentată la agenția Cîndești jud. Bacău cu destinația Iași, la care marca de 15 bani a fost anulată inițial la prezentare cu cerneală printr-o cruce, iar la primul oficiu poștal din drumul factorului rural s-a aplicat ștampila de zi a oficiului Buhuși. (Fig. 2)

Față de acest procedeu s-au formulat nemulțumiri mai ales de către expeditorii scrisorilor pentru străinătate, arătîndu-se că aceste scrisori prezintă un aspect urît și timbrele se degradează.

Drept urmare s-a aplicat un alt procedeu și anume: anularea timbrelor se făcea prin scrierea cu mîna peste timbru, a denumirii agenției de prezentare.

Găsim astfel mărci anulate cu inscripția: Vama, S. Dornei, Burdujeni, Ivești și altele așa cum se poate vedea din fig. 3.

Practic acest procedeu s-a dovedit a fi necorespunzător deoarece înscrierea denumirii agenției cerea timp și adesea se făcea neciteț, motiv pentru care în scurt timp s-a trecut la folosirea unei

Fig. 2

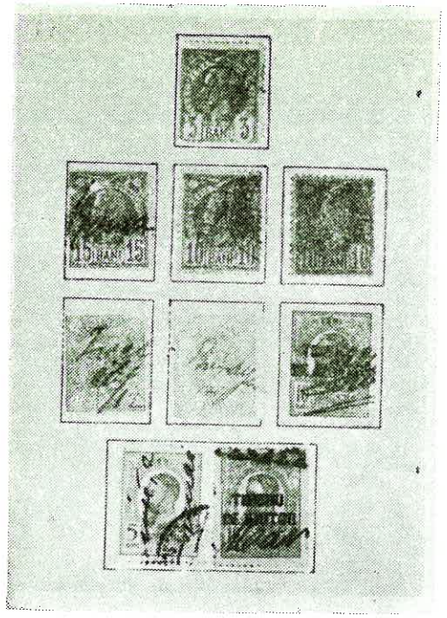

Fig. 3

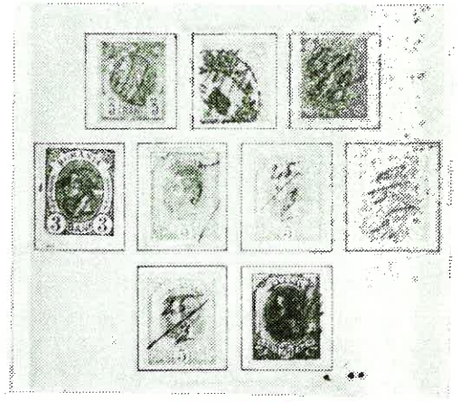

Fig. 4

metode mai simple și anume: anularea timbrelor făcîndu-se prin simpla scriere pe timbru a datei de prezentare, ziua și luna. Se găsesc astfel mărci care poartă inscripții ca: 29/7; 12/IV; 5/1; 25/3; 6/5 și altele așa cum arată fig. 4.

După anul 1910 obliterarea mărcilor poștale cu cerneală, de mînă, încetează, dovadă că agențiile poștale erau dotate cu ștampile de zi, astfel că nu mai apar pe corespondențe asemenea procedee ca cele arătate mai sus.

Este posibil ca părerile noastre să apară hazardate. Le-am prezentat totuși aici însoțite de piesele ce mi-au stat la îndemînă cu convingerea că ele — prin cercetări și completări de către alți filateliști — pot deveni interesante, completîndu-se astfel și această latură a filateliei noastre rămasă încă puțin cunoscută.

-FOTBAL-

Minunații suporteri ai echipei de fotbal „Universitatea Craiova" s-au dovedit a fi și filatelişti.

Vă prezentăm un reușit plic ocazional tipărit de filiala AFR Olt, plic care beneficiază de o frumoasă grafică, prezentînd palmaresul echipei Universitatea Craiova în cupa U.E.F.A.

Surugiu la doi Domnitori

La 13 Martie 1926, la locuința sa din str. Matei Voevod, a murit cel mai bătrîn locuitor al Bucureștiului la acel timp. Acesta se numea ION DINCA SURUGIUL și era în etate de 127 ani. El a slujit ca tînăr surugiu la curtea Domnitorului Barbu Știrbey și a continuat munca servind pe Domnul Unirii A. I. Cuza, încheind cu Regele Carol I. Presa vremii relatează că numai cu doi ani înainte de deces, Ion Dinică Surugiul era încă văzut pe străzile Capitalei, mișcîndu-se cu destulă vioiciune, sprijinit de un baston. În amintirea unor vremuri care cu siguranță îi fuseseră dragi, Dincă purta un vechi costum de surugiu domnesc și nu se dezlipea de un harapnic pe care-l ținea legat la cingătoare.

Poșta cu cai

Louis al XI-iea, regele Franței, înființă pentru prima oară poșta cu cai în 1470.

Datorită marilor deficiențe în funcționare, acest nou mod de transport a provocat rîsetele unui faimos predicator al epocii OLIVER MAILLARD, căruia nu-i fu teamă să ironizeze aceste vehicule în una din predicile sale. Louis al XI-lea se făcu foc.

Chemă înaintea lui pe predicator și-l amenință că îl va arunca în apă, băgat într-un sac.

Această amenințare nu-l neliniști pe condamnat care răspunse regelui: „Majestatea Voastră, poate dispune de viața mea; dar dacă voi fi aruncat în Sena, eu voi sosi în Paradis mai iute cu apa decît Majestatea Voastră cu poșta cu cai".

Pe de altă parte, circuitul licitațiilor a înlesnit ca anumite piese de un interes deosebit, să nu zăbovească la loc nepotrvit ci să ajungă tocmai acolo unde pot figura cu maximă eficiență. În fine — făcînd abstracție de toate aspectele bănești, unele pozitive, altele negative — licitațiile constituie prilejuri de informare largă. Cataloagele lor popularizează o infinitate de materiale iar ilustrațiile lor clare și extrem de îngrijite alcătuiesc un fond documentar pus la dispoziția marelui public, care-l poate studia în tihnă.

Unii pot obiecta că vîrtejul cifrelor ar putea speria, descuraja pe colecționarul mic sau mijlociu, pe cel care nu are acces la achiziționarea materialelor publicizate. De fapt însă, licitațiile nu sînt decît păsările strălucitoare ale filateliei, la care omul de pe stradă poate privi cu curiozitate și cu interes, astfel cum ar viziona materialele respective la expoziții filatelice și astfel cum — în alte sectoare — ar vizita o expoziție de opere de artă valoroase sau chiar și o paradă de modă.

Noile orientări în domeniul competițiilor filatelice au încetat a mai pune accentul exclusiv asupra valorii pieselor. Acumulări de piese „scumpe" nu mai sînt suficiente pentru a justifica aprecieri înalte în competiții, dacă lipsește dovada cunoștințelor filatelice personale ale expozantului și a studiilor pe care le-a făcut asupra domeniului pe care-l tratează. Or, aceste condiții pot fi îndeplinite și acționînd asupra unor sectoare mai puțin pretențioase, sau adîncind cercetarea chiar și în unele compartimente curente. Ceea ce se cere, însă, este o ingenioasă limitare a ariei de colecționare, o personalizare a colecției și a studiului și, mai ales, o bună doză de „fler" filatelic. Înarmat astfel și acționînd în limita posibilităților pe care le poate dedica pasiunii sale, orice filatelist poate construi cu metodă și perseverență colecții și exponate care să-i facă plăcere cu adevărat, să-l scutească de deziluzii sau descurajări și să-i aducă satisfacții și succese.

Întreguri poștale românești necatalogate

EMANOIL SĂVOIU

În acest studiu se prezintă 12 întreguri poștale românești necatalogate în: Catalogul mărcilor poștale românești 1974 și în Catalogul întregurilor poștale românești din 1973. Enumerăm mai jos aceste întreguri:

I. Cărți poștale

1. 1947. Cartea poștală cu nr. 117 (CMPR '74) cu supratipar mecanic roșu, cu noua valoare de 7,50 lei, conform reformei monetare din august 1947.

2. 1891. Desen al primei cărți poștale închise. Dimensiuni: 130/88 m, 5 bani verde, marcă tip „Cifra în patru culori", carton roz. Se observă că față de cartea poștală închisă nr. 1 la această carte poștală închisă nu apare mențiunea „Valabilă numai în raionul orașelor" (fig. nr. 1).

II. Plicuri

1. 1944. Dimensiuni: 161/113 mm, 16 (21 lei) albastru gri, efigie Mihai, hîrtie crem.

III. Mandate poștale

1. 1942. Dimensiuni: 147/105 mm, 4 lei roz, efigie Mihai, carton alb.

IV. Telegrame: 1940—1947, dimensiuni: 215/151,5 mm, efigie Mihai.

1. 2 lei albastru, hîrtie gri
2. 5 lei albastru, hîrtie gri
3. 100 lei albastru, hîrtie gri

V. Telegrame-mandat: 1940—1947, dimensiuni 214/154 mm, efigie Mihai.

1. 5 lei albastru gri, hîrtie gri.
2. 20 lei roșu carmin, hîrtie gri.
3. 100 lei roz, hîrtie gri.
4. 1000 lei roz, hîrtie gri.

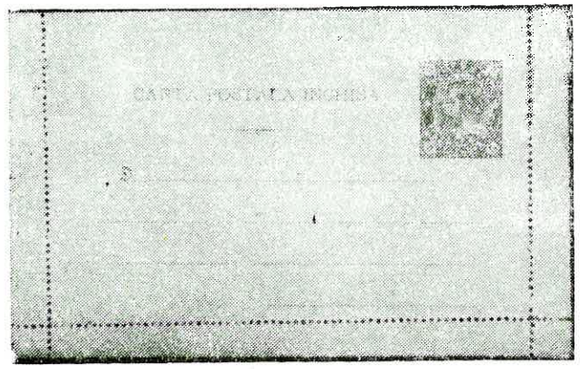

Fig. 1

VI. Carte de vizită telegrafică: 1945, dimensiuni 144/206 mm, efigie Mihai.

30 lei brun roșcat, hîrtie crem.

Pe verso se află următoarele „Instrucțiuni asupra întrebuințării":

Prezenta dă dreptul la expedierea unei cărți de vizită telegrafică adresată în alte localități din țară.

Expeditorul va scrie în rubricile rezervate în față numai:

a) Numele și adresa destinatarului;
b) Semnătura sa, formată din maximum trei cuvinte;
c) Adresa sa.

Acest formular poate fi depus:

a) La ghișetele telegrafice P.T.T.;
b) La cutiile de scrisori instalate la oficiile P.T.T.;
c) La cutiile de scrisori instalate pe străzi. În acest caz este preferabil să fie depuse cu o zi înainte de expediere.

Această carte de vizită telegrafică, pentru alte localități se află în colecția ing. S. Dragomir.

Aspecte din istoricul poștei rurale în România

DUMITRU PAȘȘALEGA

O primă măsură de organizare a poștei rurale, în sensul de serviciu poștal public, pus la dispoziția atît a organelor de stat cît și a particularilor, către și din comunele rurale, a fost inițiată încă din anul 1862. După etapa de unificare poștală a celor două Principate Române, din aprilie-iunie 1862 [1], a urmat etapa de organizare definitivă din iulie-septembrie 1862 [2]. Prin „Procesul verbal" No. 2029 din 31 iulie 1862, întocmit și semnat de Consiliul de Miniștri, aprobat prin Decretul No 615 din 7 august 1862, al domnitorului Alexandru Ioan Cuza [3], pct. IV, se prevedeau următoarele :

„Spre a se putea întinde serviciul poștal în toată Țeara și a nu intra în mai mari cheltueli, se vor înființa biurouri poștale pe la toate subprefecturile din țară, însărcinîndu-se pentru acest serviciu unul din scriitorii Sub-prefecturii sau chiar din particulari, după recomandația expresă a D. D. Prefecți, cărora să li se lase pentru espusa lucrare un scăzămînt de 10—20 la % după trebuință, din profitul ce ar produce aceste biurouri. Fiind însă că acum la începutul înființării unor asemenea biurouri este probabil că profitul ar fi foarte minim încît această plată de 10—20 la % să fie cu totul neînsemnată, pentru acele persoane, de aceia, în caz cînd suma ce li oferă, sub titlu de beneficiu, nu va putea acoperi o sumă de lei 25 ce urmează a se adopta ca pagă mensuală regulată pentru acei însărcinați, neajunsurile să se acopere din economiile ce rezultă din creditul pentru statul ce a fost pînă acum în lucrare.

Acest mod pus odată în lucrare, orice corespondință particulară de prin sate se va trimite la biurourile de pe lîngă subprefecturi de două ori pe săptămînă în zilele otărîte, spre a espedui în urmă la locul unde vor fi destinate.

Biurourile de pe lîngă Sub-prefecturi, primind asemenea corespondenții particulare, le vor înainta iarăși în zilele otărîte la biurourile centrale din reședința Prefecturilor prin întradins dorobanți sau jandarmi, precum se face și cu espediția oficială."

Pentru aducerea la îndeplinire a acestui punct din hotărîrea Consiliului de miniștri, aprobată prin decret domnesc, ministrul finanțelor (în cadrul cărui minister funcționa direcția poștelor) a sesizat, prin adresa nr. 18382, Ministerul de Interne iar acesta, la rîndul său, a trimis tuturor prefecților de județe din

[1] V. D. Pașșalega „Unificarea poștală a Principatelor Române". în revista „FILATELIA", nr. 7/1972 și nr. 8/1972.
[2] V. D. Pașșalega, „120 ani de la organizarea poștală definitivă în Principatele Române", în revista „FILATELIA", nr. 11/1982.
[3] Publicate în „MONITORUL, JURNAL OFICIAL AL PRINCIPATELOR UNITE" nr. 197 din 6 septembrie 1862.

țară, adresa nr. 32468 din 7 septembrie 1862, prin care le-a comunicat conținutul hotărîrii Consiliului de miniștri. Prin această adresă se sublinia, pe de o parte, importanța extinderii comunicațiilor și corespondenței particularilor iar, pe de altă parte, se insista asupra urgenței cu care subprefecturile urmau să stabilească și să comunice numele funcționarului sau particularului care a acceptat să dirijeze serviciul poștal la plasa respectivă [4].

Modul în care s-a desfășurat acțiunea pentru îndeplinirea dispozițiilor de mai sus poate fi urmărit în dosarele respective (fondul Prefectura) ce se mai găsesc la Arhivele Statului, filialele județene [5]. Din conținutul lor se poate constata :

— prefecții de județe au transmis imediat subprefecților ordinul primit, acestia au întîrzîiat răspunsul lor și abia după revenirea ministerului de afaceri interne, prin ordinul nr. 40675 din 29 noiembrie 1862, au comunicat listele cerute.

— unele subprefecturi nu au putut găsi persoanele care să accepte efectiv prestarea serviciului poștal cu o remunerație atît de modică.

Totuși, deși cu întîrzîiere și nu peste tot, aceste birouri poștale au luat ființă. Dar aceasta constituia numai o latură a organizării serviciului poștal rural, cealaltă fiind problema recrutării și organizării personalului care urma să efectueze purtarea trimiterilor poștale în și din mediul rural, personal disciplinat și prezentînd garanția îndeplinirii corecte a remiterii corespondenței. Această problemă a format și ea obiectul preocupărilor Consiliului de miniștri care, prin jurnalul din 5 august 1863, a reglementat organizarea vătășeilor, sătești, decizînd următoarele :

„Art. 1. Toți vătășei ce comunele rurale sînt datoare a avea, să se organizeze după modul dorobanților, schimbîndu-se și numele de vătășei în dorobanți.

Art. 2. Ei se vor asemăna dorobanților actuali și vor urma să fie dați de sate ca și pînă acum, în aceiași proporție a vătășeilor, adică unul la 50 familii. Îmbrăcămintea lor li se va da asemenea de sate ; ea va fi în modul cel mai simplu după exemplul grănicerilor, întrebuințîndu-se dimia fabricată în țară, iar echipamentul și armătura va fi pe contul statului.

Art. 3. Dorobanții călări și pedeștri vor forma în fiecare district cîte o companie subîmpărțită în căprării de cîte zece oameni una și se vor comanda de actualu comandir de jandarmi și dorobanți al respectivelor districte.

Art. Două treimi de dorobanți se va concentra de două ori pe an pentru exercițiu, conform legiuirii dorobanților.

Art. 5. Un regulament special elaborat în chipul cel mai practic de Ministerul de resbel va determina epocile concentrării și modul instrucțiunii, avînd în vedere a nu se stînjeni serviciul lor administrativ.

Art. 6. Un alt asemenea regulament elaborat de Ministerul de interne va determina întrebuințarea lor în serviciu.

D. D. Miniștri din interne și de Resbel, sînt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor jurnalului de față, după ce mai întîi vor mijloci și vor cîștiga aprobarea Măriei Sale Domnului" [6].

Înainte de elaborarea regulamentului prevăzut în art. 6 din jurnalul Consiliului de miniștri, Ministerul de Interne a efectuat și o documentare statistică, cerînd tuturor prefecturilor de județe, prin adresa nr. 22313 din 31 august 1863, să-i comunice numărul **actualilor vătășei,** dispoziție care a și fost executată. (de ex. prefectura jud. Dolj a comunicat că existau atunci 103 vătășei în plasa Câmpu, 90 în pl. Balta, 62 în pl. Jiul de Jos, 120 în pl. Dumbrava, 100 în pl. Jiul de Sus, 89 în pl. Amaradia și 80 în pl. Ocolului) [7].

Regulamentul „Pentru serviciul vătășeilor sătesci", aprobat de Domnitorul Alexandru Ioan Cuza (prin rezoluția pusă pe raportul nr. 26760 din 21 oct. 1863 al Ministrului de Interne Mihail Kogălniceanu) și publicat în Monitorul Oficial No. 214 din 28 oct 1863, conținea XVII articole. Prin primul articol se prevedea că vătășeii sătești sînt înființați pentru a face serviciul de trebuință în administrația și poliția rurală iar prin art. 5 se stabileau îndatoririle de serviciu ale acestor vătășei. Printre îndatoririle administrative figurau și acelea „De a purta toate hîrtiile de corespondență între comună și subprefectură de plasă, precum și de a face serviciul poștei între aceste localități." [8]

[4] Adresa nr. 32468/1862 se află la Arhivele Statului. Filiala Dolj, Fondul Prefecturii, dosar nr. 47/1862.
[5] De ex., pentru jud. Dolj, dosarul nr. 47/1862.
[6] Arhivele Statului, Dolj, fond Prefectura, dosar nr. 127/1863, p. 2.
[7] Ibidem, p. 55.

Acest complex de măsuri organizatorice, inițiate și luate în scopul realizării unei legături poștale efective între oficiile poștale de stat din reședințele de județ și localitățile din mediul sătesc, nu a dat rezultate satisfăcătoare din cauză că nu s-au înființat birouri poștale rurale decît în unele județe și plăși și chiar birourile înființate nu au putut realiza transportul trimiterilor poștale cu siguranța și celeritatea necesare. La aceste rezultate negative au contribuit deopotrivă: lipsa de interes din partea șefilor birourilor poștale, indisciplina vătășeilor și imposibilitatea expeditorilor șefi de oficii poștale de stat din reședințele de județ de a efectua vreun control și de a da sprijin poștei rurale. O altă organizare poștală rurală era necesară.

REORGANIZAREA din 1865. Insuccesul încercării din 1862—63 de a realiza o poștă rurală efectivă devenise evidentă la începutul anului 1865. Noul director al telegrafelor și poștelor, maiorul Cezar Librecht, cu sprijinul larg al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, a putut iniția și înfăptui o nouă organizare a poștei rurale, care a dat rezultate mult mai bune decît cea precedentă, deși numai parțială și de scurtă durată. După realizarea unei reglementări poștale generale, adică după intrarea în vigoare, la 1/13 ianuarie 1865, a legii telegrafo-poștale (promulgată prin Decretul domnesc nr. 1729 din 5 decembrie 1864) și a regulamentului „pentru fixarea taxelor telegrafo-poștale a corespondințelor interioare din România" (sancționat prin Decretul domnesc nr. 1728 din 5 decembrie 1864),

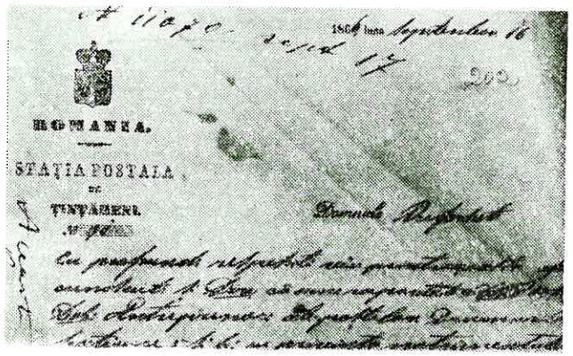

Fig. 1.

s-a putut trece la reglementarea specială a sectorului poștei rurale. Această ultimă reglementare a fost făcută prin Decretul nr. 357 din 26 februarie (10 martie) 1865 al domnitorului Al. I. Cuza, pentru înființarea poștei rurale [9].

Principalele dispoziții cuprinse în acest decret pot fi rezumate astfel:

a) Serviciul poștal rural va cuprinde toate comunele țării.

b) Strîngerea și predarea corespondențelor se va face de către administrația telegrafo-poștală, în care scop se înființează „expediții poștale" la toate reședințele de subprefecturi, expediții care vor sta în legătură cu stațiunile telegrafo-poștale [10] cele mai apropiate.

c) Comunele vor fi în legătură poștală cu stațiunile telegrafo-poștale, fie direct, fie prin intermediul expedițiunilor poștale de la reședința subprefecturii.

d) Toate cheltuielile privind înființarea și întreținerea serviciului poștal rural privesc județul respectiv. Această dispoziție era în concordanță cu articolul 52 alin. 11 din legea pentru înființarea consiliilor județene, text prin care se prevedea că, printre cheltuielile obligatorii ale județului erau și „Cheltuielile organizării și întreținerii unui serviciu de poștă de scrisori, între capitala județului și comunele principale" [11].

[8] Ibidem, p. 18.
[9] Publicat în BULETINUL TELEGRAFO-POȘTAL nr. 10/1865 p. 73.
[10] Adică oficiile telegrafo-poștale de stat din reședințele de județ sau alte cîteva localități.
[11] Lege promulgată prin Decretul Domnitorului Cuza nr. 396 din 31 martie 1864, în „Buletinul legilor Principatelor Unite Române, nr. 36—38/1864.

e) Birourile poștale de la reședințele subprefecturilor, numite „expediții", vor avea următorul personal: un expeditor poștal, un curier și un om de serviciu, ale căror **emolumente** se stabilesc de consiliul județean respectiv. Expeditorii și curierii rurali se recomandă de consiliul județean dar „vor fi numiți și întăriți" de guvern, după un examen prealabil de aptitudini. Ei vor funcționa sub răspunderea și garanția consiliului. Omul de serviciu „se rînduește" direct de către expeditor.

f) Serviciul poștal comunal, numit „serviciul distribuțiunilor comunale" se îndeplinește de notarii comunelor iar un călăreț comunal va fi însărcinat cu transportul corespondențelor. Atît notarul cît și călărețul vor funcționa pe răspunderea și garanția comunei care numește.

g) Tot personalul serviciului poștal rural, în ceea ce privește serviciul poștal, depinde de direcția generală a poștelor și telegrafelor, cu toate drepturile și obligațiile celorlalți amploaiați telegrafo-poștali în general. Funcționarea serviciului poștei rurale se va face conform legilor, regulamentelor și instrucțiunilor în vigoare pentru serviciul poștal.

h) Comunicațiile poștale între expedițiile poștale de la reședințele subprefecturilor și stațiile telegrafo-poștale cele mai apropiate se vor efectua cel puțin de două ori pe săptămînă iar „distribuțiile comunale vor avea de asemenea comunicații poștale cu expedițiunile poștale de la subprefecturi, sau direct cu stațiile telegrafo-poștale, tot cel puțin de două ori pe săptămînă. Administrația generală a poștelor va stabili marșrutul, zilele și orele.

Dispozițiile acestui decret au fost dezvoltate și precizate prin actul normativ intitulat **„Instrucții pentru serviciul poștei rurale"**, publicat în **„Buletinul telegrafo-poștal"** [12]. Astfel de precizări și completări, cuprinse în instrucțiuni, au fost, de exemplu, următoarele:

— Birourile poștale rurale, numite „Expediții rurale", nu se înființează la toate reședințele de subprefecturi, ci numai acolo unde nu existau stații telegrafo-poștale.

— Nu puteau ocupa funcția de expeditor rural decît persoanele care, în prealabil, aveau „o cunoștință prin practică cel puțin de o lună, despre manipulație și reguli poștale", redusă apoi la 15 zile.

— Instrucțiunile indicau și tariful poștal în vigoare, adică cel stabilit prin regulamentul sancționat prin decretul nr. 1828/1864, pus în aplicare de la 1/13 ianuarie 1865 [13].

— În privința transportării corespondenței, instrucțiunile precizau că, în fiecare săptămînă de două ori și anume duminica și joia, comunele trebuiau să trimită scrisorile și corespondența lor, **prin călăreți,** la biroul de expediție rurală de la sediul subprefecturii de unde, aceiași călăreți, primind corespondența sosită, trebuiau s-o ducă notarului spre împărțire. Comunele aveau obligația de a trimite călărețiii la biroul expediției rurale chiar dacă nu ar fi avut scrisori de expediat, călărețiii urmînd a ridica și aduce corespondența sosită.

Tot de două ori pe săptămînă, în zilele de luni și vineri, birourile de expediții rurale de la reședințele subprefecturilor trebuiau ca, după sosirea tuturor trimișilor comunali, să înainteze la stația telegrafo-poștală cea mai apropiată, **prin călăreți înadins înființați,** toată corespondența, iar după predarea acesteia urma ca aceiași călăreți să ia corespondența sosită și s-o ducă biroului de expediție rurală respectiv.

— La comune, notarii neavînd mărci poștale, ei primeau taxele poștale în numerar și, neavînd nici ștampile poștale, ei erau datori să însemne pe scrisori dacă acestea erau plătite, neplătite, recomandate ori cu recipisă de înapoiere (retur recipisă). Birourile de expediție rurală de la subprefecturi erau acelea care, primind de la comune scrisorile și banii, **lipeau mărcile poștale și aplicau ștampilele poștale.**

— Pentru predarea scrisorilor la **domiciliu** destinatarilor, aceștia urmau să plătească cîte trei parale, taxă în profitul trimișilor comunali sau ai birourilor de expediție rurală, această taxă nefiind datorată în cazul în care destinatarul se ducea să-și ridice scrisoarea de la biroul poștal (la comună ori la subprefectură).

[12] Nr. 15/1865, p. 121—124.
[13] Taxele poștale pentru scrisorile francate erau: 5 parale pentru scrisori locale, 20 parale pentru scrisori destinate altor localități, majorîndu-se cu taxa fixă de 10 par în caz de nefrancare. Taxa de recomandare era de 20 par și alte 20 par. pentru retur-recipisă.

— Prin instrucțiuni se stabilesc registrele și imprimatele ce trebuiau să țină și să manipuleze atît notarii comunelor cît și expedițiilor rurale. Cumpăna (cîntarul), **sigiliurile,** condicile și toate cele necesare urmau să fie făcute cu cheltuiala consiliilor județene **„după modelurile ce se vor da de Direcțiunea generală."**

Pentru înfăptuirea unităților de poștă rurală și începerea serviciului poștal efectiv, în sensul dispozițiilor normative mai sus expuse, erau necesare următoarele acțiuni :

1) În primul rînd recrutarea personalului poștal, cu respectarea condițiilor cerute. În prealabil trebuia să se fixeze remunerația expeditorului poștal, a curierului și a omului de serviciu de la expedițiile poștale, dat fiind că prin Decretul nr. 357/865 s-a dat consiliilor județene atribuția stabilirii „emolumentelor" acestora. Astfel fiecare consiliu județean a fixat, desigur în funcție de condițiile locale, salariile respective, rezultînd, din această cauză, deosebiri destul de mari între remunerațiile personalului, ca, de exemplu : salariul lunar al unui expeditor rural era de 300 lei în jud. Dolj și de numai 150 lei în jud. Muscel iar curierul era salarizat cu 250 lei în Dolj și cu 200 lei în Muscel. Pe de altă parte, în statele „de soldă a amploaiaților rurali ai Poștii" din jud. Muscel, pentru lunile septembrie, octombrie și noiembrie 1865 (singurele pe care le-am găsit în dosarul respectiv) nu figurează salariul vreunui om de serviciu. În consecință, pentru cele 4 expediții poștale înființate, consiliul jud. Dolj cheltuia lunar cîte 2 600 lei, în timp ce, pentru același număr de expediții poștale, consiliul jud. Muscel cheltuia numai 1 400 lei, apărînd, astfel, ca foarte probabil, că posibilitățile financiare ale județelor au constituit elementul principal în determinarea nivelului salariilor.

Alegerea și propunerea persoanelor pentru funcțiile de expeditor și de curier necesita, potrivit legii contabilității generale a statului [14], luarea unei garanții, pentru cazul păgubirii avutului statului astfel că, în dosarele respective ale anului 1865, se mai găsesc acte de garanție. De pildă, pentru Chiriță Rossescu, propus a fi numit expeditor rural la „Expediținea rurală a plasei Dumbrava" din jud. Dolj, s-a obținut un act de garanție din partea unei terțe persoane, anume George Demetrescu, act avînd următorul cuprins :

„GARANȚIE. Pentru D. Chiriță D. Rossescu, cel ce s-a numit espeditor rural, garantez cu starea mea, adecă cu via ce o am în plaiul Vulcănești pe moșia Prisaca, ca la caz de a sfeterisi ceva din cele ce i se vor încredința visavi de atribuțiile postului său, voi răspunde cu chiar zisa stare. 1865, aprilie 19. George Demetrescu" (actul este legalizat, sub nr. 1006 din 19 aprilie 1865, de comisarul coloarei galben, Craiova.) [15]

În afară de aducerea unei garanții, candidații la posturile de expeditori și curieri (conductori poștali) mai trebuiau să îndeplinească o condiție pentru a putea fi recomandați și, apoi, confirmați în asemenea posturi : ei trebuiau să obțină un minimum de cunoștințe asupra manipulării poștale, în care scop făceau practică la stația telegrafo-poștală respectivă timp de 15 zile. Abia după terminarea acestui stagiu șeful stației telegrafo-poștale propunea comitetului permanent județean, acele persoane spre confirmare. Astfel, prin adresa nr. 243 din 15 sept. 1865, șeful stației telegrafo-poștale Cîmpulung comunica Comitetului permanent Muscel :

„Găsindu-se aici însemnații amploaiați poștali rurali :

Espeditori	**Curieri**
Petre Geoculescu	D. Sterie Petrenu
Ion N. Popescu	Dumitrache Ștefănescu
Iancu Colteşti	la Plasa Rîurilor
la Plaiul Dîmbovița	„ „ Podgoria
la Plasa Argeșelu	
la Plasa Rîurilor	

[14] Promulgată prin Decretul domnesc nr. 1751 din 5 decembrie 1864, publicat în „Buletinul legilor Principatelor-Unite Române, nr. 91—93/1864.
[15] Arhiv. Statului Dolj, fondul Prefectura, dos. 114/1865, p. 22.

Aceștia se supun cu onoare la confirmarea Domniei-Voastre, aflîndu-se în serviciu poștal la acest biurou de la 1 septembrie în **instrucție ca practicanți,** rugîndu-vă tot odată a li se pregăti și cancelariile rurale [16]."

Stația telegrafo-poștală Craiova, după terminarea practicii de 15 zile, elibera certificate, cum era, de ex. cel nr. 164 din 1/13 aprilie 1865, avînd următorul conținut :

„CERTIFICAT.

D. Ghiță Michalescu trecîndu-și cursul de 15 zile la această stațiune, a studiat manipulația Poștială. Se atestă dară cu aceasta, spre a putea fi admis între expeditorii rurali.

Șeful stațiunii Thelegrafo-poștiale
ss Iconomu [17]."

După îndeplinirea celor două condiții — practica de 15 zile și constituirea garanției — comitetele permanente ale consiliilor județene au dat încheieri de admiterea candidaților și au înaintat ministerului de interne propunerile respective. Ministerul de interne și direcția generală a telegrafului și a poștelor au lucrat destul de operativ, confirmînd propunerile și comunicînd confirmările fără multă întîrziere. De ex., Comitetul permanent al jud. Dolj a dat o încheiere de admiterea solicitanților la 15 mai 1865 și prin adresa nr. 683 din 20 mai a cerut confirmarea persoanelor propuse iar, prin telegrama nr. 316 din 12 iunie, directorul general al telegrafelor și poștelor, Cezar Librecht, comunica comitetului permanent Dolj : „Personalul recomandat cu No 683 pentru posturile de expeditori și conductori rurali confirmîndu-se de D. Ministru, veți binevoi a-i instala în fonctiuni spre a putea începe serviciul de îndată [18]."

Confirmarea expeditorilor și conductorilor rurali se făcea prin decizie și se publica în Buletinul telegrafo-poștal. Astfel în nr. 15/1865 (p. 118) se găsesc următoarele confirmări, făcute prin decizia nr. 3287 din 15 iunie 1865 :

Plasa	Expeditori	Conductori
	Județul Dîmbovița	
Ialomița	Mat. Tănăsescu	Petre Ionescu
Plaiurile-Unite	Niță Nicoară	Niță Tudorache
Bolintinului	Petre Trofim	Ghiță Petre
	Județul Olt	
Șerbănești	I. Sevastian	—
Vedea	Ștefan	—
Oltu	Grigore Murgescu	—
	Județul Botoșani	
Siretului	Dimitrie Neagu	—
Cosula	Zamfir Dimitri	—
Miletin	Nicolae Catirescu	—
Jijia	Vasile Nicolescu	
Ștefănești	George Vasilescu	

[16] Arhivele Statului Argeș, fondul Prefectura jud. Muscel. dos. 40/1865. p. 11. lieigloriii
[17] Arhivele Statului Dolj, fond Prefectura. dos. 114/1865, p. 103.
[18] Ibidem, p. 35.

Județul Prahova

Prahova	C. Carcalechi	—
Cricovului	Ștefan Rotărean	—
Cîmpului	Ioan Popovici	—
Teleajen	G. Stănciulescu	—
Filipești	Hristod. Popescu	—
Podgoria	C. Ioan Dănescu	—

Județul Dolj

Dumbrava	Chiriță Rosescu	C. Niculescu
Jiu de Sus	Ioan Rădulescu	George Ionescu
Balta	Dimitrie Defleury	Ștefan Bîrdan
Amaradia	Dim. G. Bălăcioiu	Ioan Hristodorescu

Județul Ialomița

Cîmpului	Iorgu Penescu	—
Ialomița	Const. Chiriacescu	—
Borcea	Iancu Scărlătescu	—
Balta	Panait Batcovici	—

În același număr al Buletinului telegrafo-poștal (p. 119) sînt trecuți expeditorii rurali din jud. Gorj, confirmați prin decizia nr. 3550 din 23 iunie 1865, anume: Constantin Gheorghescu la plasa Novaci, Vasile Mongescu la plasa Vulcan, Gheorghe Uricescu la plasa Amaradia și Răducan Corlan la plasa Gilortului. Iar în Buletinul Nr. 20 din 3 septembrie 1865 găsim trecuți ca fiind confirmați în posturile de expeditori rurali:

— **la județul Muscel:** Gheorghe Eftimie (la plasa Dîmbovița), Ghiță Bănicescu (plasa Argeșel), Ion Stîlpeanu (plasa Rîurile) și Tache Măgurea (plasa Podgoria);

— **la județul Iași:** Mihalache Gheorghe (la plasa Turia), M. Cristienescu (plasa Stavnicul), Petre Vasiliu (plasa Cârligătura), Costache Costin (plasa Codru), Gustav Titgerald (plasa Copou), Alexandru Isidor (plasa Branișteа) și M. Codzin (plasa Bahlui).

Din datele de mai sus rezultă că în cele 9 județe, respectiv în cele 40 plăși citate au fost confirmați 40 expeditori rurali și numai 7 conductori (curieri), anume în cele trei plăși ale jud. Dîmbovița și în cele 4 plăși ale jud. Dolj.

2) Birourile poștale rurale de la reședințele subprefecturilor nu ar fi putut funcționa fără localuri corespunzătoare. Direcția generală a dat din timp dispozițiile necesare și, la rîndul lor, stațiile telegrafo-poștale au sesizat comitetele permanente județene. Astfel, de ex., stația tel-poștală Cîmpulung, cu adresa nr. 159 din 23 iunie 1865, solicita președintelui comitetului permanent „a lua dispoziții pentru a închiria localurile de cancelarie prin plăși și pregătirea mobilierului necesar serviciului poștelor rurale" iar acesta din urmă cerea prefectului județului Muscel să binevoiască a ordona subprefecților „a angaja case pentru acele birouri a căror chirie anuală să nu treacă peste lei 300, avînd trei încăperi" iar pe de altă parte să organizeze licitație publică pentru procurarea mobilierului necesar [19].

Aceeași preocupare și aceeași filieră au parcurs-o stația telegrafică-poștală Craiova și consiliul județean Dolj, la dosarul respectiv găsindu-se, atît contractul de închiriere din 18 iunie 1865 pentru închirierea a trei camere din localul lui Porumb Brădescu, în comuna Brădeștii de Sus, pentru biroul poștal rural al plășii Jiul de Sus, pe termen de 3 ani cu chirie de cîte 20 galbeni pe an, cît și contractul de închiriere din 21 iulie 1865, pentru casele (hanul) din comuna Terpezița, pe termen de un an, cu 35 galbeni pe an, necesar funcționării biroului poștal rural al plășii Dumbrava [20].

Desigur că în același mod și cu aceleași rezultate s-a procedat și în celelalte județe în care s-a putut organiza serviciul de poștă rurală.

3) În privința mobilierului și ustensilelor, strict necesare, încă de la 6 martie 1865, cu adresa nr. 1054, direcția generală a telegrafelor și poștelor, semnată de directorul general Cezar Librecht, comunica președinților consiliilor județene lista „mobilierului necesar pentru fiecare plasă fără de care acest serviciu nu poate începe", această listă cuprinzînd:

I. O masă de lemn.
II. Un dulap.
III. Greutăți zecimale (acestea se găsesc în București cu 80 lei cutia).
IV. Două șfeșnice de alamă.
V. Una casetă de fer.
VI. Una pereche călimări cu nisiperniță.
VII. Una cumpănă de alamă pentru scrisori, șurupuită de masă (există în București, 40 lei).
VIII. Cinci ștampile (se pot face în București, însă: cele mecanice cu cîte 96 lei una, iar cele simple mult mai eftin).
IX. Tabla de inscripție, în lungime de 1 metru, lărgime 0,5 metri, fundul negru iar inscripția cu litere albe precum urmează:

Județul
Plasa
Expediținea poștală [21].

Toate acestea trebuiau procurate și plătite de județe iar, în fapt, mobilierul s-a confecționat local, ustensilele și ștampilele fiind comandate și confecționate în București.

Care erau ștampilele comandate și primite de noile birouri poștale rurale aflăm din listele de obiectele primite de birourile de expediție rurală. Astfel, „Lista de cîte obiecte de mobilier s-au primit la Biuroul expediținii Poștei Rurale al Plășii Jiului de Sus" cuprinde și următoarele:

„. . . . . .

6. 1 Cutie tinichea cu șapte bucăți instrumente pentru manipulat, sigiliu, ștampilă, Recomandat, după plecare, franco, anolarea mărcilor, și peria de uns.
7. 1 cutie mică cu treizeci și una litere numerile zilelor luni și douăsprezece numirea lunilor [22]."

O descriere asemănătoare se află în „Lista de obiectele primite a Expediției rurale plasa Balta" din jud. Dolj, anume:

„Una pecete a biroului, una ștampilă cu titulația biroului, idem cu franco, idem cu recomandat, idem tăierea mărcilor, idem după plecare, una periuță de pus cerneala" [23]. Așadar, în afară de sigiliu, expedițiile poștale rurale posedau următoarele ștampile poștale: 1) ștampila „cu titulația biroului" care era ștampila de zi, cu dată și individualizarea biroului poștal rural prin indicarea districtului și plășii, 2) ștampila pentru tăierea sau anularea mărcilor, adică ștampila în forma de grătar simplu, 3) ștampila cu inscripția „FRANCO", 4) ștampila cu inscripția „RECOMANDAT" și 5) ștampila cu inscripția „DUPĂ PLECARE".

Ștampilele poștale au fost comandate de consiliile județene, prin direcția generală a telegrafelor și poștelor, la un atelier din București care, uneori le-a livrat cu întîrziere. Astfel comitetul permanent Dolj a comandat, pentru cele patru birouri de expediție poștală rurală din județ, un număr de 20 ștampile, reprezentînd 4 seturi de cîte 5 ștampile poștale. Dar în iulie 1865 încă nu sosiseră aceste ștampile și cele patru birouri au început să funcționeze fără a avea ștampile, ceea ce a determinat pe prefectul jud. Dolj să adreseze furnizorului, anume A. Sulder & Comp., (București) scrisoarea ultimativă nr. 1205 din 16 august 1865, avînd următorul conținut:

„D. A. SULDER & Co.

Domnule,

Conform tocmelii avută cu Dv. pentru facerea peceților trebuitoare la patru biurouri poștale rurale din acest județ, cu prețul de lei una mie trei sute No 1300 lei,

[19] Arhivele Statului Argeș, fondul prefectura Muscel, dosar 40/1865, p. 32 și 34.
[20] Arhivele Statului Dolj, fondul prefectura, dosar 114/1865, p. 56 și p. 75.
[21] Arhivele Statului Dolj, fond Prefectura, dosar 182/1866.
[22] Arhivele Statului Dolj, fond Prefectura, dosar 114/1865, p. 198.

Subsemnatul vă pune îndatorire ca în termen de 15 zile de astăzi să predați Comitetului arătatele peceți, primind prețul lor.

Numele bir. poștale sînt :
Biuroul poștal din plasa DUMBRAVA,
Biuroul poștal din plasa Amaradia.
Biuroul poștal din plasa Jiu de Sus,
Biuroul poștal din plasa Balta.

Președinte Prefect [23]"

Această adresă energică a avut efect și furnizorul a livrat ștampilele. Nu știu exact la ce dată, dar, în orice caz, înainte de 1 octombrie cînd, prin adresa nr. 21 din 1/13 oct. biroul poștal rural al plășii Jiu de Sus comunica prefectului jud. Dolj că : „Toate instrumentele Reguli poștale s-au primit la acest birou, afară de cumpene, care și acestea sînt de neapărată trebuință [24]."

4) Registrele și formularele poștale necesare funcționării birourilor poștale rurale au fost trimise la timp de către direcția generală a telegrafelor și poștelor, după cum rezultă din adresa nr. 3602 datată 26 iunie 1865, prin care această direcție comunica comitetului permanent al jud. Dolj : „Pentru deschiderea biurourilor poștale rurale ale districtului Dolj, am onoare D-le Președinte a vă înainta odată cu aceasta cincizeci și șase condici și cincimii cincisute coale imprimate [25]."

Prin parcurgerea tuturor acestor etape organizatorice, în care **inițiativa, îndrumarea și controlul le-a avut permanent direcția generală a telegrafelor și poștelor,** al cărei director general s-a bucurat **de încrederea și înțelegerea Domnitorului Alexandru Ioan Cuza,** și, pe de altă parte prin activitatea șefilor stațiilor telegrafo-poștale, ca și cu ajutorul prefecților de județe, s-au putut înființa un număr important de birouri poștale rurale la nivelul subprefecturilor, în comunele de reședință ale plășilor. Aceste birouri și-au luat diferite denumiri, ca de exemplu :

— „Stația poștală rurală a despărțirii BALTA" (jud. Dolj) ;
— „Serviciul biroului poștal rural al arondismentului Negoești" (jud. Ilfov) ;
— „Biroul Espedițiunii poștei rurale al despărțirii Amărăzii (jud. Dolj) ;
— „Biroul poștal rural Plasa Dîmbovița" (jud. Ilfov).

Printre **primele** birouri poștale rurale înființate **efectiv** au fost și cele din județul Dolj și anume începînd cu luna iulie 1865, ceea ce reiese din existența statelor de salarii plătit pentru fiecare din lunile iulie 1865-mai 1866. S-au găsit aceste state, intitulate „pentru prezența amploaiaților biroului poștal rural...", pentru toate cele patru birouri ale plășilor : Jiul de Sus, Amaradia, Balta și Dumbrava, cu totalul salariilor lunare de 650 lei (lei 300 pentru expeditor, lei 250 pentru conductor și lei 100 pentru omul de serviciu) la fiecare biurou. Plata s-a făcut prin emiterea unor mandate de plată care, în afara sumei de 650 lei lunar pentru salarii mai cuprindea și o mică sumă (în genere cîte 30 lei de fiecare birou) pentru „speze de birou".

Birourile poștale rurale de la reședințele subprefecturilor din județul Ilfov, în număr de cinci, au fost înființate ceva mai tîrziu, probabil în august și septembrie 1865. Aceasta se poate deduce din numerile și datele adreselor prin care acele birouri solicitau să li se trimită mărci poștale pentru francarea corespondenței, anume :

— Biroul rural plasa Negoești, adresa din 24 august 1865 ;
— Biroul rural plasa Mostiștea, adresa nr. 1 din septembrie 1865 ;
— Biroul rural plasa Snagov, adresa nr. 3 din 11 septembrie 1865 ;
— Biroul rural plasa Sabaru, adresa nr. 3 din 18 septembrie 1865 [26].

Biroul poștal rural din plasa Dîmbovița a cerut să i se trimită 100 bucăți mărci a 20 parale abia prin adresa nr. 1 din 24 noiembrie [27], ceea ce ar însemna că a început să funcționeze cu două luni în urma celorlalte patru birouri rurale din același județ Ilfov.

[22] Ibidem, p. 200.
[23] Ibidem, p. 183.
[24] Ibidem, p. 187.
[25] Ibidem, p. 58.
[26] Arhivele Statului București, fondul Direcția Generală a poștelor, dosar nr. 173/1864, p. 42, 44, 45 și 46.
[27] Ibidem, p. 61.

Birouri poștale rurale nu s-au înființat însă în toate plășile :

a) în primul rînd, desigur din motive de economie, chiar în instrucțiunile de aplicarea Decretului nr. 327/1865 se prevedea că birourile poștale rurale nu se înființează la toate reședințele de subprefecturi ci numai acolo unde nu existau stații telegrafo-poștale. Pe baza acestei dispoziții normative, nu s-au înființat, de exemplu, expediții rurale, în județul Dolj, la plasa Ocolul (existînd oficiul Craiova), la plasa Câmpul (existînd oficiul Calafat) și la plasa Jiul de Jos (existînd oficiul Bechet).

b) Dar, și aceasta constituie principala deficiență a organizării efective din 1865—66 a poștii rurale, un număr mare de județe nu au putut, ori nu au vrut, să înființeze expediții poștale rurale la reședințele subprefecturilor. Astfel, după cîte se cunoaște, se pare că din cele 33 județe ale României din 1865, numai în 22 din ele s-au înființat astfel de expedițiuni rurale [28], în restul de 11 județe continuînd practicarea transmiterii administrative a corespondenței.

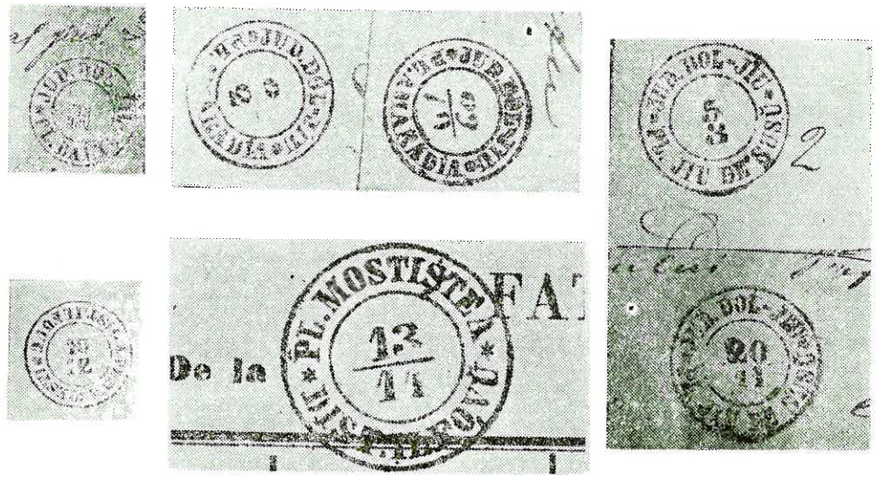

În acele plăși în care nu s-a înființat birou de poștă rurală, din cauza existenței unei stații telegrafo-poștale, transmiterea scrisorilor a continuat a se face „ca mai înainte", adică prin prefectură și subprefecturi. Astfel, stația tel.-poștală Craiova, cu nr. 167 din 12 sept. 1865, comunica prefectului jud. Dolj :

„Nefiind poștă înființată în plasa Ocolu, conform dispozițiilor uzitate, vi se alătură una epistolă No 556 recomandată, adresa Theodor Roșca comuna Mischii, învitîndu-vă a regula sigura înmînare adresatului și a înapoia recipisele inclauzatele acestei stații [29]."

Pentru scrisorile nefrancate, numite „cu porto", tot pe cale administrativă, adică prin suprefecturi, se încasa de la destinatari suma de plată, aceasta trimițîndu-se, prin intermediul prefectului, stației tel.-poștale. De ex., stația tel.-poștală Craiova trimitea prefectului jud. Dolj adresa nr. 57 din 18 februarie 1866, cu următorul cuprins :

„În alăturare transmit trei scrisori, din care două cu porto și cealaltă recomandată sub No 88, adresată pentru comune din plasa Ocolul, rugîndu-vă a face ca să se dea cît mai curînd în primirea adresanților, de la care împlinindu-se portul cuvenit (lei 1 par 20), veți binevoi a-l trimite la stațiune împreună cu ambele recipise ale celei recomandate [30]."

[28] S-au înființat Expediții rurale în județele : Bacău ; Bolgrad ; Botoșani ; Buzău ; Dîmbovița ; Doljiu ; Dorohoi ; Ialomița ; Iași, Ilfov ; Mehedinți ; Muscel ; Neamțu ; Olt ; Prahova ; Putna ; Rm. Sărat ; Roman ; Suceava ; Teleorman si Gorj.
[29] Arhivele Statului Dolj, fondul Prefectura, dosar nr. 141/1865.
[30] Idem, idem, dos. nr. 135/1866.

In general, subprefecții aduceau la îndeplinire, uneori cu întîrzieri, aceste sarcini poștale concrete, transmise prin ordinul prefecților de județ, comunicînd de executarea și trimițînd „portul" încasat. Iată un exemplu : prin adresa nr. 5109 din 31 august 1865, subprefectura Amaradia comunica prefectului jud. Dolj : „Acele patru epistole recepute cu ordinu Domniei-Voastre No 10803, urmat pe adresa

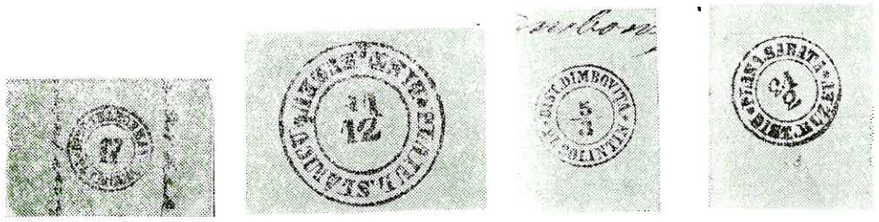

d. șef al Stațiunii Telegrafice-poștale No 204 dîndu-se în primire adresanților cuprinși, cu respect se înaintează Dv. lei trei în moneda indicată pe contrapagină porturile cuvenite a se împlini de la primitorii acelor epistole [31]."

În unele cazuri, subprefecții nu se preocupau de serviciul poștal și mai ales de încasarea, de la destinatari, a sumelor reprezentînd „porto" pentru scrisorile **nefrancate.** Astfel, stația tel.-poștală Ploești a fost nevoită să ceară, prefectului jud. Prahova, prin adresa nr. 500 din octombrie 1865, să ia măsuri pentru achitarea sumei de 50 lei și 23 parale, reprezentînd „portul scrisorilor prin subprefecturile din acest district conform tabloului înaintat dv. cu adresa nr. 327 din 11 august a.c.", cum și să revină prin adresele nr. 34 din 29 ianuarie 1866 și nr. "262" din 9 mai 1866 [32]. Deasemenea, stația telegrafo-poștală Craiova, prin adresa nr. 36 din 29 ianuarie 1866, ruga pe prefectul jud. Dolj „să dea ordin sever subprefectului plășii Dumbrava" : a face ca poșta să nu mai întîmpine obstacole [33].

Cu toate lipsurile și dimensiunile sale limitate, serviciul poștal rural înființat în 1865 a reprezentat un început bun, susceptibil de îmbunătățire și extindere, dar care, în urma abdicării silite a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza și îndepărtarea directorului general al telegrafelor și poștelor Cezar Librecht, a fost practic desființat.

Din adresa nr. 261/1866 (14 iunie) a șefului stației tel.-poștale Craiova către prefectul jud. Dolj [34] reiese că desființarea birourilor de expediții rurale s-a făcut pe data de 15/27 mai 1866, dată care, pentru județul Dolj este confirmată prin statele de salarii. În adevăr, ultimele state de salarii pentru întregul personal al celor patru birouri rurale au fost întocmite numai pentru primele 15 zile din luna mai 1866. Totuși, aceste birouri rurale din Dolj au mai funcționat și în cea de a doua jumătate a lunii mai, dar numai cu un singur salariat, anume curierul. În adevăr, cu adresa nr. 22 din 30 mai 1866, expediția rurală din plasa Balta a trimis comitetului permanent, județean statul de plata curierului pentru timpul **15—30 mai 1866** [35] iar prin adresa nr. 69 din 14/1866, plasa Jiul de Sus a procedat la fel. Dar prin încheierea sa din 2 iunie 1866, Comitetul permanent al județului Dolj a hotărît următoarele :

„...ia rezoluțiunea a se comunica de îndată d-lor subprefecți respectivi că serviciul poștal rural este desființat în totul și prin urmare, pe de o parte **să înceteze din funcțiune curierii expeditori, rămînînd a se îndeplini serviciul ca în trecut,** fără amestecul stațiunii, **ci de a dreptul cu prefectura** prin vătășei, iară pe de alta să trimită stației de urgență venitul ce se va aduna..." [36].

[31] Pe verso adresei No. 5109 din 31 august 1865, subprefectul plasei Amaradia a notat monedele (sfanți, creițari) în care a trimis 3 lei.
[32] Arhivele Statului jud. Prahova, fondul Prefectura, dosar nr. 26/865, p. 217, 232, 235.
[33] Arhivele Statului Dolj, fond Prefectura, dosar nr. 135/1866, p. 7.
[34] Idem, idem, dosar nr. 182/1866, p. 5 și 16.
[35] Idem, idem, dosar nr. 34/1866, p. 99.
[36] Arhivele Statului, Dolj, Fondul Prefectura Dolj, dosar nr. 182/1866 pag. 8 și 27.

În consecință, personalul poștal rural, de la așa numitele „Expediții rurale" create în vara și toamna anului 1865, a fost îndepărtat. Numai județul Ilfov s-a bucurat de o altă măsură, personalul poștal rural nefiind suprimat ci numai redus. Prin adresa nr. 142 din 26 ianuarie 1867, a Comitetului Permanent al județului Ilfov, către șeful oficiului poștal central București, se comunicau următoarele :

„La adresa dv. No 51 vă răspund că după Budgetul votat de Consiliul general al districtului, pentru anul curent, Biurourile poștale de plăși s-a redus numai la un expeditor poștal care va purta titlul de agent comunal și care va fi atașat pe lîngă Subprefect ; iar transportul expediției se va urma prin vătășei ; din cauză că Budgetul nu s-a confirmat încă, s-a suprimat aceste posturi, rămînînd a se înființa îndată ce se va primi Budgetul, cînd se va comunica și acelui onor. oficiu numele persoanelor ce se vor orîndui [37]."

Primindu-se aprobarea bugetului, Comitetul permanent al jud. Ilfov a numit pe acești agenți și, prin adresa nr. 237 din februarie 1867, a comunicat direcției generale a telegrafelor și poștelor, următoarele :

„După găsirea cu cale a onor Consiliu general al acestui district, expeditorii poștali s-au suprimat de la 1-iu ianuarie, reînființîndu-se aceste posturi prin budgetul anului corent, sub numire de agenți comptabili comunali și expeditori poștali rurali, atașați la fiecare subprefectură, cîte unul a 250 lei pe lună.

Aceste posturi, din cauza neprimirii budgetului districtului aprobat, nu s-au putut înființa decît de la 3 corent și comitetul a și numit persoanele de mai jos însă :

Dl. Malache Anghelescu la plasa Negoești
Dl. Ilie Anghelescu la plasa Dîmbovița
Dl. Dumitru Nicolescu la plasa Sabaru
Dl. Răducan Marinescu la plasa Mostiștea
Dl. Vasile Ionescu la plasa Snagovu.

Acești funcționari întrucît privește atribuțiunile poștale au să se conforme instrucțiunilor și regulamentelor ce li se vor da de către dv., iar ca agenți comunali vor fi sub imediata ascultare a d-lor subprefecți, care sînt răspunzători de această îndeplinire a datoriilor lor. Transportul expedițiilor între acea Onor. Direcțiune și subprefecturi se va efectua prin adușii vătășei ce se va pune, spre acest sfîrșit, la zilele ce sînt fixate de către D-nii Subprefecți în serviciul expeditorilor, rămînînd a se îndeplini acestea prin curierii On. Direcții numai la plășile pe unde au trecere.

Am onoare dar a comunica și dv. acestea spre știință și regulă, binevoind a cunoaște că deodată cu aceasta am dat ordinile cuvenite, atît numiților funcționari, cît și D.d. Subprefecți a se conforma întocmai instrucțiunilor ce li se vor da de Dv., asupra exactității portului expediției și celorlalte atribuțiuni poștale [38]."

Dacă în județul Ilfov, în care s-a creat un regim excepțional, cu caracter poștal, serviciul poștal rural a funcționat satisfăcător, în restul țării, serviciul poștal efectuat prin personalul pur administrativ al subprefecturilor a funcționat atît de neregulat încît a determinat intervenția ministrului de interne Ștefan Golescu care a trimis prefecților de județe circulara nr. 5965 din 31 august 1867, în care, printre altele, se prevedeau următoarele :

„Am primit nenumărate reclamații că scrisorile și ziarele adresate în comunele rurale merg foarte neregulat și sufăr întîrzieri mari, adeseori se pierd, astfel că se poate zice că corespondența pentru aceste localități nu există. Pînă se va lua dispoziții pentru înființarea unui serviciu regulat de poștă rurală, administrația poate împlini această lacună, pentru care s-au luat dispozițiile următoare :

Prefecturile și subprefecturile care sînt în vecinătate de biurourile poștale vor trimite pe un împuternicit la aceste biurouri, în zilele de poștă, ce se vor indica de șefii respectivi ai biurourilor poștale, ca să primească și să predea toată

[37] Arhivele Statului București, Fondul Dir. Gen. a poștelor, dosar nr. 20/1867, pag. 23.
[38] Ibidem, pag. 22 și 63.

corespondența pentru districtul sau plasa ce-l privește. Subprefecturile care nu sînt în vecinătate de biurouri poștale, să trimeată de două ori pe săptămînă, lunea și joia, un împuternicit la prefectură, care să primească și să predea toată corespondența pentru plasa respectivă.

Asemenea primăriile fiecăreia comună rurală să fie datoare a trimite la subprefectură, iarăși de două ori pe săptămînă, miercurea și sîmbăta, cîte un vătășel călare care să primească și să predea corespondența pentru comunele lor.

În fiecare comună notarii primarilor vor primi și expedia prin vătășei, joia și dumineca, corespondența în comunele lor. Vătășeii din comunele rurale, pentru fiecare scrisoare predată la adresa sa are dreptul a primi de la adresant cîte 3 parale în folosul lor, conform legii poștale.

Pentru a se scuti administrația poștală de a ține comptabilitatea comunelor rurale, ce nici nu s-ar putea face într-un mod regulat și pentru că purtarea corespondenței în comunele rurale se va face prin vătășei, care în mare parte nu pot garanta în cazuri de pierderi pentru obiecte de valoare, de aceia veți face a se anunța prin comune că poșta rurală nu primește decît ziare și scrisori simple (fără valoare, sau recomandate și retur recipisă), acestea însă francate, plătită prin timbre poștale, de care se vor găsi la toate biurourile în cantitatea necesară. Pentru scrisorile de valoare, gropuri, pachete și scrisori recomandate adresate în comunele rurale, acestea se vor ține la biurorile poștale care vor trimite avizuri adresanților prin poșta rurală spre a merge însile sau împuterniciții lor în regulă a le primi.

Pentru că la început francarea scrisorilor nu se va face de toți, șefii birourilor poștale vor trimite avizuri adresanților și în cazul cînd vor primi scrisori nefrancate, însemnînd pe acele avizuri „D . . . . . are a primi o scrisoare nefrancată, să trimeată portul de . . . . . par" și primind portul o va expedia la adresă, dacă nu va veni adresantul să o ia.

Veți da ordine severe ca scrisorile să nu se deschidă de nimeni sub osînda prevăzută de codul penal, cu închisoare pînă la un an, asemenea ziarul să nu se scoată de sub bandă și să se citească mai înainte de a le preda adresanților. Am auzit adesea că acest din urmă abuz este foarte răspîndit și vă trag atențiunea a pedepsi aspru pe cei ce comit asemenea fapte.

Ministru SS Ștefan Golescu.

Șeful secției SS Peride.

Avem a face, deci, cu o încercare de reorganizare a serviciului poștal rural, tot în cadrul strîmt administrativ consistînd, în esență, în două măsuri:

a) disciplinarea serviciului poștal prin stabilirea de zile fixe pentru transportul corespondenței de la subprefecturi la prefectură și de la comune la subprefecturi, ca și prin interzicerea violării secretului corespondenței;

b) restrîngerea transportului poștal spre și din comunele rurale numai la corespondența (scrisori, ziare), simplă și francată, cu excluderea scrisorilor recomandate, a celor de valoare, a gropurilor cum și a scrisorilor nefrancate, pentru care destinatarii trebuiau anunțați prin avize, trimise de oficiul poștal ultim, a se prezenta să le ridice, sau-pentru cele nefrancate-să trimită porto-ul datorat.

Măsura reținerii la ultimul oficiu poștal de Stat a scrisorilor recomandate, de valoare, sau nefrancate și anunțarea prin avize a destinatarilor, era cu totul nepractică și nu a dat rezultate. Din această cauză, după mai puțin de trei luni, direcția generală a poștelor s-a văzut nevoită să ia o altă măsură, mai drastică și anume să interzică primirea și expedierea scrisorilor nefrancate pentru mediul rural. În Monitorul oficial nr. 246 din 2 (14) noiembrie 1867, s-a publicat următorul anunț al direcției generale a telegrafelor și poștelor:

[39] În dosarul nr. 67/1867, Fondul prefectura județului Dolj, la Arhivele Statului Dolj și Monitorul oficial.

„Direcția este informată că, întrebuințarea avizelor pentru scrisorile ce se depun nefrancate pentru comunele rurale, nu este de nici un folos; prin urmare se anunță că pe viitor nu se va mai primi nici nu se vor expedia scrisori nefrancate pentru comunele rurale". Francarea se va face prin lipire de timbre poștale".

Deoarece publicul a continuat a trimite scrisori nefrancate către destinatari locuind în comune rurale, aceste scrisori, neexpediate la adresă, se strîngeau la oficiile poștale și, conform ordinelor date, se distrugeau periodic prin ardere, astfel cum rezultă din adresa nr. 1 din 2/14 februarie 1869 a casierului central București[40].

Încercarea de disciplinare și de organizare a serviciului de poștă rurală în cadrul administrativ, inițiată de ministrul de interne în anul 1867, nu a dat nici ea rezultate satisfăcătoare astfel încît, guvernele țării și-au format, cu timpul, convingerea necesității unei noi organizări, în cadrul poștal și pe bază de lege, a poștei rurale.

În privința ștampilelor poștale folosite de birourile de expediție poștală rurală de la subprefecturi, se pot spune următoarele: — dacă nu cunosc, în mod cert, ștampile datînd din 1862, s-au găsit destul de multe amprente ale ștampilelor din 1865—1866. Toate aceste ștampile au forma rotundă, cu două cercuri concentrice, între care se află inscripția de loc, inscripția de dată aflîndu-se în mijlocul cercului interior.

— În mod excepțional, ștampilele folosite de expedițiile poștale din plășile județului Mehedinți (care în partea inferioară aveau un mic ornament în formă de steluță) și ștampilele folosite de expedițiile poștale din plășile județului Iași (care, în partea inferioară, aveau un ornament în formă de agrafă bogată), nu indicau județul, ci numai denumirea plășii respective. Ștampilele poștale utilizate de toate birourile de expediție poștală din toate celelalte județe cuprindeau atît denumirea plășii cît și numele județului în care se găsea plasa respectivă.

— toate ștampilele indică data zilei și a lunii, pe două rînduri, cu cifre arabe. Ele nu indică anul, iar cifrele exprimînd ziua și luna sînt, în regulă generală, despărțite printr-o linioară, ca linia de fracție, dar uneori această linioară lipsește (ca de ex., la ștampila Pl. Negoești din dist. Ilfov, la ștampila Pl. Jiu de Sus din județul Dolj, etc.).

Ștampilele exprimînd denumirea atît a plășii cît și a județului prezintă mai multe deosebiri, precum următoarele:

— pentru marea majoritate a ștampilelor s-a preferat expresia district, prescurtat „DIST.", ca de ex. „DIST. BUZEU", „DIST. ILFOVU.", etc. Numai pentru județul Dolj, ca și pentru județele Roman și Suceava[41] s-au comandat și confecționat ștampile cu expresia județ.

Cele mai multe din ștampilele cu expresia „DISTRICT" indicau denumirea plășii în cea inferioară, ca de ex.: „DIST. PRAHOVA, PL. CÂMPU"; „DIST. TELEORMAN, PL. TÎRGULUI."; „DIST. DÎMBOVIȚA. PL. BOLINTIN.", Dar ștampilele expedițiilor rurale ale plășilor din județele Putna, Buzeu și Ilfov purtau inscripții în care denumirile plășilor se aflau în partea superioară iar numele districtelor în partea inferioară, precum: „PLAS. VRANCEA. DIST. PUTNA."; PLAS. SARATA. DIST. BUZEU."; „PL. NEGOEȘTI. DIST. ILFOVU.", „PL. MOSTIȘTEA. DIST. ILFOVU". După cum se vede din inscripțiile mai sus reproduse, cuvîntul „plasa" era prescurtat diferențiat prin inscripțiile ștampilelor: la unele din ele s-a folosit „PL." iar la altele: „PLAS".[42]

[40] Cuprinsul acestei adrese era: „Conform Circularului ordin al Domnului Director General al Tel. și Poștelor din anu 1867, urmînd a se arde scrisorile pentru comunele rurale neexpediate în lunile Dechembrie 1868 și Ianuarie 1869, conform Instrucțiunilor Poștale am onoare a vă ruga D-le Șefu să bine voiți a institui o comisie pentru a proceda la espusa operațiune. Casier Central ss S. Bădulescu. Pe această adresă s-a pus următoarea rezoluție: „Se va comunica D-lui Casier că comisiunea este compusă de d-sa, Dlui off Mihay, și D-lui off. Drăgulănescu, cari vor proceda la arderea scrisorilor, păstrînd Lista nomenclativă în arhiva acestui oficiu". (Arhivele Statului București, fondul Direcția Gen. a poștelor, dosar nr. 13/1869, p. 1).

[41] Pentru ultimele două, v. „Tabelul R.", de Ing. Kiriac Dragomir.

[42] Plășile din partea de munte a județelor purtînd denumirea de „Plaiuri", în ștampilele acestora se găsește cuvîntul „PLAIUL", ca de ex. „PLAIUL SLĂNICU. DIST. BUZEU."

Între inscripțiile din partea de sus și partea de jos a ștampilelor se aflau mici ornamente laterale, de cele mai multe ori, în formă de steluțe. Cel mai frecvent, steluțele aveau 6 colțuri ca, de ex. la ștampilele: „DIST. BOTOȘANI. PL. COSULA". „DIST. TELEORMAN. PL. MARGIN5"; „PL. SABARU. DIST. ILFOVU"; etc. Uneori, steluțele aveau 5 colțuri, ca de ex. la ștampila „DIST. OLTU. PL. SERBANESCI".

Ștampilele cu inscripția județ, exprimat prescurtat „JUD." erau și ele în două variante: la cele din plășile județelor Roman și Suceava cuvîntul prescurtat „JUD". se găsea în partea de jos a inscripției iar la ștampilele plășilor din Dolj, indicarea județului figura în partea superioară a inscripției, ca de ex. „JUD. DOL=JIU. PL. BALTA." Numele județului era inscripționat în cele două silabe separate, despărțite prin semnul =, adică „DOL = JIU" existînd unele variații după locul unde, era plasat acest semn: la mijlocul literelor (plasa JIUL DE SUS și plasa AMARADIA) ori la baza literelor (plasa BALTA). Ștampila plasei DUMBRAVA are, la nivelul bazei ierelor, nu două linioare, ci două puncte.

Există variații și la ornamentele laterale, ștampilele plășilor AMARADIA și BALTA constînd în steluțe cu 8 raze iar ștampila plasei JIU DE SUS o steluță cu 5 colțuri.

În general tușul folosit era albastru, în diferite nuanțe, ori negru. Caracteristicile comune ale ștampilelor cu denumirea județului sau districtului și a plasei, mai sus descrise, numite uneori ștampile Librecht, ar putea fi considerate următoarele:

— ele nu indică numele localității în care funcționa biroul poștal rural;

— data lor nu indică niciodată anual;

— circumferința exterioară era formată dintr-o linie mai groasă cevă decît linia circumferinței interioare;

— dimensiunile ștampilelor erau mari, bineînțeles cu variații între ele, după cum se poate vedea în tabelul de mai jos (avînd caracter exemplificativ):

Diametrele, *în mm. ale cercurilor*		Județul sau districtul	Plasa
mare	mic		
27 1/2	16	Dolj	Balta
27	16 1/2	Dolj	Jiul de Sus
26 1/2	15	Dolj	Amaradia
26	15	Teleorman	Tîrgului
26	15	Teleorman	Margine
26	15	Ilfov	Mostiștea
26	14 1/2	Dîmbovița	Bolintin
25 1/2	15	Oltu	Șerbănești
25 1/2	15	Ilfov	Dîmbovița
25	15	Prahova	Câmpu
25	15	Ilfov	Sabaru
25	15	Ilfov	Negoești
24 1/2	16 1/2	Botoșani	Siret
24 1/2	15	Buzeu	Sărata.

SĂ NE VERIFICĂM CUNOȘTINȚELE FILATELICE

1. — Prima marcă poștală adezivă a fost emisă de Poșta engleză la?

   a. 5 septembrie 1842
   b. 6 mai 1840
   c. 5 iulie 1840

2. — Cînd a apărut prima emisiune de mărci poștale românești?

   a. 1859
   b. 1857
   c. 1858

3. — Din cele patru mărci poștale din emisiunea I-a „Cap de bour care a avut cel mai mic tiraj?

   a. 27 parale
   b. 54 parale
   c. 81 parale
   d. 108 parale

4. — Care a fost marca poștală din emisiunea „Cap de bour" cea mai mult folosită în serviciul poștal?

   a. 27 parale
   b. 54 parale
   c. 81 parale
   d. 108 parale

5. — Cînd s-au contopit serviciile poștale din Moldova și Muntenia?

   a. 1 august 1862
   b. 5 noiembrie 1859
   c. 15 mai 1861

6. — Cînd apare în țara noastră prima emisiune de mărci poștale „Taxa de plată"?

   a. 1 mai 1881
   b. 15 mai 1880
   c. 1 iulie 1881

7. — Cînd au fost introduse în țara noastră cărțile poștale?

   a. 5 august 1870
   b. 20 ianuarie 1872
   c. 15 iunie 1873

8. — Cînd ia ființă în țara noastră serviciul poștal ambulant?

   a. 12 septembrie 1873
   b. 28 martie 1875
   c. 1 iulie 1869

9. — În ce an începe să folosească Poșta română ștampila grătar?

   a. 1852
   b. 1863
   c. 1856

10. — Taxele poștale devin unice pe întreg teritoriul României la?

    a. 1 mai 1862
    b. 23 iulie 1860
    c. 1 decembrie 1861

11. — Care este țara în care s-a introdus pentru prima oară taxa poștală — unică?

    a. Spania
    b. Elveția
    c. Anglia

12. — Cînd se încheie perioada prefilatelică în țara noastră?

    a. 1858
    b. 1812
    c. 1872

13. — În ce an apare prima emisiune de mărci poștale dedicată Jocurilor Olimpice moderne?

    a. 1896
    b. 1892
    c. 1900

14. — Prima expoziție de maximafilie din țara noastră a avut loc în București în anul?

    a. 1965
    b. 1959
    c. 1950

Răspunsurile la pagina 193

Ipoteze

Mențiuni exprese pe corespondențe

SILVIU DRAGOMIR

Una dintre interesantele probleme ale cercetărilor de istorie poștală este și lămurirea mențiunilor aflate pe vechile corespondențe. Nu ne referim neapărat la acele pitorești adrese de genul „În spatele Primăriei", „Lîngă Cimitir" ș.a., ci în mod special la mențiunile exprese privind tranzitul poștal al corespondențelor.

Este cunoscut faptul că mențiunea expresă pentru atenționarea oficiului poștal de sosire asupra obligației de a percepe Taxa de plată dela destinatar era materializată prin ștampila de serviciu „T". Înlocuită uneori prin aceeași literă T adăugată cu creionul pe fața scrisorii. Mai știm că ștampila „T" a funcționat inițial numai la București. Se mai presupune (v. rev. FILATELIA nr. 7/1981) că la Ploiești ar fi fost utilizate ștampile cifrice care aveau un același rol, prin specificarea taxei de perceput (ex. ștampila „28" pentru perceperea taxei de 28 Bani). Acestea ar fi singurele informații sigure — dacă pot fi astfel numite — pentru o perioadă în care procedurile poștale erau într-o continuă modificare dictată de permanente prefaceri avînd drept scop trecerea de la sisteme deja împămîntenite, la altele noi, uzitate pe plan mondial.

Iată însă că, între timp, au fost remarcate printre mențiunile exprese de pe corespondențele Taxa de plată și o specificație curioasă, anume: „vă privește". Scrisă cu mîna, de către expeditor, această mențiune apare destul de frecvent, dar pentru prima oară este semnalată în exponatul TAXA DE PLATĂ al ing. Barbu Popescu din București.

Mențiunea este, în sine, ambiguă, ea pretîndu-se la diferite interpretări:

1. Privește poșta, care urmează să facă transportul corespondenței percepînd taxele de rigoare (antamînd ștampila „T");

2. Privește destinatarul, căruia expeditorul îi solicită să achite Taxa de plată;

3. Se referă la apartenența conținutului plicului, ce ar interesa (sau aparține?) destinatarului care este solicitat să achite taxele de transport ale corespondenței, inclusiv penalizările respective;

4. Combinații din explicațiile de mai sus.

Discutînd cu mai mulți cercetători specializați în perioada clasică a ștampilei de serviciu „T" (1868—1881, deci pînă la apariția timbrelor Taxa de plată), aceștia și-au exprimat părerea asupra mențiunii „vă privește", sintetizată în două puncte: a) mențiunea privește achitarea taxelor (ipoteza 2); b) mențiunea nu este urmare a unor legi sau regulamente exprese.

Inițial am considerat că mențiunea „vă privește" ar fi o atenționare către poștă asupra perceperii taxelor, o specificare particulară de factură „T", deci opiniam pentru ipoteza 1. În ultimul timp însă, am întîlnit o scrisoare — a cărei imagine o redau alăturat — conținînd două mențiuni: pauper („pauperiu", în ortografia timpului) și vă privește. Scrisoarea este expediată din Buzău unde primește ștampilele „BUZEU/9 APR" (1891) și „T". Ea ajunge la București unde este atestată: „BUCURESCI/10/APR/81".

Mențiunea pauper elimină — logic — ipotezele 1 și 2 pentru mențiunea „vă privește", deoarece numai ea este aceea care atenționează poșta că expeditorul este pauper (sărac) și deci nu are cu ce plăti taxele poștale. În paralel mai atenționa și pe destinatar asupra aceluiași lucru. Existînd eventualitatea ca totuși destinatarul să nu accepte achitarea taxelor poștale, expeditorul îl avertizează prin mențiunea „vă privește" că respectivul conținut al scrisorii îl privește în mod direct.

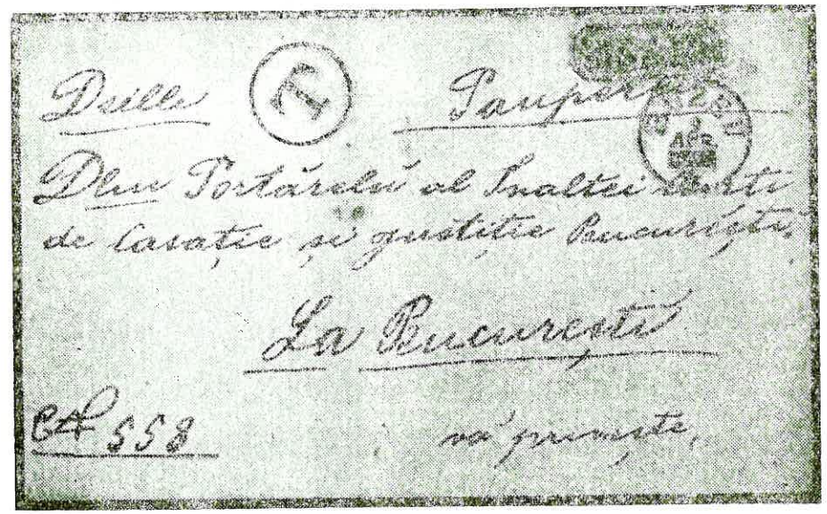

Rezultă cel puțin în acest caz, că mențiunea vă privește se referă doar la conținutul scrisorii (ipoteza 3), apărînd ca o invitație pentru destinatar de a primi scrisoarea contra cost și că, deci, nu ar avea nici o tangență cu sugerarea aplicării ștampilei „T" de serviciu. Ea trebuie totuși considerată de factură filatelică deoarece nu poate fi eliminată nici posibilitatea ca — între timp — să apară o lămurire certă într-unul din vechile paragrafe ale unor instrucțiuni uitate. Pentru aceasta ar pleda frecvența destul de mare a respectivei mențiuni ce deocamdată rămîne totuși enigmatică.

De multe ori, cele mai mari „comori" filatelice le găsești la... micii filatelișți!

— Ce-i filatelistul? — Un „căutător" singuratic de... cursă lungă.

Deși colecționează numai timbre străine, totuși e străin de filatelie.

Te miri că timbrele trec de la unul la altul? Ele caută un colecționar... statornic.

Varietăți la întregurile poștale cu mărci tip „Spic de grîu"

EMANOIL SĂVOIU

Ultimii ani au marcat un puternic interes pe plan mondial pentru studiul întregurilor poștale. Astfel la expoziția Tokiophila 1981 (FIP) întregurile poștale au constituit o grupă separată. La această expoziție o colecție specializată de întreguri poștale indiene a obținut medalia de aur mare (F.L.P.).

În „Catalogul mărcilor poștale românești" din 1974 la capitolul de întreguri poștale au fost omise varietăți de culoare, de tipar, de hîrtie, și chiar întreguri ca atare.

Mai jos încerc să aduc o completare la acest catalog cu varietăți de întreguri poștale cu mărci tip „Spic de grîu".

Piesele nesemnalate sînt prezentate împreună cu piesele cunoscute, folosind clasificarea din catalog. Textele cu numerotarea mai neagră varietăți necatalogate.

Marca de 5 bani „Spic de grîu" se cunoaște în două tipuri: la tipul 1 coloana din stînga este umbrită cu trei linii în **partea spre fond,** iar tipul 2 are o singură linie. La întregurile poștale tipărite cu marca de 5 bani „Spic de grîu" albastru tipul 1 se găsește în proporție egală cu tipul 2 în general, spre deosebire de marca de 5 bani „Spic de grîu" verde unde predomină tipul 2.

Redăm mai jos varietățile întregurilor poștale cu mărci tip „Spic de grîu":

C.P.39.

a.1. — 5 B albastru (carton crem satinat marca de 5 B tip 1

a.2. — **idem 5 B tip 2**

b.1. — 5 B albastru carton crem poros marca de 5 B tip 1.

b.2. — **idem 5 B tip 2.**

C.P.40.

a.1. — 5 + 5 B albastru carton crem satinat tipul 1 + tipul 1.

a.2. — **idem tipul 1 + tipul 2.**

a.3. — **idem tipul 2 + tipul 1.**

a.4. — **idem tipul 2 + tipul 2.**

b.1. — 5 + 5 B albastru, carton crem-poros tipul 1 + tipul 1.

b.2. — **idem tipul 1 + tipul 2.**

b.3. — **idem tipul 2 + tipul 1.**

b.4. — **idem tipul 2 + tipul 2.**

C.P.I.

3 a.1. — 5 B albastru carton gri deschis tipul 1.

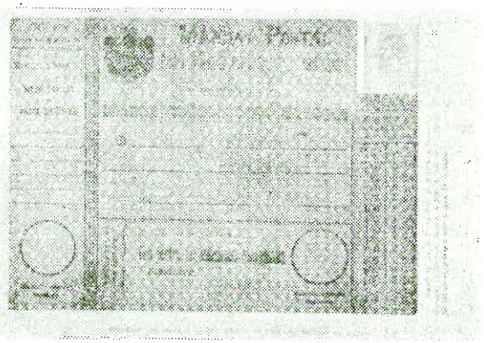

Fig. 1

a.2. — **idem tipul 2.**

b.1. — 5 B albastru carton gri închis tipul 1.

b.2. — **idem tipul 2.**

C.P.I.

6 a. — 15 B negru carton gălbui.

b. — **idem, carton roz deschis.**

M.P.

5 a. — 25 B verde carton alb.

b. — **idem, carton gălbui.**

M.P.

10 — 5 B verde-albăstrui, carton alb tipul 1 (rar) sau tipul 2.

Nota de jos de 103 mm, 104 mm, (fig. 1), 107 mm (fig. 2), 117 mm.

M.P.

11 a. — 5 B verde albăstrui, carton galben gri (UPU).

b. — idem — **lipsă ultimul rînd de jos și linie verticală care îl separă de „notă" (rar).**

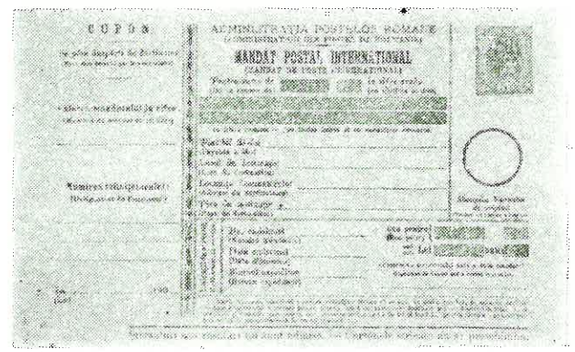

Fig. 2

— ultimul rînd vertical: plătește.

c. — penultimul rînd vertical: 1 leu.

— ultimul rînd vertical: plătesc.

M.P.

16 — 5 B verde-albastru carton galben.

Tipul I a: începînd cu rîndul 5, în caractere versale. În „notă" în partea dreaptă se află pe rîndul 1: de pe rîndul 2; Brite — pe rîndul 3: tre.

Tipul I a se cunoaște cu marca de 5 bani în tipurile 1 și 2.

Tipul I b: Idem. În „notă" în partea dreaptă se află:

— pe rîndul 1: d fig. 6;

— pe rîndul 2: Brit;

— pe rîndul 3: tre.

Tipul I b se cunoaște cu marca de 5 bani tipul 2.

Tipul II: începînd cu rîndul 5: caractere anticra.

M.P.

14 — 5 B verde gălbui, carton alb. Se găsește în următoarele variante:

a. — **penultimul rînd vertical: un leu — ultimul rînd vertical: plătește.**

b. — penultimul rînd — vertical: 1 leu.

M.P.

17 a. — 5 B verde, carton galben.

b. — 5 B verde-albăstui, carton galben.

c. — 5 B verde iarbă, carton galben.

Nota de jos de 103 mm, 104 mm, 105 mm.

Două documente recent descoperite la Arhivele Statului București, aduc unele precizări despre prețuirea pe care domnitorul Alex. Ioan Cuza o acorda directorului poștelor și telegrafului.

Primul document este o informare adresată Senatului pe care o citez respectînd ortografia vremii:

„Avendu în vedere estractulu actului sêu allu Stârei civile liberatu la Delbeche în Belgia la 2 Februariu 1865 și certificatulu Primarulu Comunei Bucureșei cu No 344 din 15 Ianuariu 1865 prin care se constată că numitulu de la 1854 și pînă êstă-di a fostu tot-deuna supusu legiloriu țerrei și la nici încă protecțiune streină, că se bucură de toate drepturile civili că din legiuita căsătorie a Dselle cu pământeanu- ca are doui copii de parte bărbătească și că în toate împregiurile a datu probe că a servitu țerra și interesele ei ca adebăratu Românu".

Al doilea document este cererea de naturalizare a maiorului Leopold Cesar Librecht.

Continuare pag. 193

Tipuri de hîrtie folosită pentru tipărirea emisiunilor poștale Românești, 1948—1982

SERGIU GĂBUREAC

„Hîrtie, hîrtii, s.f. — 1. Produs industrial special pentru scris, tipărit, desenat, împachetat etc., fabricat din substanțe organice vegetale și materiale de încleiere și de colorare, în formă de foi subțiri și întinse...“ (Dicționarul explicativ al limbii române. București, Editura Academiei R.S.R., 1975. p. 404).

Iată, concis, definiția cuvîntului hîrtie, bineînțeles partea ce ne interesează în cazul de față. Ne-am oprit asupra lui deoarece ceea ce acoperă el în filatelie are o importanță deosebită. Și aceasta pe simplul motiv că fără **hîrtie** filatelia nu ar exista! Filateliștii specializați în colecționarea și mai ales în studierea mărcilor poștale nu pot face abstracție de tipul de hîrtie pe care s-a imprimat o emisiune poștală. Hîrtia — care este elementul de bază, fiind suportul material pentru orice fel de imprimare poștală (cu toate că se întîlnesc și excepții, mai bine zis extravaganțe), alături de: caracteristicile machetei (valoare nominală, elementele desenului, culorile folosite), autorul ei, modul de imprimare, dantelură, gumaj, tiraj, ziua punerii în circulație și bineînțeles denumirea emisiunii — face parte din fișa tehnică a oricărei emisiuni poștale.

Banala coală de hîrtie, astăzi fabricată într-o gamă variată de tipuri și cu întrebuințări dintre cele mai diverse, capătă brusc, prin imprimarea ei ca marcă poștală, o valoare similară cu aceea a bancnotelor, valoare ce nu se pierde din punct de vedere filatelic nici după ce tipul de hîrtie pe care s-a imprimat o marcă și-a îndeplinit rolul ei poștal. De cele mai multe ori o marcă ștampilată capătă cu timpul o valoare filatelică mai mare decît valoarea nominală inițială.

În rîndurile următoare ne vom ocupa de hîrtia utilizată la imprimarea emisiunilor poștale românești, începînd cu anul 1948.

Am întreprins acest studiu și din dorința de a arăta că și la mărcile poștale moderne și contemporane, nu numai la cele clasice și postclasice (ne referim la mărcile poștale românești) se întîlnesc lucruri demne de a fi luate în seamă. Sîntem obligați să cunoaștem, în calitate de filateliști, adevărați colecționari ai mărcilor poștale românești, atît istoria mărcilor vechi, dar mai ales să studiem cu atenție mărcile Republicii, despre care din păcate puține lucruri se știu. Să nu uităm că aceste emisiuni poștale cuprind de fapt realitățile contemporane, că ele însele sînt o istorie, oglindind sugestiv (uneori mai sugestiv decît o carte pe aceeași temă de 200 pagini) realizările și gîndurile poporului român, idealurile noastre de dreptate, pace și colaborare internațională. Marca poștală capătă astfel caracterul unui document, bucățica aceasta de hîrtie colorată fiind un martor tăcut al istoriei.

În general, pînă la începutul deceniului șapte al secolului nostru, majoritatea emisiunilor poștale se imprimau pe hîrtie cu filigran. Explicația este cît se poate de simplă. Timbrele — făcînd parte din categoria hîrtiilor de (cu) valoare — trebuiau apărate (se cunosc numeroase cazuri de falsificare a unor timbre, unele dintre ele devenind celebre). Filigranul

— care nu este altceva decît un desen [illegible]tat în hîrtie — nu face decît să [illegible] marca, dovedind astfel autenticitatea ei.

14 octombrie 1889 constituie o dată de [illegible]ță în ceea ce privește întrebuințarea hîrtiei cu filigran pentru imprimarea mărcilor poștale românești. Hîrtia cu filigran nr. 1 a fost folosită la imprimarea mărcilor cuprinse în emisiunea „Vulturi“ (CMPR 70—75). De atunci și pînă în prezent au fost folosite pentru imprimarea timbrelor poștale românești 18 tipuri de filigran.

Odată cu perfecționarea sistemului de imprimare și mai ales de imprimarea timbrelor în culori, ceea ce necesită un tip special de hîrtie, se renunță la hîrtia cu filigran. Se întrebuințează totuși hîrtia cu filigran pentru timbrele fiscale și a altor timbre, lucru explicabil mai ales prin valoarea lor nominală ridicată. Cu rare excepții emisiunile tipărite pe hîrtie cu filigran sînt trase într-o singură culoare.

Să ne întoarcem la anul 1948, anul de la care ne-am propus să începem analiza noastră.

Preluarea puterii de către popor, în frunte cu vajnicul ei conducător, Partidul Comunist Român, dă naștere la adînci prefaceri în toate domeniile, ilustrînd de fapt noile date politice și economice. Acest lucru se va reflecta și pe plan poștal, odată cu tipărirea primelor emisiuni și efecte poștale ce oglindesc noile schimbări. Astfel, Administrația poștală română a fost, prin emisiunile ei poștale, o oglindă fidelă a istoriei contemporane, contribuind din plin la propagarea liniilor directoare ale partidului și statului nostru. Dar, ca la orice început de drum, nu se putea schimba totul deodată. Condițiile grele ale începutului explicau și faptul de ce multe emisiuni ale anului 1948 au fost imprimate pe hîrtie cu filigran nr. XIV, tip de filigran întrebuințat întîia oară la imprimarea unor emisiuni poștale ale anului 1943 (CMPR 802—821). Din cele 22 emisiuni poștale ale anului 1948, un număr de 17 au fost imprimate pe hîrtie cu filigran XIV. De reținut, că filigranul fiind de o simetrie perfectă nu a dat naștere la varietăți privind poziția sa. Hîrtia folosită la cele 17 emisiuni a fost albă la 16, iar la emisiunile „Jocurile balcanice“ (CMPR 1151—1155) s-a utilizat hîrtia gri pentru primele trei valori și hîrtia albă pentru cele două valori de poștă aeriană. Începînd cu seria de timbre destinată francării corespondenței transportată aerian (CMPR 1218—1220) emisă la 22 noiembrie, pentru imprimarea mărcilor poștale se va întrebuința hîrtia albă cu filigran nr. XV, filigranul reprezentînd și el noua realitate politică — R.P.R. — (Republica Populară Română) (fig. 1).

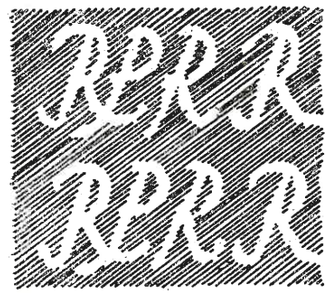

Fig. 1

Pe hîrtie albă cu filigran XV au fost imprimate între anii 1948—1951 un număr de 44 emisiuni poștale, ultima emisiune, imprimată integral pe o astfel de hîrtie, fiind „Săptămîna muzicii“ (CMPR 1337—1339). Am menționat „ultima emisiune imprimată integral pe hîrtie cu filigran XV“ întrucît există o emisiune la care unele valori au fost trase atît pe hîrtie cu filigran XV, cît și pe hîrtie cu filigranul nr. XVI. Este vorba despre seria „Planul cincinal 1951—1955“. Bineînțeles că și aici există o explicație. Timbrele ce alcătuiesc emisiunea, în număr de 12, au fost emise la date diferite între lunile august 1951 și ianuarie 1952. Totodată, emisiunea avînd caracter uzual s-a tipărit în mai multe tranșe (în funcție de cerere). Astfel, primele două mărci apărute (valorile de 2 și 11 lei) au fost imprimate, într-o primă tranșă pe hîrtie albă cu filigran XV, după care la următoarele tranșe pe hîrtie albă cu filigran XVI. Evident, cele două mărci imprimate pe hîrtie cu filigran XV se găsesc mai greu (mai ales neștampilate), iar cunoașterea exactă a numărului de exemplare scoase pe o asemenea hîrtie face posibilă o cotare justă. Pentru a dovedi caracterul uzual al emisiunii dăm tirajele totale doar la cele două valori. Cea de doi lei are un tiraj de trei milioane, iar valoarea de 11 lei — 17 milioane. Ar mai fi ceva de spus în legătură cu această emisiune. Avînd în vedere modul în care a apărut (și nu este singura la care mărcile apar succesiv în timp) nu sîntem de acord cu împărțirea ei în două emisiuni, așa cum este menționat în ediția din 1974 a Catalogului mărcilor poștale românești (CMPR)

p. 251—252. Sugerăm doar crearea de numere cu bis la cele două valori și cotarea care se impune.

Începînd cu emisiunea „Ziua armatei" din 1951 (CMPR 1340) se trece la imprimarea mărcilor pe hîrtie albă cu filigran XVI. Noul tip de filigran este mai închis la culoare în raport cu hîrtia, toate literele fiind legate între ele (fig. 2). De asemenea, înălțimea este mai mică, 15 mm față de 17 mm la filigranul anterior.

Fig. 2

Desigur, ca în orice domeniu de activitate și colectivul de oameni ai muncii de la Fabrica de timbre a căutat și caută noi metode de lucru, de îmbunătățire calitativă a produselor și de creștere a eficienței. Pentru a da un plus de frumusețe timbrelor se încearcă la o emisiune din anul 1949 o prealabilă colorare a hîrtiei pe față (CMPR 1251), operație ce se va repeta și la alte emisiuni.

Anul 1954 aduce ca noutate, în domeniul de care ne ocupăm, utilizarea hîrtiei veline, tot cu filigran XVI, la emisiunea „30 de ani de la moartea lui V. I. Lenin" (CMPR 1530), hîrtia fiind colorată și aici pe față înaintea imprimării propriu-zise. Hîrtia velină este rar folosită, pînă în prezent doar la 18 emisiuni.

Prima emisiune tipărită pe hîrtie albă fără filigran apare în 1955. Acest lucru se datorează imprimării prin procedeul gravurii a seriei de timbre „Aniversări culturale" (CMPR 1622—1627) din 17 decembrie, una dintre cele mai reușite emisiuni poștale românești. Imprimarea prin acest procedeu, destul de complicat, necesita o hîrtie perfect netedă, hîrtia cu filigran neavînd această calitate.

Cea mai mare diversitate a hîrtiei întrebuințată ca suport pentru imprimarea mărcilor poștale se înregistrează în anul 1957, cînd s-au folosit nu mai puțin de șapte tipuri de hîrtie. Trecerea în cursul aceluiași an de la hîrtia albă cu filigran XVI la cea cu filigran XVII și apoi cu filigran XVIII a dat naștere și la unele încurcături, ceea ce pentru filateliști constituie un vast cîmp de cercetare.

Cauze. Pe de o parte creșterea numărului de emisiuni, 26 în 1957 de fapt anul de vîrf al anilor '50—'60, deci grăbirea procesului de imprimare, tiraje mari, ceea ce cerea o mai mare cantitate de hîrtie, apoi lansarea a două noi tipuri de hîrtie cu filigran, dar mai ales nerespectarea întocmai a procesului de imprimare, va face ca uneori mărci din aceeași emisiune să fie tipărite pe hîrtie cu filigrane diferite. Totodată, datorită neatenției lucrătorilor, hîrtia nefiind introdusă corect în mașină, pe față și cu filigranul în aceeași direcție, mărcile poștale imprimate pe hîrtie cu filigranele nr. XV, XVI, XVII și XVIII cunosc diverse poziții ale filigranului, unele chiar toate cele opt poziții posibile. Chiar dacă pare un lucru lipsit de importanță, cum mulți s-ar grăbi să-l taxeze, mai ales cei neavizați, schimbarea poziției filigranului de la forma standard constituie o abatere chiar de la procesul tehnologic și cu atît mai mult filatelic. În concluzie schimbarea poziției filigranului nu este decît o varietate filatelică, căci altfel această schimbare nu afectează realizarea scopului propus din start (plata unor servicii poștale). Stabilirea cu exactitate a numărului de mărci (coli) trase pe hîrtie în poziție incorectă este destul de greu de

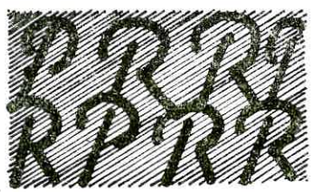

Fig. 3

realizat, în orice caz el este mai mic decît cel imprimat pe hîrtie cu filigran în poziție normală. Există deja cîteva studii filatelice bine documentate asupra poziției filigranului la diverse mărci poștale românești și chiar păreri calificate asupra raritații unor anumite poziții. Să revenim, însă, la hîrtia cu filigran XVII, filigran dispus în diagonală și cu o înălțime de 13 mm (fig. 3).

Prima emisiune tipărită pe hîrtie (velină) cu acest filigran este cea dedicată împlinirii a 50 de ani de la răscoala din 1907 (CMPR 1701), de fapt prima emisiune a anului 1957. Normal, odată cu introducerea unui nou tip de filigran ar fi trebuit să se renunțe la vechiul tip de filigran, dar faptele nu se petrec așa — a noua și a zecea emisiune a anului

fiind imprimate pe hîrtie cu filigran XVI. Mai mult, emisiunea „80 de ani la războiul pentru Independență" (CMPR 1743) a fost tipărită atît pe hîrtie cu filigran XVI cît și pe hîrtie cu filigran... XVIII (!). Așa încît întrebuințarea hîrtiei cu filigran XVII și cea cu filigran XVIII la mărcile emisiunilor „Campionatele de atletism" (CMPR 1746—1748). „Centenarul industriei petroliere române" (CMPR 1751—1753), „Sateliții artificiali ai Pămîntului" (CMPR 1765—1768) și „Ady Endre — 80 de ani de la naștere" (CMPR 1771) nu trebuie să mai surprindă. Prilej cu care constatăm că și pentru imprimarea unei mărci poștale este necesară o înaltă profesionalizare.

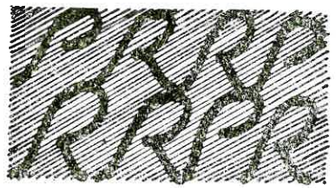

Fig. 4

Jumătate din emisiunile anului 1957 vor fi imprimate integral pe hîrtie (albă — 12; velină — 1) cu filigran XVII. Emisiunea trasă în totalitate pe hîrtie cu un nou tip de filigran nr. XVIII (fig. 4) este cea dedicată comemorării a 40 de ani de la bătălia de la Mărășești (CMPR 1744). Hîrtia cu filigran XVIII s-a întrebuințat doar la zece emisiuni, din care la șase împreună cu alte tipuri de hîrtie, plus o alta emisă în 1959, de fapt un supratipar (CMPR 1765-1768), acest tip de hîrtie nemaifiind deloc folosit în anii următori, revenindu-se la hîrtia cu filigran XVII.

Există și cazuri cînd pentru imprimarea mărcilor unei serii s-au utilizat mai multe procedee. De pildă, la emisiunea „Ziua aviației" din 1960, valorile de 35, 40 și 55 bani au fost trase prin procedeul heliogravurii, restul fiind imprimate la offset. În funcție de modul de imprimare și tipurile de hîrtie sînt diferite: hîrtie velină cu filigran XVII pentru cele imprimate prin procedeul heliogravurii, iar celelalte pe hîrtie velină fără filigran.

Anul 1958 aduce două noutăți. Prima constă din trecerea de la hîrtia albă la hîrtia albă-cretată, ceea ce este o fază intermediară spre hîrtia cretată. A doua noutate a rămas unicat în filatelia românească și se pare a fi și o premieră mondială. Emisiunea dedicată aniversării centenarului primelor timbre românești, vestitele „Cap de bour", compusă din două serii a cîte opt valori, dantelată și nedantelată, precum și două colițe (CMPR 1838—1847) a fost imprimată pe hîrtie din stuf. Este, după părerea noastră o hîrtie bună, poate puțin cam aspră. În orice caz experimentul, deși reușit, nu va mai fi repetat. Oricum, emisiunea rămîne o realizare de prestigiu a Fabricii de timbre prin estetica ei deosebită, frumusețea fiind dată și de modul de imprimare folosit — gravura.

Pentru prima oară, în acest an, numărul emisiunilor imprimate pe hîrtie fără filigran depășește pe cel tras pe hîrtie cu filigran. Amintim, și credem că acest lucru este mai mult un accident, întrebuințarea, în 1957, pentru imprimarea emisiunii „10 ani de la proclamarea Republicii" (CMPR 1782—1784), pe lîngă hîrtia **albă** cu filigran XVII (tipul de hîrtie de bază al întregului tiraj) a unui tip de hîrtie gălbuie cu filigran... XVI. Acest lucru este semnalat la valoarea de 55 bani. Același fapt este specificat și la valoarea de 1,60 lei (întregul tiraj) din cadrul emisiunii „Anul Geofizic Internațional" (CMPR 1914—1916) din 1959. Avînd în vedere vechimea hîrtiei cu filigran XVI, emitem ipoteza îngălbenirii hîrtiei în depozit sau datorită coloranților coroborați cu vechimea hîrtiei (hîrtie folosită intens între anii 1951—1956). Tot un accident pare a fi și utilizarea hîrtiei alb-murdar (întregul tiraj) pentru imprimarea coliței emisiunii „500 de ani București" (CMPR 1891), pe cînd seria de timbre este trasă pe hîrtie albă-cretată.

Odată cu folosirea hîrtiei albă-cretată și apoi cretată se va renunța total la hîrtia cu filigran, ultima emisiune imprimată pe un astfel de tip de hîrtie fiind „Oameni de știință și cultură români" (CMPR 2168—2176) din 20 iulie 1962.

Hîrtia cretată care prezintă avantajul de a permite imprimarea în policromie, în foarte bune condiții are și marele dezavantaj ce constă în faptul că marca poștală nu poate fi spălată întrucît stratul mineral ce o înnobilează se poate dizolva în contact cu apa. Astfel, se încheie un capitol plăcut al filateliei tradiționale, colecționarea mărcilor ștampilate circulate efectiv prin poștă.

Prima emisiune imprimată pe hîrtie albă-cretată este cea dedicată luptelor ceferiștilor din februarie 1933 (CMPR 1785—1786) emisă în 1961. Ani la rînd, acest tip de hîrtie va fi întrebuințat intens la tipărirea mărcilor poștale, mai ales între 1961—1966.

În 1964 are loc o primă testare oficială a hîrtiei cromo, hîrtie care dă posibilitatea realizării unor emisiuni de o frumusețe deosebită din punct de vedere al coloristicii. Prima serie de timbre la care se folosește acest tip de hîrtie este cea intitulată „Insecte din fauna țării" (CMPR 2351—2357 bis). În cursul aceluiași an, hîrtia cromo mai este folosită încă la două emisiuni, după care nu se mai utilizează pînă în 1966 cînd se imprimă trei emisiuni, iar, începînd cu anul 1977, cu rare excepții, va fi folosit numai acest tip de hîrtie. Printre excepții se enumeră unele emisiuni de mărci uzuale imprimate pe un tip aparte de hîrtie denumit hîrtie acte de diverse tipuri.

După cum lesne se observă și din tabelul alăturat perioada ce se cere cercetată cu atenție, din punctul de vedere al hîrtiei folosite la imprimarea emisiunilor poștale, rămîne fără nici o îndoială, cea cuprinsă între anii 1948—1962. Acest lucru trebuie realizat deoarece nici la această dată nu există, din cîte știm, un studiu complet, așa după cum nu există de fapt un studiu complet al mărcilor R.P.R. Detalii asupra varietăților de hîrtie la mărcile Republicii sînt prea puțin cunoscute, ele fiind publicate ici-colo și acest lucru se datorează în mare parte și filateliștilor care cu greu se hotărăsc să facă comunicări asupra varietăților depistate. O colecție capătă greutate numai în măsura în care ea scoate în evidență preocupările pentru studiu a celui ce o posedă. Colecționarul care se mărginește doar la a strînge într-un clasor timbre, fie cronologic, fie tematic, fără a ști anume ce are, nu poate fi integrat în rîndul filateliștilor. Deosebirea dintre două colecții ce tratează același lucru (subiect, temă) constă tocmai prin îmbogățirea ei cu detalii, ceea ce denotă preocupările pentru cercetare și sistematizare ale colecționarului.

Studiul varietăților, latură interesantă a filateliei, nu trebuie să se transforme însă în exagerări de tot felul, așa cum le întîlnim deseori, prin unele cercuri filatelice, abil prezentate și speculate în dauna colecționarilor de bună credință și naivi.

Pentru oficializarea unei varietăți trebuie îndeplinite cel puțin două condiții de bază:

1. Identificarea poziției în coală;

2. Repetarea ei cu regularitate, fie la întregul tiraj, fie numai la o parte (ea fiind înlăturată în momentul cînd a fost depistată).

De multe ori se confundă varietatea (eroarea) filatelică cu defectul de fabricație. De aceea este necesară luarea unei atitudini ferme împotriva tendinței de transformare a rebuturilor în varietăți și mai ales de a face din varietăți, ce sînt simple elemente de specializare, rarități filatelice artificial supracotate. E adevărat că o varietate se găsește mai greu însă se găsește totuși într-un număr apreciabil ținînd cont de caracterul ei permanent (cel puțin la parte din tiraj). Pe cînd un defect de fabricație, chiar dacă este realizat artistic, de exemplu lipsa unei culori, doar la cîteva coli (!?) sau la o coală ?.? ! (Vezi spre exemplificare racheta fără... rachetă) nu poate fi luat în seamă. Cine garantează că nu a existat elementul intenționat în realizarea unei asemenea „erori", ca de altfel la multe și multe așa-zise varietăți din păcate oficializate. Numai o comisie avizată poate da caracterul de varietate al unor mărci, indiferent dacă este majoră sau minoră. De fapt nici nu pot fi împărțite astfel varietățile, ele fiind varietăți și atîta tot.

Cu siguranță și din punctul de vedere al tipului de hîrtie, dar mai ales al poziției hîrtiei cu filigran există varietăți așa cum de altfel am subliniat. Poate cu alt prilej vom trata acest subiect în detaliu.

BIBLIOGRAFIE

Catalogul mărcilor poștale românești. București, 1974.

Catalogul mărcilor poștale românești. București, Editura științifică 1959.

Colecția revistei „FILATELIA" 1948 — 1982.

Îndrumătorul filatelistului. București, 1970—1971.

Îndrumătorul filatelistului. București, 1978.

Continuare de la pag. 187

Domnuiloru Senatori

Secretaru de Stat la Departamentulu de Interne, Agricultură și Lucrări Publice „Pe lîngă raportulu Ministrului Meu No 2510, înfățisendu-Mi-se votulu Adunărei Legislative, datii în sedința cea cela 23 Ianuariu trecutu, cu majoritate de șepte și cinci voturi contra de unu saupra cererii de împămîntenire a Dlui Major Leopold Cesar Librecht, naturalisațiunea cea mare, fără condițiunile stagiului ,spre a se putea bucura pe deplinu de toate drepturile civile și politice de Românu.

Avînd în vedere Art. 13 din Statututu de la 2/14 Iuliu 1864, Eu înaintedu acestu votu, în deliberarea Domniiloru Vostre.

Datu în Bucuresci la 5 februarie 1865 st.n.

Alexandru Ioan Cuza.

La 10 martie 1865 Senatul adoptă cereреae de maturatizare a lui Leopold Cesar Librecht.

Fond Senat Dos. 40/1865

Răspunsuri de la pag. 165.

1 = b; L 2 = a; 3 = c; L 4 = b; 5 = a; 6 = a; 7 = c; 8 = b; 9 = c; 10 = a; 11 = c; 12 = a; 13 = a; 14 = a;,

— Îți acord două zile să-mi restitui mărcile poștale împrumutate să le arăți nu știu cui...

— Perfect! Să zicem 7 martie 1985 și 16 decembrie 1990!

Picaturi filatelice

— Recomandarea unui filatelist îndrăgostit: ca să porți corespondență cu o fată, n-ai nevoie de timbre, ci de sentimente.

— Nonechivalențe: Degeaba ai un „cap de bour" dacă n-ai cap de filatelist.

— Filatelia nu e o modă! Niciodată nu s-a purtat „minifilatelia", ci „Maximafilia".

— Valoarea timbrelor într-o colecție reprezintă „marca" filatelistului.

— Cînd un filatelist își prezintă un exponat se „expune" pe sine.

— Inconsecvențe optice: Prin aceeași lupă unii filateliști își văd „mare" propria colecție și total micșorată (aproape invizibilă) pe cea a confratelui de pasiune.

— Cine fură azi un timbru mîine va fura un cap de „zimbru".

— Sînt colecționari care nu preferă timbrul „sec", ci lichidul triplu-sec.

— Unii filateliști cumpără și vînd timbre, există însă și o categorie care numai colecționează.

— Din ce în ce mai mulți oameni preferă în locul turismului — autoturismul.